

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

N U T A R T I S LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2009 m. spalio 16 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Ričardo Piličiausko, Laimės Baltrūnaitės, Artūro Drigoto (pranešėjas), Dainiaus Raižio (kolegijos pirmininkas) ir Vaidos Urmonaitės-Maculevičienės, sekretoriaujant Gitanai Aleliūnaitei,

dalyvaujant apelianto uždarnosios akcinės bendrovės „Libra Vitalis“ atstovui advokatui Daiviui Švirinui, apelianto uždarnosios akcinės bendrovės „Papyrus Lietuva“ (ankstesnis įmonės pavadinimas – uždaroji akcinė bendrovė „Schneidersöhne Baltija“) atstovei advokatei Linai Darulienei, atsakovo atstovams Elonui Šatui, Giedrei Jarmalytei ir Jonui Rasimavičiui,

viešame teismo posėdyje apeliacine tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjų uždarnosios akcinės bendrovės „Schneidersöhne Baltija“ (dabar – UAB „Papyrus Lietuva“) ir uždarnosios akcinės bendrovės „Libra Vitalis“ apeliacinius skundus dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2007 m. birželio 7 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjų uždarnosios akcinės bendrovės „Scheidersöhne Baltija“ (dabar – UAB „Papyrus Lietuva“) ir uždarnosios akcinės bendrovės „Libra Vitalis“ skundus atsakovui Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybai, tretieji suinteresuoti asmenys – uždaroji akcinė bendrovė „Antalis Lietuva“, uždaroji akcinė bendrovė „MAP Lietuva“ ir uždaroji akcinė bendrovė „Lukas“, dėl nutarimo panaikinimo.

Išplėstinė teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I.

Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos (toliau – ir KT; atsakovas) 2006 m. spalio 26 d. nutarimu Nr. 2S-13 „Dėl popieriumi prekiaujančių ūkio subjektų veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir Europos Bendrijos steigimo sutarties 81 straipsnio reikalavimams“ (toliau – ir Nutarimas) buvo pripažinta, kad:

1) uždaroji akcinė bendrovė (toliau – ir UAB) „Antalis Lietuva“ 2001 – 2004 m. gegužės mėnesio laikotarpiu, UAB „Libra Vitalis“, UAB „Lukas“, UAB „MAP Lietuva“, UAB „Papyrus Distribution“, UAB „Schneidersöhne Baltija“ 1999 – 2004 m. gegužės mėn. laikotarpiu pažeidė Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalį; šios įmonės 2004 m. gegužės mėn. atliktais veiksmais pažeidė Europos Bendrijos steigimo sutarties 81 straipsnio 1 dalį;

2) už pažeidimus UAB „Libra Vitalis“ skirta 194 850 Lt bauda, UAB „Schneidersöhne Baltija“ skirta 235 330 Lt bauda (atsižvelgiant į tai, kad UAB „Papyrus Distribution“ 2006 m.

buvo prijungta prie UAB „Schneidersöhne Baltija“, į baudos, skirtos UAB „Schneidersöhne Baltija“, dydį yra įskaičiuojamas baudos, kuri būtų skirta UAB „Papyrus Distribution“, jei ši įmonė nebūtų buvusi reorganizuota, dydis, t. y. 55 880 Lt).

Pareiškėjas UAB „Schneidersöhne Baltija“ padavė Vilniaus apygardos administraciniam teismui skundą, kuriuo prašė panaikinti 2006 m. spalio 26 d. Konkurencijos tarybos nutarimą Nr. 2S-13 „Dėl popieriumi prekiaujančių ūkio subjektų veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir Europos Bendrijos steigimo sutarties 81 straipsnio reikalavimams“ dalyje dėl pareiškėjo UAB „Schneidersöhne Baltija“ ir UAB „Papyrus Distribution“ pripažinimo padarius pažeidimus ir dėl 235 330 Lt baudos paskyrimo.

Pareiškėjas UAB „Schneidersöhne Baltija“ skunde paaiškino, kad nesutinka su KT nutarimu ir jame išdėstytais motyvais. KT nustatė, jog bendrovės keitėsi tarpusavyje informacija apie užimamas atitinkamų rinkų dalis ir atskirų rūšių popieriaus pardavimų apimtis. Šių aplinkybių pareiškėjas neginčijo, tačiau nesutiko, kad tokie Bendrovės veiksmai riboja konkurenciją rinkoje ir todėl gali būti vertinami kaip Konkurencijos įstatymo (toliau – ir KĮ) 5 straipsnio ir Europos Bendrijos (toliau – ir EB) steigimo sutarties 81 straipsnio pažeidimai.

Pareiškėjas skunde išdėstė sąlygas, kurioms esant informacijos mainai tarp konkurentų gali būti vertinami kaip konkurenciją ribojantis susitarimas.

Rėmėsi EB pirmosios instancijos teismo praktika ir aiškino, kad Teismas yra pasisakęs, jog konkurentų keitimasis informacija kelia konkurencijos problemų tik tuo atveju, kai rinka yra labai koncentruota, joje ir taip nėra pakankamos konkurencijos, o pats informacijos pobūdis yra toks, kuris leidžia nuspėti konkurento elgesį bei sąlygoja suderintus veiksmus rinkoje. Rėmėsi Europos Komisijos byla 92/157/EEC *UK Agricultural Tractor Registration Exchange* (toliau – ir *Tractor* byla), kurioje nurodytos esminės sąlygos, ribojančios konkurenciją, – rinkos koncentruotumas, dideli įėjimo į rinką barjerai, informacijos, kuria buvo keičiamasi, konfidencialus pobūdis bei išsamumas, leidžiantis nuspėti konkurentų elgesį rinkoje. Paaiškino, kad pažeidimų konstatavimui turi egzistuoti tokių aplinkybių visuma.

Pareiškėjas, analizuodamas aplinkybes, padarė išvadą, kad neegzistuoja nė viena iš minėtų sąlygų, kurioms esant informacijos mainai tarp konkurentų gali būti vertinami kaip konkurenciją ribojantis susitarimas. Teigė, kad dėl rinkos koncentracijos KT neatliko išsamios atitinkamų rinkų analizės, rėmėsi paviršutiniškais pastebėjimais apie bendrovių užimamas rinkos dalis ir todėl padarė nepagrįstą išvadą, jog atitinkamos rinkos yra oligopolinės ir koncentruotos.

Nurodė, kad pasaulinėje konkurencijos teisės praktikoje vienas iš pagrindinių metodų, taikomų rinkos koncentracijos laipsniui nustatyti, yra Herfindahl–Hirschman Indekso (toliau – ir HHI indeksas) taikymas. Teigė, kad, įvertinant 2006 m. birželio 30 d. pranešimo apie atliktą tyrimą dėl popieriumi prekiaujančių ūkio subjektų veiksmų atitikimo KĮ 5 straipsniui ir EB steigimo sutarties 81 straipsniui duomenis, nagrinėjamosiose rinkose HHI indeksas paprastai buvo mažesnis nei 200, kas, vadovaujantis Europos Komisijos gairėmis dėl horizontalių koncentracijų vertinimo pagal Tarybos Reglamentą dėl koncentracijų tarp ūkio subjektų kontrolės, rodo, kad koncentracijos laipsnis sąlyginai nedidelis ir tiriama rinka yra konkurencinga. Teigė, kad KT išvados dėl tiriamų rinkų koncentruotumo ir oligopolinės rinkos struktūros prieštarauja Europos Komisijos išvadoms, padarytoms 2005 m. liepos 25 d. koncentracijos byloje *COMP/m.3822 Stora Enso Oyi/Schneidersöhne Pater*, kurioje Komisija įvertino ir Lietuvos rinką. Komisija nustatė, kad koncentracija nesukels konkurencijos problemų Lietuvoje, kadangi rinkoje veikia pakankamai didelis skaičius konkuruojančių įmonių, prekybos popieriumi rinkos yra konkurencingos, nėra įėjimo į rinką kliūčių. Komisija leido vykdyti koncentraciją. Dėl šios koncentracijos Lietuvoje susijungė UAB „Papyrus Distribution“ ir UAB „Schneidersöhne Baltija“.

Pažymėjo, kad KT neteisingai apibrėžė atitinkamas rinkas. Rėmėsi minėta byla ir Europos Komisijos bylomis *COMP M.3227 Paperlinx/Buhurmann Paper Merchating division*, *COMP M.2245 Metsa-Serla/Zanders* ir teigė, kad šiuo atveju prekės rinka yra prekybos popieriumi rinka. Paaiškino, kad KT neteisingai išskyrė ir apibrėžė kredinio popieriaus didmeninės prekybos ir biuro popieriaus didmeninės prekybos rinkas Lietuvoje.

Pareiškėjas nesutiko ir su KT įvertintu informacijos, kuria keitėsi bendrovės, pobūdžiu. Teigė, kad informacijos apie konkurentų užimamas rinkos dalis turėjimas yra būtina išlikimo konkurencingoje rinkoje sąlyga. KT savo veiksmis yra leidusi bendrovėms suprasti, kad ūkio subjektai gali rinkti, analizuoti, kaupti ir laisvai disponuoti informacija apie konkurentų rinkos dalis. Rėmėsi KT 2000 m. balandžio 27 d. nutarimu Nr. 45 ir paaiškino, kad informacija, kuria keitėsi bendrovės, yra prieinama bendrovėms iš kitų šaltinių, didelė šios informacijos dalis nėra konfidenciali ir todėl pasikeitimas ja nesuteikė bendrovėms jokio konkurencinio pranašumo. Teigė, kad tokio pobūdžio informacija 2000-2005 metais buvo skelbiama ataskaitose leidinyje „Verslo žinios“. Paaiškino, kad informacijos, kuria keitėsi bendrovės, nepakanka, jog būtų galima nuspėti konkurento elgesį rinkoje, nes tai buvo statistinė informacija, atspindinti tik praeities situaciją. Bendrovės niekada nesikeitė informacija apie kainas, vartotojus, ateities planus, investicinius projektus, reklamos strategiją, kas leistų nuspėti konkurentų elgesį ateityje.

Nesutiko su KT išvadomis, kad konkurencijos ribojimo poveikis galėjo pasireikšti dviem būdais: paskatų konkuruoti sumažėjimu ir kliūčių patekti į atitinkamas rinkas padidėjimu. Aiškino, kad tiriamuoju laikotarpiu rinkoje vyko reikšmingi struktūriniai pokyčiai, rodantys, kad bendrovės 2000-2004 m. tai prarasdavo, tai atkovodavo rinkos dalį. Tai patvirtina ir KT atlikto tyrimo medžiaga. Pažymėjo, kad pačios KT surinkta medžiaga patvirtino, jog tarp bendrovių vyko aktyvi konkurencija, o tokiu atveju informacijos mainai apie rinkos dalis neturi neigiamo poveikio.

Pareiškėjas teigė, kad nebuvo įėjimo į rinką kliūčių, bendrovės visą laiką susidurdavo su naujų rinkos dalyvių konkurenciniu spaudimu bei potencialios konkurencijos grėsme. Teigė, kad tai matyti iš KT atlikto tyrimo. Bendrovės taip pat konkuravo su tiekėjais, kurie tiesiogiai tiekė ar galėjo tiekti popierių bendrovių klientams.

Paaiškino, kad UAB „Schneidersöhne Baltija“ ir UAB „Papyrus Distribution“ naudojo agresyvią konkuravimo strategiją, siekdamas didinti rinkos dalį, ir veikė rinkoje nuostolingai. Tai patvirtina, kad konkurencija rinkoje buvo didelė.

Teigė, kad KT išvados dėl paskatų konkuruoti sumažėjimo ir įėjimo į rinką kliūčių yra nenuoseklios, remiasi tik hipotetiniais teiginiais, o ne realios rinkos situacijos analize. Išvados rodo, kad bendrovių veiksmai, keičiantis informacija, tik skatino konkurenciją. KT rėmėsi tik prielaidomis, netyrė mažų tos pačios rinkos dalyvių įtakos konkurencijai.

Teigė, kad KT nepagrįstai šioje byloje rėmėsi Komisijos sprendimu *Tractor* byloje, nes skiriasi bylų esminės faktinės aplinkybės. Savarankiškų vertinimų KT nepateikė.

Nesutiko su KT atliktu pareiškėjo veiksmų vertinimu EB steigimo sutarties 81 straipsnio požiūriu. KT turėjo nurodyti papildomas aplinkybes, kad susitarimo tarp bendrovių tikslas arba pasekmė buvo konkurencijos ribojimas, kad bendrovių veiksmai darė ar galėjo daryti reikšmingą įtaką prekybai tarp šalių narių, kad poveikis konkurencijai buvo reikšmingas. Teigė, kad KT neįrodė nė vienos iš šių aplinkybių. Būtent – neįrodė, jog susitarimas riboja konkurenciją pagal savo tikslą, kas šiuo atveju yra būtina. Taip pat teigė, kad KT neįrodė, jog susitarimas galėjo reikšmingai paveikti prekybą tarp šalių narių ir reikšmingai paveikti konkurenciją rinkoje. Paaiškino, kad pasikeitimas informacija Europos Sąjungos (toliau – ir ES) teisės požiūriu truko labai trumpai (17 dienų). Per šį laiką bendrovės išsiuntė konkurentams po 1 elektroninį laišką, kuriame buvo informacija apie bendrovių užimamas rinkos dalis. Tai negalėjo paveikti konkurencijos EB mastu ar turėti reikšmingos įtakos prekybai tarp šalių.

Teigė, kad pasikeitimas informacija ES teisės požiūriu neatitinka KT nustatytų kriterijų, lemiančių informacijos mainų konkurenciją ribojantį poveikį. Teigė, kad neįrodyta, jog keitimasis informacija turėjo tiesioginės įtakos importo į Lietuvą apimtims.

Dėl sankcijų skyrimo, pareiškėjas teigė, kad KT nė karto savo sprendimuose nėra nurodžiusi, jog keitimasis informacija gali būti vertinamas kaip konkurenciją ribojantis susitarimas. Dėl to KT nutarimas pažeidžia teisinio tikrumo principą. Paaiškino, kad KT, skirdama sankciją, neatsižvelgė į tai, jog Bendrovė rinkoje veikė nuostolingai. KT neatsižvelgė į atsakomybę lengvinančias aplinkybes – veiksmai nutraukti iš karto po to, kai Lietuva įstojo į Europos Sąjungą. Teigė, kad nustatytais veiksmais nebuvo padaryta jokios žalos rinkos

dalyviams, pareiškėjas geranoriškai bendradarbiavo su KT. Paaikškino, kad pareiškėjas dalyvavo susitikimuose, kuriuose buvo keičiamasi informacija apie rinkos dalis tik 1999-2000 m. Manė, kad už šį pažeidimą atsakomybė netaikytina dėl senaties terminų (KĮ 40 str. 3 d.).

II.

Pareiškėjas UAB „Libra Vitalis“ padavė Vilniaus apygardos administraciniam teismui skundą, prašydamas panaikinti 2006 m. spalio 26 d. Konkurencijos tarybos nutarimą Nr. 2S-13 „Dėl popieriumi prekiaujančių ūkio subjektų veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir Europos Bendrijos steigimo sutarties 81 straipsnio reikalavimams“ dalyje dėl UAB „Libra Vitalis“ pripažinimo padarius pažeidimus ir dėl 194 850 Lt baudos paskyrimo, o skundžiamo nutarimo dalies nepanaikinus – jį pakeisti ir sumažinti UAB „Libra Vitalis“ paskirtą baudą, apskaičiuojant ją nuo kreidinio ir biuro popieriaus pardavimų pajamų 2005 metais.

Pareiškėjas UAB „Libra Vitalis“ skunde paaikškino, kad nesutinka su Konkurencijos tarybos nutarimu Nr. 2S-13 „Dėl popieriumi prekiaujančių ūkio subjektų veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir Europos Bendrijos steigimo sutarties 81 straipsnio reikalavimams“, teigė, kad Nutarimas yra nepagrįstas ir neteisėtas.

Dėl KĮ 5 straipsnio ir EB sutarties 81 straipsnio 1 dalies taikymo sąlygų pareiškėjas paaikškino, kad Konkurencijos taryba Nutarime nepagrįstai preziumuoja, jog dėl pasikeitimo informacija apie rinkos dalis buvo pažeistas KĮ 5 straipsnis. Nurodė, kad pagal KĮ 5 straipsnio 2 dalį, tik konkurentų susitarimai dėl kainų, rinkos pasidalijimo, gamybos ar pardavimo ribojimo bei diskriminavimo visais atvejais yra laikomi ribojančiais konkurenciją, dėl ko įvardinta prezumpcija nėra pagrįsta ir teisinga, kadangi įvardintose konkurencijos įstatymo normose toks keitimasis informacija nėra preziumuojamas kaip šių teisės normų pažeidimas. Dėl to nustačius, kad konkurentai keitėsi tam tikra informacija, Konkurencijos taryba kiekvienu atveju turi įvertinti, ar pasikeitimas informacija apribojo, ar potencialiai galėjo apriboti konkurenciją.

Pažymėjo, jog, remiantis KĮ 5 straipsnio bei EB sutarties 81 straipsnio 1 dalies formuluotėmis bei atsižvelgiant į EB teismų ir Europos Komisijos praktikoje suformuluotas taisykles (EB sutarties 81 straipsnio 1 dalies taikymo atvejais, bet taikytinas aiškinant ir KĮ 5 straipsnį), susitarimas gali būti pripažintas ribojančiu konkurenciją ir jam gali būti taikomas KĮ 5 straipsnyje ir/arba EB sutarties 81 straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas, jeigu konstatuojama šių sąlygų visuma:

- 1) „susitarimo“ tarp ūkio subjektų sąlyga: turi būti nustatytas susitarimo (sutarties, suderintų veiksmų ar asociacijos sprendimo priėmimo) sudarymo tarp ūkio subjektų faktas;
- 2) alternatyvaus pobūdžio konkurencijos ribojimo sąlyga: susitarimo tikslas arba poveikis turi būti konkurencijos ribojimas ar sutrukdymas;
- 3) įtakos prekybai sąlyga: susitarimas turi veikti prekybą tarp ES valstybių narių (pastaba: tik EB sutarties 81 straipsnio 1 dalies taikymo atveju);
- 4) reikšmingos įtakos (angl. *appreciable effect*) konkurencijai ir prekybai sąlyga: 81(1) straipsnyje nenumatyta, bet praktikoje laikoma privaloma sąlyga – tiek prekyba, tiek konkurencija turi būti veikiama reikšmingai.

Akcentavo, kad tik nustačius aukščiau minėtų sąlygų visumą galima konstatuoti, jog buvo pažeistas KĮ 5 straipsnis ir/arba EB sutarties 81 straipsnio 1 dalis. Konkurencijos taryba savo Nutarime neįrodė, kad poveikis prekybai ir konkurencijai buvo reikšmingas ir kad apskritai toks poveikis buvo, todėl KĮ 5 straipsnio ir EB sutarties 81 straipsnio 1 dalies pažeidimai buvo konstatuoti nepagrįstai. Pareiškėjo manymu, bendrovių apsikeitimas informacija nei potencialiai, nei faktiškai negalėjo riboti ir neribojo konkurencijos atitinkamose popieriaus rinkose ir nebuvo reikšmingo poveikio nei konkurencijai, nei prekybai tarp valstybių narių, dėl ko nebuvo jokio pagrindo konstatuoti KĮ 5 straipsnio ir EB sutarties 81 straipsnio 1 dalies pažeidimą.

Pabrėžė tai, kad Konkurencijos taryba savo motyvus byloje dėsto remdamasi Europos Komisijos sprendimu *Tractor* byloje, kuris vėliau buvo apskųstas ir paliktas galioti tiek

Pirmosios instancijos teismo, tiek ir Teisingumo Teismo, nors tiesiogiai šios bylos savo Nutarime Konkurencijos taryba nemini. *Tractor* byla buvo tiesiogiai paminėta tik 2006 m. birželio 30 d. Konkurencijos tarybos pranešime apie atliktą tyrimą dėl popieriumi prekiaujančių ūkio subjektų veiksmų atitiktis Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsniui ir Europos Bendrijos steigimo sutarties 81 straipsniui (Bylos Nr. 04/ /1/1/02/08/028; toliau – ir Pranešimas apie atliktą tyrimą). Taigi Konkurencijos taryba Europos Komisijos sprendimu *Tractor* byloje rėmėsi kaip precedentu (Nutarime ji pažodžiui rėmėsi Europos Komisijos *Tractor* byloje išdėstytais argumentais, motyvais, teisinėmis išvadomis), todėl labai svarbu yra nustatyti, ar tam buvo pagrindas, t. y. ar bylų faktinės aplinkybės sutampa tokiu mastu, kad tai suteikė Konkurencijos tarybai pagrindą visiškai remtis Europos Komisijos ekonominiu ir teisiniu įvertinimu, atliktu *Tractor* byloje.

Paaikšino, jog *Tractor* byloje Komisija neigiamai įvertino susitarimą dėl informacijos apskaitos, pabrėždama, kad jis buvo sudarytas oligopolinėje Didžiosios Britanijos traktorių rinkoje: joje keturios didžiausios įmonės turėjo apie 80 % rinkos dalies, o kai kuriose geografinėse teritorijose rinkos galios koncentracija buvo dar didesnė, įėjimo į rinką barjerai buvo dideli, rinka buvo nedinamiška ar net nuosmukio būsenos, pirkėjai buvo ištikimi žinomoms prekių ženklams ir importas nebuvo intensyvus. Pareiškėjas analizavo nagrinėjamos situacijos atitinkamose rinkose ir *Tractor* bylos faktines aplinkybes ir teigė, jog šios aplinkybės įrodo, kad *Tractor* bylos precedentu Konkurencijos taryba rėmėsi nepagrįstai, kad ji neteisingai atliko nagrinėjamos situacijos teisinę analizę, nepagrįstai konstatavo KĮ 5 straipsnio ir EB sutarties 81 straipsnio 1 dalies pažeidimus, todėl jos Nutarimas yra naikintinas.

Dėl EB steigimo sutarties 81 straipsnio 1 dalies taikymo pagrįstumo, pareiškėjas paaikšino, kad EB steigimo sutarties 81 straipsnio 1 dalies pažeidimo Konkurencijos taryba neįrodė, nes neįrodytas visų būtinų sąlygų visumos buvimas. Paaikšino, kad pirmiausia nebuvo įrodytas konkurencijos ribojimo sąlygos buvimas. Teigė, kad pateikė įrodymus ir motyvus, kodėl apskaitos informacija tarp bendrovių negalėjo turėti ir neturėjo neigiamo poveikio konkurencijai. Be to, nurodė, kad Konkurencijos taryba ne tik neįrodė konkurencijos ribojimo sąlygos buvimo, bet ir nepateikė įrodymų apie tai, kad šis poveikis buvo reikšmingas.

Atkreipė dėmesį į tai, kad EB steigimo sutartis Lietuvoje galioja nuo įstojimo į Europos Sąjungą dienos, t. y. nuo 2004 m. gegužės 1 d., todėl ir EB steigimo sutarties taikymas ūkio subjektų veiksmams galimas tik nuo minėtos datos. Konkurencijos taryba nustatė, kad apskaitos informacija vyko nuo 1999 m. iki 2004 m. gegužės vidurio. Vadinasi, bendrovių apskaitos informacija po EB steigimo sutarties Lietuvoje įsigaliojimo tęsėsi vos pusę mėnesio, dėl ko jis negalėjo suponuoti reikšmingo poveikio konkurencijai ir daryti reikšmingo poveikio prekybai Europos Bendrijoje.

Antra, Konkurencijos taryba nepagrįstai teigė, kad apskaitos informacija buvo daromas poveikis prekybai tarp valstybių narių.

Nurodė, kad pagal EB steigimo sutarties 81 straipsnio 1 dalį yra draudžiami tik tie ūkio subjektų susitarimai, kurie gali daryti įtaką prekybai tarp valstybių narių. Tokiu būdu įtakos prekybai tarp valstybių narių sąlyga – savarankiškas jurisdikcinio pobūdžio kriterijus, kuriuo remiantis yra nustatoma, kada yra taikoma Lietuvos nacionalinė konkurencijos teisė, o kada – EB konkurencijos teisės normos. Todėl norint taikyti šioje byloje EB steigimo sutarties 81 straipsnio 1 dalį, iš tiesų yra būtina nustatyti, ar nagrinėjamų ūkio subjektų veiksmai galėjo paveikti prekybą tarp valstybių narių.

Vadovaujantis EB teismų suformuluota praktika ir ją apibendrinusiu Europos Komisijos pranešimu „Paaikškinimai dėl Sutarties 81 ir 82 straipsniuose naudojamos poveikio prekybai sąvokos“ (Oficialus leidinys C 101, 27/04/2004, P. 0081 – 0096; toliau – ir Pranešimas dėl poveikio prekybai) prekyba yra veikiamą, jeigu keičiasi prekybinių srautų intensyvumas ar kryptis, arba kitaip nukrypstama nuo įprastų, normalių prekybos sąlygų.

Pažymėjo, jog bendra taisyklė yra tokia, kad susitarimai, sudaryti vienos valstybės narės teritorijoje tarp joje veikiančių ūkio subjektų, neturi įtakos tarpvalstybinei (angl. *inter-state*) prekybai, tačiau kiekvienu konkrečiu atveju šalių sudarytas susitarimas turi būti vertinamas

individualiai (žr. Teisingumo Teismo sprendimą *Delimitis v Henninger Bräu*, C-234/89). Taigi susitarimai, sudaryti vienos valstybės narės teritorijoje tarp joje veikiančių ūkio subjektų, tik išimtiniais atvejais gali turėti įtakos prekybai tarp valstybių narių. Būtent tokius atvejus Europos Komisija aptaria savo Pranešime dėl poveikio prekybai. Antai kartelis, kuris paveikia didžiąją dalį valstybės narės teritorijos gali riboti prekybą tarp valstybių narių, tačiau tik tuo atveju, kai jis turi „rinkos uždarymo efektą“, t. y. izoliuoja valstybės narės teritoriją nuo kitų nacionalinių rinkų taip, kad ūkio subjektai iš kitų valstybių narių negali patekti į šią izoliuotą rinką. Būtent į tai apeliuoja ir Konkurencijos taryba Nutarime nurodydama, kad konkurencija buvo ribojama visoje Lietuvos teritorijoje, kartu buvo sudaromos kliūtys patekti ir į nacionalines kredinio popieriaus ir biuro popieriaus Lietuvos rinkas, šie veiksniai tiesiogiai turėjo įtakos importo į Lietuvą apimtims. Pastebimas poveikis prekybai tarp valstybių narių, Konkurencijos tarybos nuomone, nustatytas, nes keitimasis informacija vyko ne tarp pavienių ūkio subjektų, tačiau tarp ūkio subjektų, kurie kartu užėmė labai dideles atitinkamų rinkų dalis, todėl, jos manymu, galima teigti, kad iš esmės visiškai apėmė didmeninės prekybos krediniu popieriumi ir biuro popieriumi rinkas.

Pareiškėjas teigė, kad apsikeitimas informacija neturėjo neigiamo poveikio konkurencijai, nesudarė kliūčių įėjimui į atitinkamas popieriaus rinkas ir neribojo importo į Lietuvą, todėl, atsižvelgiant į tai bei į kitus pateiktus motyvus, dėl apsikeitimo informacija nebuvo sukurtas ir negalėjo būti sukurtas jokios rinkos uždarymo efektas (nacionalinės Lietuvos rinkos izoliavimo) ir dėl to prekyba tarp valstybių narių negalėjo būti paveikta, juo labiau – reikšmingai.

Teigė, kad Konkurencijos taryba savo Nutarime neįrodė, jog bendrovių apsikeitimas informacija reikšmingai riboja ir galėjo riboti konkurenciją Europos Bendrijoje, turėjo reikšmingos įtakos prekybai tarp valstybių narių, todėl tokie bendrovių veiksmai negalėjo pažeisti ir nepažeidė EB steigimo sutarties 81 straipsnio 1 dalies, taigi šios EB steigimo sutarties normos pažeidimas buvo konstatuotas nepagrįstai.

Pareiškėjas išdėstė savo argumentus dėl susitarimų dėl apsikeitimo informacija vertinimo EB ir Lietuvos konkurencijos teisėje bei jos taikymo praktikoje ir padarė išvadą, kad apsikeitimas informacija šiuo atveju negali būti vertinamas kaip draudžiamas susitarimas.

Paaiškino, kad Europos Komisija 1994 m. vasario 16 d. sprendime svirčių gamintojų byloje Nr. 94/215/ECSC pažymėjo, jog apsikeitimas individualia informacija tarp ūkio subjektų nebūtinai turėtų reikšti konkurencijos normų pažeidimą; kiekvienas atvejis turi būti išnagrinėtas atskirai ir visi svarbūs veiksniai, įskaitant informacijos pobūdį, jos detalumo laipsnį ir atitinkamą rinką, turi būti įvertinti siekiant nustatyti, ar konkrečiu atveju apsikeitimas informacija pripažintinas neteisėtu konkurencijos ribojimu. Antai apsikeitimas informacija, kuri, tikėtina, neturės įtakos ūkio subjektų elgesiui atitinkamoje rinkoje, turėtų būti leidžiamas.

Paaiškino, kad informacija apie rinką, kurioje veikia ūkio subjektas, šios rinkos dalyvius (jų skaičių, užimamas rinkos dalis) yra reikalinga kiekvienam ūkio subjektui, kad jis galėtų sėkmingai plėtoti verslą ir veiksmingai konkuruoti su kitais rinkos dalyviais. Vadinasi, informacija apie konkurentus gali padėti ūkio subjektui sėkmingai konkuruoti rinkoje ir tokia informacija galėtų būti laikoma konkurenciją skatinančia, o ne konkurenciją ribojančia. Šią nuomonę buvo patvirtinęs ir EB pirmosios instancijos teismas *John Deere Ltd v Commission* byloje, kurioje pabrėžė, kad tikrai konkurencingoje rinkoje apsikeitimas informacija ir rinkos skaidrumas, tikėtina, kad turėtų paskatinti konkurenciją tarp ūkio subjektų, o ne sudaryti sąlygas jų veiksmų derinimui. Tokiu būdu konkurencingoje rinkoje ūkio subjekto informuotumas apie jo konkurentų veiklą ir jų padėtį rinkoje turėtų jam padėti efektyviau planuoti savo verslą ir geriausiu būdu organizuoti ekonominę veiklą. Minėtoje byloje EB pirmosios instancijos teismas taip pat nurodė, kad apsikeitimas informacija gali turėti neigiamą poveikį konkurencijai didelės koncentracijos oligopolinėse rinkose, kuriose konkurencija didžiąją dalimi jau yra sumažinta ir apsikeitimas informacija savaime palengvintas, t. y. kai jau egzistuojanti rinkos struktūra kelia pavojų konkurencijai.

Taigi konkurencijos teisėje yra svarbu atriboti tokius informacijos apsikeitimus, kurie turi neutralų arba teigiamą poveikį susitarimo veiksmingumui, nuo tokių apsikeitimų informacija, kurie kelia rimtą grėsmę konkurenciniam procesui, palengvindami suokalbių tarp konkurentų sudarymą (veiksmų derinimą ir pan.).

Teigė, kad susitarimai dėl apsikeitimo informacija nėra susitarimai, kurie turi konkurencijos ribojimo tikslą ir savo prigimtimi riboja konkurenciją, todėl kiekvienu atskiru atveju būtina išnagrinėti jų galimą ar esamą poveikį konkurencijai, atsižvelgiant į informacijos, kuria keičiamasi, ypatumus, rinkos struktūrą, kitus svarbius veiksnius. Šį teiginį patvirtina ir KĮ 5 straipsnio 2 dalies nuostata, kurioje yra aiškiai nurodomi susitarimai, kurie *per se* riboja konkurenciją, ir tarp kurių nėra paminėti susitarimai dėl apsikeitimo informacija. Atsižvelgiant į EB teismų ir Europos Komisijos praktiką, galima teigti, kad ir EB konkurencijos teisėje susitarimai dėl apsikeitimo informacija nėra laikomi *per se* ribojančiais konkurenciją. Kartu tai reiškia, kad būtina įrodyti tokio susitarimo poveikį – potencialų ar realų – konkurencijai, tačiau Konkurencijos taryba nepateikė jokių įrodymų, kad buvo potencialus poveikis konkurencijai, arba kad konkurencija buvo realiai ir faktiškai apribota atitinkamose popieriaus rinkose. Nutarime Konkurencijos taryba tik nurodė, kad „dėl vykdytų informacijos mainų padidėjo skaidrumas atitinkamose oligopolinėse rinkose, dėl kurio neišvengiamai buvo sumažėjusios kiekvieno tiriamo ūkio subjekto paskatos konkuruoti, kas savaime riboja konkurenciją tarp tiriamų ūkio subjektų ir tuo pačiu atitinkamose kreidinio popieriaus ir biuro popieriaus rinkose.“

Iš *Tractor* byloje Europos Komisijos pateiktų išvadų bei apibendrinant kitų Europos Komisijos ir EB teismų išnagrinėtų bylų praktiką, galima padaryti keletą svarbių išvadų, susijusių su susitarimais dėl apsikeitimo informacija:

1) tikėtina, kad susitarimas dėl apsikeitimo informacija gali iškraipyti ar apriboti konkurenciją ir pažeis EB sutarties 81 straipsnio 1 dalį, jeigu rinka oligopolinė, labai koncentruota ir prekės šioje rinkoje yra homogeninės, o konkurencija jau natūraliai sumažinta dėl egzistuojančios rinkos struktūros;

2) konkurencijos ribojimas galimas tada, kai informacijos, kuria keičiamasi, pobūdis yra toks, kad konkurentų elgesys tampa vis labiau nuspėjamas ir pašalina abejones dėl rinkos veikimo modelio bei sąlygoja rinkoje veikiančių konkurentų veiksmų derinimą (EB pirmosios instancijos sprendimas *John Deere Ltd v Commission*);

3) konkurentų apsikeitimas detalia informacija, kuri paprastai yra laikoma konfidencialia ir nėra laisvai prieinama, gali būti laikomas pažeidžiančiu EB steigimo sutarties 81 straipsnio 1 dalį (žr.: *COBELPA/VNP* bylą Nr. 592/77; *Italian Cast Glass* bylą Nr. 1334/80);

4) kuo detalesnė informacija ir kuo labiau ji susijusi su ūkio subjekto ateities (strateginiais ir kt.) planais, tuo svarbesnė jos apsauga ir neprieinamumas konkurentams;

5) tikėtina, kad bus konstatuotas EB steigimo sutarties 81(1) straipsnio pažeidimas, jei susitariama nuolatos (periodiškai, nepertraukiamai) keistis detalia informacija apie konkurentų ateities planus, kainų, gamybos ar kitokias strategijas, kurios paprastai yra ūkio subjekto komercinė paslaptis.

Įvertinęs visas faktines aplinkybes dėl bendrovių keitimosi informacija ir atsižvelgęs į aukščiau EB ir Europos Komisijos praktikoje suformuluotas taisykles, pareiškėjas pabrėžia, kad:

1) atitinkamos popieriaus rinkos nelaikytinos didžiai koncentruotomis ir oligopolinėmis, jos yra pakankamai konkurencingos, tad apsikeitimas informacija šiose rinkose neturėtų kelti jokio pavojaus konkurencijai;

2) informacijos, kuria keitėsi bendrovės, pobūdis (jos nekonfidencialus pobūdis ir viešas prieinamumas) neleidžia teigti, kad tokio pobūdžio informacija padeda konkurentams aiškiai nuspėti vienas kito elgesį ir jį atitinkamai veikti, ir juo labiau – derinti veiksmus atitinkamose rinkose. Konkurencijos taryba Nutarime nebuvo nustačiusi, kad bendrovių keitimasis informacija sąlygojo jų veiksmų derinimą, pavyzdžiui, nustatant kainas ar pasidalijant rinkomis, pasirenkant vienodas rinkos strategijas ir pan. Atvirkščiai, faktai rodo, kad kainos nebuvo fiksuojamos ar didinamos, bendrovių rinkos dalys nuolatos svyravo, bendrovės nuolatos

ieškodavo būdų didinti savo veiklos efektyvumą (mažindavo kainas, siekdamas padidinti pardavimų apimtį, ir pan.), t. y. bendrovės veiksmingai tarpusavyje konkuravo.

Pareiškėjas pasisakė ir dėl atitinkamų rinkų struktūros.

Nutarime Konkurencijos taryba išskyrė dvi atskiras atitinkamas rinkas:

1) didmeninės prekybos kreidiniu popieriumi Lietuvos Respublikoje rinką (toliau – ir kreidinio popieriaus rinka);

2) didmeninės prekybos biuro popieriumi Lietuvos Respublikoje rinką (toliau – ir biuro popieriaus rinka; minėtos rinkos kartu toliau tekste – ir atitinkamos popieriaus rinkos).

Abi rinkas tiriamuoju laikotarpiu (1999-2004 m. gegužės mėn.) Konkurencijos taryba Nutarime įvertino kaip „oligopolines santykinai didelės koncentracijos rinkas“, kadangi „šeši tiriami ūkio subjektai <...> kartu iš esmės visiškai užėmė atitinkamas rinkas, o kiti atitinkamų rinkų dalyviai užėmė mažas rinkos dalis“. Su šia Konkurencijos tarybos nuomone pareiškėjas nesutiko, nes minėtos atitinkamos popieriaus rinkos neturėtų būti laikomos oligopolinėmis ir labai centruotomis.

Pareiškėjas teigė, jog Konkurencijos tarybos išvada dėl to, kad atitinkamos popieriaus rinkos tiriamuoju laikotarpiu buvo oligopolinės santykinai didelės koncentracijos rinkos, nėra pagrįsta ir teisinga. Ši išvada padaryta atsižvelgiant tik į vieną vienintelį požymį – bendrovių bendrai užimamą didelę rinkos dalį, tuo tarpu kiti esminę reikšmę turintys oligopolinę rinką apibūdinantys požymiai: kainų pastovumas, konkurentams tenkančių rinkos dalių stabilumas, įėjimo į rinką sunkumai nebuvo nustatyti, kas įrodo, jog Lietuvoje tiriamuoju laikotarpiu atitinkamos popieriaus rinkos nebuvo oligopolinės.

Pareiškėjas paaiškino, kad *Tractor* byloje, kuria Konkurencijos taryba plačiai remiasi Nutarime, nagrinėta atitinkamos rinkos struktūra ir Nutarime nagrinėtos atitinkamų popieriaus rinkų struktūros iš esmės nėra identiškos. Pareiškėjas teigė, kad negalima teigti, jog rinkos struktūros ir įėjimo į rinką kliūtys *Tractor* byloje ir Konkurencijos tarybos nagrinėtoje byloje buvo vienodos.

Pažymėjo, jog atsižvelgiant į tai, kad nagrinėjamos atitinkamos popieriaus rinkos nelaikytinos oligopolinėmis, ir į faktą, kad tiriamuoju laikotarpiu jos buvo pakankamai konkurencingos, negalima teigti, jog apskaitimas informacija apie rinkos dalis tokiose rinkose galėtų kelti bent menkiausią grėsmę konkurencijai ir ją riboti, juo labiau kad ir informacijos, kuria buvo keičiamasi, pobūdis patvirtina šį teiginį ir dar kartą įrodo, kad konkurencija atitinkamose popieriaus rinkose nebuvo ir negalėjo būti apribota.

Pareiškėjas pasisakė dėl informacijos, kuria buvo keičiamasi, pobūdžio.

Paaiškino, jog tikėtina, kad konkurencijos ribojimo grėsmė gali atsirasti tada, kai konkurentai keičiasi detalėmis, verslui svarbia (verslo strategija, kainodara, ateities planai, investicijos ir pan.) ir konfidencialia informacija. Tokio pobūdžio informacijos atskleidimas gali panaikinti ūkio subjektų galimus konkurencinius pranašumus vienas kito atžvilgiu. Dėl to tikėtina, kad tokie ūkio subjektų veiksmai nėra sąlygoti siekio konkuruoti tarpusavyje, o jais siekiama išvengti aktyvios tarpusavio konkurencijos.

Nurodė, kad nėra pagrindo konstatuoti, jog konkurencija yra ribojama, ar kalbėti apie grėsmę konkurencijai tuo atveju, kai informacija, kuria yra keičiamasi, yra vieša ir visiems prieinama, yra bendro pobūdžio, neleidžia nuspėti konkurentų elgesio. Tokia informacija reikalinga, kad ūkio subjektai turėtų supratimą, kokio dydžio yra atitinkama rinka, kokios teorinės perspektyvos didinti savo užimamą rinkos dalį bei kai tokia informacija negali būti panaudojama konkretiems konkuravimo būdams parengti, savo konkurencingumui padidinti ar kitiems pranašumams įgyti. Informacijos apie rinkos dalis rinkimas ir turėjimas taip pat suteikia ūkio subjektams galimybę svarstyti galimus įėjimus į naujas rinkas, šių rinkų patrauklumą ir kartu skatina konkurenciją, kadangi palengvina įėjimą į rinką.

Atkreipia dėmesį į tai, kad būtent tokio pobūdžio, t. y. viešai prieinama ir bendro pobūdžio informacija apie užimamas rinkos dalis ir keitėsi bendrovės. Informacija apie rinkos dalis nuolatos, periodiškai buvo publikuojama leidinyje „Verslo žinios“, kur buvo pateikiama ne tik informacija apie bendrovių rinkos dalis ir pardavimo apimtį, bet ir apie jų būsimus

strateginius planus – kokias rinkos dalis planuojama užimti ir pan. Be to, „Verslo žiniose“ nuolatos buvo pateikiami duomenys apie atitinkamų metų popieriaus pardavėjų pardavimus ir paslaugas, straipsniuose buvo aptariamose rinkos augimo ir atskirų bendrovių (beje, ne tik nagrinėjamų šešių) pardavimai, rinkos dalys, jų praeities duomenų palyginimai ir ateities tendencijos. Visos šios informacijos turėjo pakakti tiek atitinkamų popieriaus rinkų dalyviams, tiek ir potencialiems rinkų dalyviams siekiant įvertinti rinkos augimo tendencijas ir galimybes įeiti į atitinkamas popierių rinkas.

Dėl to manė, kad informacija, kuria keitėsi Bendrovės, negalėjo turėti jokios įtakos konkurencijai atitinkamose popieriaus rinkose ar koku nors būdu padidinti įėjimo į šias rinkas kliūčių, negalėjo ir negali būti vertinama kaip svarbi ir saugotina informacija, kadangi tokios informacijos turėjimas negalėjo atskleisti konkurentų elgesio rinkoje ar sudaryti sąlygas nuspėti būsimą konkurentų elgesį atitinkamoje rinkoje.

Pareiškėjas atkreipė dėmesį į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. 1407, 6 punktą, kur kas detalesnė ir vertingesnė verslo požiūriu informacija, t. y. įmonių finansinės atskaitomybės dokumentai, kurie atspindi ūkio subjektų tiksliai pajamas iš ūkinės veiklos bei kitą svarbią informaciją, taip pat yra vieši dokumentai, kuriuos turi teisę gauti ir konkuruojančios įmonės.

Paaiškino, kad bendrovės keitėsi informacija, dėl kurios pobūdžio toks keitimasis negali būti vertinamas kaip realus ar galimas konkurencijos ribojimas. Toks informacijos tarp bendrovių apsikeitimas turėtų būti vertinamas kaip racionalus būdas gauti susistemintą bendro pobūdžio informaciją, parengtą rinkos tyrimų bendrovės. Tas faktas, jog bendrovių su rinkos tyrimų bendrove sudarytuose susitarimuose buvo numatytas tipinis tokiose sutartyse konfidencialumo įsipareigojimas, yra įprasta verslo praktika. Už informacijos surinkimą mokantis ūkio subjektas neprivalo sudaryti sąlygų kitiems ūkio subjektams gauti naudą, konkrečiai, nemokamą informaciją apie atliktus rinkos dalies paskaičiavimus.

Pažymi, kad informacijos keitimasis tarp konkurentų yra įprasta ir įteisinta praktika.

Teigė, kad informacijos, kuria keitėsi bendrovės, pobūdis nėra analogiškas informacijos, kuria buvo keičiamasi *Tractor* byloje, pobūdžiui, kadangi anuo atveju traktorių tiekėjai keitėsi labai detalioje informacijoje – apie konkurentų pardavimo kiekius ir rinkos dalis racionalių, regioninių ir valstybinių lygmeniu, taip pat pagal pardavėjų–platintojų teritorijas, pateikdavo informaciją ne tik apie bendrai parduotus traktorių kiekius, bet ir skirstė šią informaciją pagal traktorių modelius. Tuo tarpu bendrovės keitėsi bendro pobūdžio informacija, neišskiriant atskirų kredinio ar biuro popieriaus porūšių ar atskirų Lietuvos regionų. Be to, *Tractor* byloje informacijos periodiškumas ir dažnumas buvo kitoks, joje traktorių tiekėjai informaciją keitėsi ne kas ketvirtį, kaip nagrinėjamu atveju bendrovės, bet pateikdavo informaciją apie rinkos dalis per metus, per kalendorinį mėnesį ir kiekvieną mėnesio dieną, kas leido konkurentams turėti ne tik istorinę, bet ir aktualią informaciją, kuri galėjo būti panaudota darant poveikį ūkio subjektų elgesiui.

Apibendrinamas pažymėjo ir tą faktą, kad bendrovės nesikeitė jokia kita informacija, keitimasis kuria, tikėtina, galėtų būti vertinamas kaip konkurencijos ribojimas. Šį faktą pripažįsta ir pati Konkurencijos taryba.

Pareiškėjas taip pat pateikė paaiškinimus dėl UAB „Libra Vitalis“ skirtos baudos dydžio nepagrįstumo.

Apibendrinamas pareiškėjas pažymėjo, kad nei atitinkamų popieriaus rinkų struktūra, nei informacijos, kuria buvo keičiamasi tarp bendrovių, pobūdis, nei kiti kriterijai neleidžia teigti, kad toks keitimasis informacija galėjo turėti ar turėjo neigiamą poveikį konkurencijai tose atitinkamose popieriaus rinkose. Todėl Europos Komisijos motyvais ir išvadomis, suformuluotomis *Tractor* byloje, Konkurencijos taryba rėmėsi be pagrindo ir neįrodė visų būtinų KĮ 5 straipsnio ir EB steigimo sutarties 81 straipsnio 1 dalies taikymo sąlygų buvimo, dėl ko minėtų teisės normų pažeidimai buvo konstatuoti nepagrįstai ir dėl šių priežasčių Konkurencijos tarybos Nutarimas yra naikintinas.

Teismo bylos nagrinėjimo metu pareiškėjų atstovai palaikė skundų argumentus, tik pakeitė savo nuomonę dėl prekės rinkos: skunde UAB „Schneidersöhne Baltija“ pasisakė, kad prekės rinka turėjo būti laikoma apskritai prekybos popieriumi rinka, neskirstant jos pagal atskiras popieriaus rūšis, o teismo posėdžio metu pareiškėjo atstovė pripažino, kad KT galėjo nagrinėti kreidinio popieriaus ir biuro popieriaus didmeninės prekybos rinkas, nes teigė, kad skiriant baudą būtina atsižvelgti tik į prekybos šiuo popieriumi apyvartą.

III.

Atsakovas Konkurencijos taryba atsiliepime į pareiškėjo UAB „Schneidersöhne Baltija“ skundą nurodė, kad su pareiškėjo skunde išdėstytais argumentais nesutinka, ir teigė, kad skundas yra nepagrįstas bei atmestinas.

Paaiškinio, kad pareiškėjas savo skundą iš esmės grindė šiais argumentais:

- 1) atitinkamos prekės rinkos apibrėžtos neteisingai;
- 2) atitinkamos popieriaus rinkos, anot pareiškėjo, nelaikytinos labai koncentruotomis ir oligopolinėmis, jos yra pakankamai konkurencingos, todėl apsikeitimas informacija šiose rinkose neturėtų kelti jokio pavojaus konkurencijai;
- 3) informacijos, kuria keitėsi bendrovės, pobūdis (jos nekonfidencialus pobūdis ir viešas prieinamumas), neleidžia teigti, kad tokio pobūdžio informacija padeda konkurentams aiškiai nuspėti vienas kito elgesį;
- 4) apsikeitimu informacija nebuvo daromas poveikis prekybai tarp valstybių narių, todėl neturėtų būti konstatuotas EB steigimo sutarties 81 straipsnio 1 dalies pažeidimas.

Dėl atitinkamos prekės rinkos nustatymo, atsakovas paaiškinio, kad nesutinka su pareiškėjo argumentais.

Atkreipė dėmesį į tai, kad KĮ 3 straipsnio 6 dalyje yra nurodyta, jog prekės rinka – visuma prekių, kurios pirkėjų požiūriu yra tinkamas pakaitalas viena kitai pagal jų savybes, naudojimą ir kainas. Kaip nurodyta skundžiamame Nutarime, kreidinio ir biuro popieriaus rūšių naudojimo paskirtys yra skirtingos (kreidinis popierius naudojamas žurnalų, knygų, žemėlapių ir panašių produktų spausdinimui, o biuro popierius naudojamas kopijavimo, fakso aparatams, spausdintuvams ir kitoms panašioms reikmėms). Anot atsakovo, tai akivaizdžiai parodo, kad šių popieriaus rūšių tarpusavio pakeičiamumas, jei ir yra, tai tikrai negali būti tokio lygio, kad pirkėjai, pabrangus vienai popieriaus rūšiai, pradėtų savo reikmėms naudoti kitą popieriaus rūšį.

Nurodė, kad Europos Komisija taip pat pripažįsta, jog galima apibrėžti atitinkamas prekės rinkas pagal popieriaus rūšis. Pažymėjo, jog pareiškėjo pateikta nuoroda į Europos Komisijos sprendimą dėl koncentracijos byloje Nr. COMP/M.3822 *Stora Enso Oyi/Schneidersöhne Papier* yra netinkama, nes šioje byloje Komisija pasisakė, kad prekybos popieriumi rinka gali būti nagrinėjama kaip atskira prekės rinka lyginant su kitais platinimo būdais, pavyzdžiui, tiesioginiais popieriaus pardavimais iš popieriaus gamintojų. Be to, tame pačiame Europos Komisijos sprendime atskirai yra pasisakoma ir dėl atskirų popieriaus rūšių (biuro popieriaus, kreidinio ir laikraštinio), jas priskiriant atskiroms prekės rinkoms. Analogiškai ir kituose panašiuose Europos Komisijos sprendimuose dėl koncentracijos yra pasisakoma dėl atskirų prekės rinkų išskyrimo pagal popieriaus rūšį, pavyzdžiui, 2001 m. lapkričio 21 d. sprendimas byloje Nr. COMP/M.2498 *UPM-Kymmene/Haindl*, kuriame, atsižvelgiant į popieriaus rūšies paskirtį, buvo išskirtos laikraštinio ir kreidinio popieriaus rinkos.

Teigė, jog paminėti Europos Komisijos sprendimai tik patvirtina, kad Konkurencijos taryba, atsižvelgdama į atskirų popieriaus rūšių paskirtį, pagrįstai atskirai apibrėžė didmeninės prekybos kreidiniu popieriumi ir didmeninės prekybos biuro popieriumi prekės rinkas.

Dėl rinkos koncentruotumo ir oligopolinės rinkos struktūros atsakovas paaiškinio, kad pareiškėjas nesutinka su Konkurencijos tarybos padaryta išvada, jog atitinkamos popieriaus rinkos buvo santykinai didelės koncentracijos oligopolinės rinkos, ir savo nuomonę pirmiausiai grindžia HHI indekso skaičiavimais, kai gaunama indekso reikšmė rodo, kad atitinkamos rinkos nėra koncentruotos.

Pastebėjo, kad, nagrinėjant atitinkamos rinkos struktūrą, kiekvienu konkrečiu atveju reikia atsižvelgti į konkrečias nagrinėjamoje rinkoje susiklosčiusias aplinkybes. Konkurencijos taryba oligopolinės santykinai didelės koncentracijos rinkos struktūrą nustatė atsižvelgdama į objektyviai egzistuojančius faktus – rinkos dalyvių skaičių bei jų užimamas rinkos dalis. Šios aplinkybės, Konkurencijos tarybos nuomone, šiuo atveju buvo esminės ir akivaizdžiai rodančios, kad atitinkamų rinkų struktūra yra santykinai didelės koncentracijos oligopolinė rinka. Buvo nustatyta, kad šeši pirmaujantys ūkio subjektai kartu užima iki 94 proc. kreidinio popieriaus rinkoje ir iki 97 proc. biuro popieriaus rinkoje (šis skaičius vadinamas koncentracijos rodikliu). Nurodė, kad tokį koncentracijos lygio vertinimą pripažįsta ir Europos Komisija pranešime „Rekomendacijos dėl EB steigimo sutarties 81 straipsnio taikymo horizontalaus bendradarbiavimo susitarimams“ (2001/C3/02; toliau – ir Rekomendacijos dėl horizontalaus bendradarbiavimo), kurio 29 punkte nurodyta, kad galimas koncentracijos rodiklis galėtų būti pirmaujančios įmonės koncentracijos laipsnis, kuri sudaro pirmaujančių konkurentų atskirų rinkos dalių suma. Tuo tarpu kiti atitinkamų rinkų dalyviai, kurių skaičius galėjo svyruoti nuo 19 iki 34, kartu užėmė santykinai mažas rinkų dalis (iki 19 proc. kreidinio popieriaus rinkoje ir iki 16 proc. biuro popieriaus rinkoje). Konkurencijos tarybos nutarime aptariamam įmonių šešetui nepriklausančios įmonės vidutinė rinkos dalis jokiais metais jokioje nagrinėjamoje rinkoje neviršijo 1 procento. Toks neproporcingas rinkos dalių pasiskirstymas tarp atitinkamų rinkų dalyvių iš esmės rodo santykinai didelės koncentracijos rinkose buvimą.

Rėmėsi KĮ 3 straipsnio 11 dalimi ir manė, kad kolektyvinė dominuojanti padėtis galima tik esant pakankamai didelei koncentracijai rinkoje. Paskaičiavus trijų didžiausių ūkio subjektų atskirais metais užimamas vidutinės kreidinio popieriaus rinkos dalis, gauta 60,79 proc., o biuro popieriaus rinkoje – 76,5 proc. Taigi padėtis pagal užimamas rinkos dalis, artima bei viršijanti 70 proc. kolektyvinio dominavimo prezumpcijos ribą, tik dar kartą patvirtina teisingą Konkurencijos tarybos išvadą, kad atitinkamos popieriaus rinkos gali būti laikomos santykinai didelės koncentracijos rinkomis. Pažymėjo, jog, atlikus HHI indekso skaičiavimus pagal surinktus duomenis bei atsižvelgus į vykusius rinkos dalių pokyčius pagal tyrimo metu surinktus duomenis apie ūkio subjektų užimamas rinkų dalis, vidutinė HHI indekso reikšmė 2001-2003 m. biuro popieriaus rinkoje buvo 2087, o kreidinio popieriaus rinkoje – 1561. Atkreipė dėmesį į tai, kad Rekomendacijų dėl horizontalaus bendradarbiavimo 29 punkte nurodoma, kad, jeigu HHI indeksas mažesnis nei 1000, koncentracija rinkoje gali būti laikoma maža, nuo 1000 iki 1800 – vidutine, o didesniai nei 1800 – didelė. Gautos HHI indekso reikšmės aiškiai rodo, kad abi atitinkamos popieriaus rinkos pagal savo koncentracijos lygį yra arčiau HHI indekso reikšmės (ir net ją viršija), kuri apibūdinama kaip didelė koncentracija, nei reikšmės, įvardinamos kaip maža rinkos koncentracija, kaip šios reikšmės nurodytos minėtame Rekomendacijų dėl horizontalaus bendradarbiavimo 29 punkte. Iš to galima daryti išvadą, kad Konkurencijos taryba pagrįstai atitinkamas rinkas įvardino kaip santykinai didelės koncentracijos rinkas.

Atsakydamas į pareiškėjo argumentą dėl Europos Komisijos sprendimo byloje Nr. COMP/M.3822 *Stora Enso Oyi/Schneidersöhne Papier*, kuriame, atsižvelgus į situaciją nacionalinėse rinkose, leista vykdyti koncentraciją, pastebėjo, jog šiame sprendime nėra pasisakyta, kad atitinkamos popieriaus rinkos Lietuvos Respublikoje yra nekoncentruotos. Be to, nurodė, kad leidimas vykdyti koncentraciją nėra kriterijus, kuriuo vadovaujantis galima spręsti apie rinkos koncentruotumą. Europos Tarybos 2004 m. sausio 20 d. Reglamento (EB) Nr. 139/2004 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės (EB susijungimų reglamentas) 2 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad suderinama su bendrąja rinka laikoma koncentracija, kuri nesukuria ar nesustiprina dominuojančios padėties, ir dėl to nėra itin apribojama veiksminga konkurencija bendrojoje rinkoje arba didelėje jos dalyje. Teigė, kad Europos Komisijos sprendimas leisti vykdyti koncentraciją parodo tik tai, jog dėl tokio susijungimo neturėtų būti sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis bendrojoje rinkoje.

Teigė, kad pareiškėjas neįrodė, jog Konkurencijos taryba padarė neteisingą išvadą, nustatydama, kad atitinkamos popieriaus rinkos yra santykinai didelės koncentracijos oligopolinės rinkos.

Dėl informacijos, kuria buvo keičiamasi, pobūdžio, atsakovas paaiškino, kad Konkurencijos taryba savo nutarime nurodė, jog keitimasis informacija savaime nėra nei Lietuvos Respublikos, nei Europos Sąjungos konkurencijos taisyklių pažeidimas. Konkurencijos taryba neteigė, kad keitimasis informacija savaime riboja konkurenciją. Šiuo atveju svarbu yra tai, kad keitimasis informacija nepadidintų koncentruotos oligopolinės rinkos skaidrumo, būtų veikiamas normalus konkurentų elgesys.

Akcentavo, jog argumentas, kad pati Konkurencijos taryba pateisina tokio pobūdžio keitimąsi informacija, yra neteisingas ir nepagrįstas. Pastebėjo, kad Konkurencijos tarybos 2000 m. balandžio 27 d. nutarimu Nr. 45 patvirtinta Tipinė pranešimo apie koncentraciją forma (TF) jokiais būdais nesuponuoja Nutarime aptarto pobūdžio informacijos mainų tarp ūkio subjektų. Šios tvarkos 14.3 punkte yra padaryta teksto išnaša, kurioje nurodoma, kad visi koncentracijos veikiamos atitinkamos rinkos (rinkų) įvertinimai, įskaitant ir konkurentų pardavimų vertes, apimties ir rinkos dalies įvertinimą, atliekami remiantis informacija, kuria disponuoja arba kuri yra prieinama koncentracijoje dalyvaujantiems ūkio subjektams. Be to, nėra numatytų jokių sankcijų už tai, kad ūkio subjektai tokios informacijos apie savo konkurentus nepateiks, nes tokia informacija nėra privaloma teikiant pranešimą apie koncentraciją Konkurencijos tarybai. Šiuo atveju svarbus ir tokios informacijos poreikio tikslingumas – įmonių koncentracijos atveju būtina įvertinti rinkos struktūrą bei numatyti galimus jos pokyčius įvykus koncentracijai. Todėl pageidautina, tačiau nėra imperatyviai privaloma, kad ūkio subjektai pateiktų savo nuomonę apie situaciją rinkoje. Ir tai jokiais būdais neskatina ūkio subjektų nuolat ir periodiškai keistis konfidencialaus pobūdžio informacija.

Atkreipė dėmesį į tai, kad informacija, kuria keitėsi pareiškėjas ir kiti Nutarime minimi ūkio subjektai, priešingai nei teigia pareiškėjas, nėra vieša ir visiems prieinama. Teiginys, kad apie rinkos dalis bei pardavimų apimtis buvo viešai spausdinama laikraštyje „Verslo žinios“, šiuo atveju netinkamas, nes šiame leidinyje buvo pateikiama tik metinė informacija, kurios aktualumas ir istorinis pobūdis niekaip negali būti prilygintas ūkio subjektų vykdytų informacijos mainų metu gautų duomenų aktualumui. Konkurencijos tarybos Nutarime yra akcentuojama, kad šiuo atveju buvo svarbus ir informacijos periodiškumas, t. y. tai, kad ūkio subjektai keitėsi informacija apie praėjusį metų ketvirčio laikotarpį, o ne apie praėjusius metus.

Be to, pabrėžė, kad bylos nagrinėjimo posėdžio metu nė vienas iš ūkio subjektų atstovų negalėjo pasakyti, kur įmanoma viešai rasti metų ketvirčio informaciją apie užimamas rinkos dalis bei pardavimų apimtis. Tokia informacija, kuria buvo keičiamasi, ne tik nėra viešai skelbiama, bet taip pat nėra prieinama ir kitiems atitinkamų rinkų dalyviams.

Teigė, kad Konkurencijos taryba priėjo pagrįstą išvadą, kad informacija, kuria keitėsi ūkio subjektai, yra konfidencialaus pobūdžio dėl jos neprieinamumo kitiems atitinkamų popieriaus rinkų dalyviams, o taip pat dėl jos pobūdžio aktualumo. Apsikeitimas tokia informacija padidino atitinkamų popieriaus rinkų skaidrumą, dėl kurio buvo neigiamai paveikta konkurencija jose.

Atkreipė dėmesį į tai, kad Konkurencijos taryba neteigė, jog informacija, kuria buvo keičiamasi, yra tiesiogiai susijusi su ūkio subjektų ateities veiklos planais. Tokios informacijos periodiškas gavimas paveikė ja besikeičiančių ūkio subjektų ateities veiklos planavimą. Nagrinėjamo pobūdžio informacijos apie užimamas rinkos dalis bei pardavimų apimtis, kai ja keičiamasi kas metų ketvirtį, negalima vadinti tik bendra istorine statistinio pobūdžio informacija, nes ji suteikia ūkio subjektams aktualias naujienas apie aktualius pokyčius konkurentų prekyboje, į kuriuos galima atsižvelgti, darant aktualius verslo sprendimus. Visos šios aplinkybės lėmė tai, kad Konkurencijos taryba tokią informaciją įvardino kaip konfidencialaus pobūdžio informaciją – vienašališkas tokios informacijos atskleidimas atskiram ūkio subjektui nebūtų naudingas.

Papildomai paaiškino ir tai, kad kai yra informuojami tik konkurentai, be to, yra keičiamasi viešai neprieinama informacija, kuri pablogintų ją atskleidusio rinkos dalyvio konkurencinę padėtį, jei jis negautų tokios pačios informacijos iš konkurento, galima pagrįstai įtarti, kad toks pasikeitimas informacija vyksta ne konkurencijos labui ir ne klientų naudai.

Pastebėjo, kad šiuo atveju konkurencija ribojama ne todėl, kad informacijos mainų dalyviai įgijo galimybę paveikti savo konkurentų elgesį, o dėl paskatų konkuruoti sumažėjimo. Taip pat tam tikrą poveikį keitimosi informacija dalyviai galėjo daryti tiems ūkio subjektams, kurie tokiuose mainuose nedalyvavo, ypač tiems ūkio subjektams, kurie galėjo bandyti įsiskverbti į atitinkamas rinkas, nes jų skverbimasis būtų iš karto pastebėtas ir didieji atitinkamų rinkų dalyviai būtų atitinkamai į jį reagavę.

Atsakydamas į pareiškėjo argumentus dėl užimamų rinkų rinkos dalių nestabilumo, atsakovas paaiškino, jog svarbu tai, kad informacijos mainai absoliučiai visos konkurencijos tarp ūkio subjektų nepašalino, dėl to ir atskirų konkurentų rinkos dalių svyravimai buvo galimi. Be to, visiems karteliams yra būdingas vidinis nestabilumas, kurį sukelia kartelio dalyvių paskatos apgauti kitus kartelio dalyvius. Todėl retam karteliui pavyksta visiškai išvengti tarpusavio konkurencijos, ypač kai jame dalyvauja daugiau rinkos dalyvių. Tai galėjo būti viena iš priežasčių, dėl kurios šiai ūkio subjektų grupei nepavyko visiškai išsaugoti rinkos dalių stabilumo. Tačiau informacijos mainų grupės dalyvių šešetui pavyko išlikti didžiausiomis įmonėmis tirtu laikotarpio metu.

Atkreipė dėmesį į tai, kad, nepaisant to svyravimo, didžiausi ūkio subjektai išliko tie patys šeši, ir būtent šioms įmonėms atiteko didžiosios atitinkamų rinkų dalys. Tuo tarpu mažų įmonių skaičiaus svyravimas reikšmingos įtakos didžiųjų ūkio subjektų padėčiai negalėjo daryti, nes vidutiniškai kiekvieno mažo ūkio subjekto, veikusio atitinkamose rinkose, dalis nesiekė 1 proc. Tik UAB „Antalis Lietuva“ įėjimas į rinką galėtų būti vertinamas kaip pakankamai didelio masto, kai šis ūkio subjektas pirmaisiais veiklos metais užėmė santykinai dideles atitinkamų rinkų dalis, tačiau tai paaiškinama tuo, kad šiam ūkio subjektui patekti į rinką buvo lengviau dėl visiškai skirtingų priežasčių – šio ūkio subjekto vadovas J. S. prieš tai vadovavo kitai įmonei (UAB „Amerpap Poligrafija“), taip pat vykdžiusiai veiklą atitinkamose rinkose. Todėl patirtis, susijusi su žiniomis apie klientų poreikius, prekybos sąlygomis, laikytina ypač reikšmingu veiksmu, palengvinusiu naujo ūkio subjekto įėjimą į atitinkamas rinkas. Be to, tas pats asmuo dalyvaudavo informacijos mainuose kaip minėtos įmonės UAB „Amerpap Poligrafija“ vadovas, todėl dar prieš UAB „Antalis Lietuva“ įėjimą į rinką žinojo daugiau nei kiti ūkio subjektai, bandę patekti į atitinkamas rinkas, apie atitinkamų rinkų pobūdį. Dėl šių priežasčių pateiktas pavyzdys, t. y. UAB „Antalis Lietuva“ įėjimas į atitinkamas rinkas, siekiant pademonstruoti įėjimo į rinkas kliūčių nebuvimą, yra neteisingas ir nelygintinas su kitų ūkio subjektų galimybėmis patekti į atitinkamas rinkas. Tai tik dar kartą patvirtina Konkurencijos tarybos padarytą išvadą apie patekimo į atitinkamas rinkas kliūčių padidėjimą.

Atsakydamas į pareiškėjo argumentą, kad Nutarime minimi ūkio subjektai konkuravo ne tik tarpusavyje, o taip pat ir su popieriaus gamintojais, pastebėjo, kad pagal tyrimo metu surinktus duomenis yra akivaizdu, jog ūkio subjektų įvežamo ir savo reikmėms naudojamo popieriaus dalys atitinkamose rinkose yra labai nežymios, todėl tai esminės reikšmės tyrimo metu nustatytoms aplinkybėms negalėjo turėti. Be to, Europos Komisija savo sprendimuose dėl koncentracijos yra pasisakiusi, kad popieriaus pardavimai per didmenine popieriaus prekyba užsiimančius ūkio subjektus ir popieriaus pardavimai tiesiai iš gamintojų turėtų būti vertinami kaip skirtingos prekės rinkos (2000 m. gruodžio 15 d. sprendimas byloje Nr. COMP/M.2245 *Metsä-Serl/Zanders*, 2003 m. spalio 10 d. sprendimas byloje Nr. COMP/M.3227 *Paperlinx/Buhrmann Paper Merchandising Division*, 2000 m. rugpjūčio 4 d. sprendimas byloje Nr. COMP/M.2020 *Metsä-Serla/Modo*).

Paaiškino, kad pareiškėjo UAB „Schneidersöhne Baltija“ skunde nurodyta aplinkybė, jog šios bendrovės veikla rinkoje beveik visą tiriamąjį laikotarpį buvo nuostolinga, nepaneigia Konkurencijos tarybos išvadą. Nuostolinga veikla gali būti sąlygota daugybės priežasčių: netinkamos vadybos, finansinių srautų paskirstymo įmonių grupės viduje specifiškumo ar kitų veiksnių.

Nurodė, kad Konkurencijos taryba būtent dėl pagreitėjusios reakcijos į kitų ūkio subjektų konkurencinius sprendimus ir vertino tokį keitimąsi informacija kaip ribojantį konkurenciją. Teigė, jog šiuo atveju svarbu buvo tai, kad, imdamasis tam tikrų aktyvių veiksmų, ūkio subjektas

planuoja gauti tam tikros naudos iš jų, pavyzdžiui, padidinti pardavimų apimtis ir taip išsikvoti didesnę rinkos dalį. Tačiau tokiam rezultatui pasiekti reikalingas tam tikras laiko tarpas, kuris susijęs būtent su konkurentų sužinojimu apie ūkio subjekto konkurencinius veiksmus ir reakcija į juos. Kuo konkurentų reakcijos laikotarpis yra ilgesnis, tuo efektyvesni gali būti ūkio subjekto-iniciatoriaus veiksmai. Kuo tokie veiksmai efektyvesni, tuo didesnės paskatos ir vėliau imtis atitinkamų veiksmų, t. y. aktyviai konkuruoti. Skundžiamame Nutarime nagrinėtu atveju kaip tik ir yra nurodyta, kad, esant pakankamai dideliame rinkos skaidrumui, kurį informacijos mainai tik padidina, tampa lengviau stebėti konkurentų veiksmus ir sutrumpėja konkurentų reakcijos į juos laikas. Tada gali susidaryti tokios sąlygos, kad intensyviau pradėjęs konkuruoti ūkio subjektas iš tiesų nieko nelaimėtų, nes konkurentai tuoj pat atsakytų, pavyzdžiui, taip pat sumažindami kainas. Tokiu atveju konkurentams tampa palankiau vengti intensyvios konkurencijos. Dėl to, kad visi konkurenciniai ūkio subjektų veiksmai galėjo būti labai greitai pastebimi per kainos atitinkamos popieriaus rūšies pardavimų padidėjimą ar sumažėjimą, pasekmės buvo tokios, jog pardavimų skatinimo atveju, kai tai būtų daręs vienas iš informacijos mainų dalyvių, kiti mainų dalyviai būtų galėję greitai į tai reaguoti, tokiu būdu pašalindami bet kokį iniciatoriaus konkurencinį pranašumą.

Nurodė, kad pareiškėjas taip pat nesutiko su Konkurencijos tarybos teiginiu, kad nevykdžius informacijos mainų, ūkio subjektai tarpusavyje būtų konkuravę nežinodami, kokiais būdais, koku mastu jų konkurentai būtų vykdę konkurencinius veiksmus. Pastebėjo, jog Konkurencijos taryba tokią išvadą padarė atsižvelgdama į tai, kad konkurentai gali pastebėti, kiek pakito kitų konkurentų rinkos dalys ir pardavimų apimtys, todėl gali nuspėti, pavyzdžiui, kiek buvo sumažintos kainos. Atsižvelgdami į tai bei siekdami „neutralizuoti“ iniciatoriaus veiksmus, jo konkurentai žino, kiek jiems reikia sumažinti kainas, kad būtų pasiektas iniciatoriaus kainų lygis. Toks paaiškinimas nėra niekaip susijęs su informacijos apie ūkio subjekto ateities planus ir strategijas mainais. Konkurencijos taryba ir neteigė, jog ūkio subjektai keitėsi informacija, tiesiogiai susijusia su ūkio subjektų ateities veiklos planais, bet Nutarime aptartos informacijos periodišką gavimą paveikė ja besikeičiančių ūkio subjektų ateities veiklos planavimą.

Nutarime yra aptarta konkurencijos apribojimo įrodymų problema, nurodant, kad pateikti įrodymai dėl realaus skirtumo tarp atitinkamų rinkų struktūrų pokyčio, nesant informacijos mainų ir jiems esant, praktiškai yra neįmanoma. Dėl šios priežasties konkurencijos apribojimas buvo konstatuotas atsižvelgiant į ekonominį kontekstą, atitinkamų rinkų struktūrą ir informacijos mainų pobūdį.

Atsakovas pasisakė dėl skundžiamo Nutarimo santykio su *Tractor* byla, kurioje buvo pripažinta, jog įmonės, kurios keitėsi informacija apie užimamas rinkos dalis bei pardavimų apimtis, pažeidė EB steigimo sutartyje išdėstytas konkurencijos taisykles.

Atkreipė dėmesį į tai, kad *Tractor* byloje buvo išskirti pagrindiniai konkurencijos pažeidimo, kai jis padaromas ūkio subjektams keičiantis tam tikro pobūdžio informacija, požymiai, t. y. buvo nustatyta, jog ūkio subjektai veikė pakankamai koncentruotoje oligopolinėje rinkoje, periodiškai ir dažnai keitėsi konfidencialaus pobūdžio aktualia informacija, kuri nebuvo prieinama kitiems atitinkamoje rinkoje veikiantiems ūkio subjektams, o tai padidina atitinkamos rinkos skaidrumą bei lemia konkurencijos atitinkamoje rinkoje apribojimą. Tokią Komisijos poziciją patvirtino ir EB pirmosios instancijos teismas bei Teisingumo Teismas. Nurodė, kad KT vadovavosi tik šioje byloje suformuluotomis taisyklėmis, kurios parodo, kada laikoma, kad informacijos mainai gali būti kenksmingi konkurencijai atitinkamoje rinkoje, ir kaip tas kenksmingas poveikis gali pasireikšti. Tai, kad *Tractor* byloje nustatytos aplinkybės nėra identiškoms skundžiamame Nutarime nustatytoms aplinkybėms, negali paneigti galimybės KT taikyti bendras taisykles ir jomis remtis, darant konkrečias išvadas.

KT skundžiamame Nutarime išdėstė aplinkybes, susijusias su rinkos struktūra, informacijos ir jos mainų pobūdžiu, bei nustatė, kad egzistuoja visos būtinos sąlygos taikymui taisyklių, susijusių su konkurencijos ribojimu, vykdant informacijos mainus, atveju.

Pastebėjo ir tai, kad ūkio subjektų bendravimas tarpusavyje keičiantis konfidencialaus pobūdžio informacija, esant tam tikroms sąlygoms atitinkamoje rinkoje, kaip konkurencijos teisės draudžiamas susitarimas gali būti vertinamas ir remiantis bendrais principais, suformuluotais taikant EB steigimo sutarties 81 straipsnį.

Nurodė, kad Komisija 1986 m. balandžio 23 d. sprendime 86/398/EEC *Polypropylene* yra pasisakiusi, kad EB steigimo sutartimi taip pat siekiama užbėgti už akių įmonių galimybei, apeinant EB steigimo sutarties 81 straipsnį, neteisėtai bendradarbiauti tokiais antikonkurenciniais būdais, kurie nėra pasiekę aiškaus susitarimo lygio. Pažymėjo, jog tokią nuomonę patvirtina ir ankstesnis Teisingumo Teismo 1972 m. liepos 14 d. sprendimas 48/69, kuriame nurodoma, kad EB steigimo sutarties 81 straipsnio tikslas taip pat yra drausti ir tokią įmonių tarpusavio koordinavimo formą, kuri, nors ir nėra pasiekusi aiškaus sudaryto susitarimo formos, tačiau jį sąmoningai pakeičia praktiniu bendradarbiavimu tarpusavyje, keldama pavojų konkurencijai.

Atsakovas dėl EB steigimo sutarties 81 straipsnio taikymo pagrįstumo nesutiko su pareiškėjo argumentais.

Paaškino, kad Konkurencijos taryba atsižvelgė į pareiškėjo minėtą aplinkybę dėl EB steigimo sutarties įsigaliojimo Lietuvos Respublikoje. Pareiškėjas bandė įrodyti, kad po 2004 m. gegužės 1 d. įvykęs tik vienas apsikeitimas informacija niekaip negalėjo reikšmingai paveikti prekybos tarp valstybių narių. Tačiau atsakovas pabrėžė, kad šiuo atveju ypatingai svarbus yra ne tik pats veiksmas, kai ūkio subjektai apsikeičia informacija, bet taip pat ir to apsikeitimo bei prieš tai buvusių apsikeitimų poveikis. KT laikėsi tos nuomonės, jog dėl paskutinio apsikeitimo informacija iki 2004 m. gegužės 1 d. ūkio subjektai elgėsi atsižvelgdami į gautą informaciją nuo pat 2004 m. gegužės 1 d., todėl konkurencijos, o taip pat ir prekybos tarp valstybių narių ribojimas irgi pasireiškė būtent nuo šios dienos. Įvykus paskutiniam apsikeitimui informacija 2004 m. gegužės mėn., ūkio subjektai, vadovaudamiesi gauta informacija, vykdė veiklą atsižvelgdami į gautus konkurentų duomenis. Manytina, kad konkurencijos taisyklių, numatytų tiek KĮ, tiek EB steigimo sutartyje, pažeidimas (pažeidimo poveikis) vyko bent iki to laiko, kol ūkio subjektai būtų kitą kartą apsikeitę informacija (jei ir toliau būtų tai darę) apie praėjusį metų ketvirtį, t. y. bent dar tris mėnesius. KT nuomone, toks laikotarpis yra pakankamas tam, kad būtų pajustos neigiamos konkurencijos ribojimo pasekmės bendrojoje rinkoje.

Nurodė, kad pareiškėjas, akcentuodamas tik patį informacijos apsikeitimo veiksmą, neteisingai interpretavo Konkurencijos tarybos padarytas išvadas dėl atsiradusių pasekmių, kurių poveikis pasireiškia žymiai ilgesnį laiką nei trunka momentinis pats apsikeitimo informacija veiksmas.

Atkreipė dėmesį ir į tai, kad šiuo nagrinėjamu atveju svarbus ir potencialus konkurencijos ribojimas bei jo poveikis prekybai tarp valstybių narių. Teisingumo Teismas yra pasisakęs, kad, jei susitarimas gali paveikti prekybą tarp valstybių narių, tai, atsižvelgiant į objektyvių ir teisinių aplinkybių visumą, jis turi leisti pakankamai tikėtinai numatyti, kad toks susitarimas gali tiesiogiai ar netiesiogiai, realiai ar potencialiai daryti įtaką prekybai tarp valstybių narių tokiu būdu, jog gali būti kliudoma vieningos rinkos tarp valstybių narių tikslo siekimui.

Konkurencijos taryba skundžiamame Nutarime išdėstė nuomonę dėl galimo konkurencijos ribojimo, kuris būtų galėjęs lemti ir atitinkamų popieriaus rinkų pasidalinimą, dėl ko Lietuvos Respublikos teritorijoje prekybos bei konkurencijos sąlygos atitinkamose kredinio ar biuro popieriaus rinkose dar labiau darytų įtaką prekybai tarp valstybių narių ir tokiu būdu dar labiau būtų kliudoma vieningos konkurencingos rinkos tikslo siekimui. Paaškino, jog net ir dėl savo potencialaus antikonkurencinio poveikio prekybai tarp valstybių narių, ūkio subjektų vykdytas keitimasis informacija pažeidė EB steigimo sutarties 81 straipsnyje numatytą draudimą sudaryti tokio pobūdžio susitarimus.

Paaškino, kad Europos Komisijos Paaškinimų dėl poveikio prekybai 77 punkte yra nurodoma, jog daugeliu atveju, kai viskas vyksta vienoje valstybėje narėje, įtariamo pažeidimo pobūdis ir ypatingai jo galimybė užkirsti kelią į nacionalinę rinką, yra rimtas požymis, kad susitarimas ar veiksmas gali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą, o 78 punkte nurodoma,

kad horizontalūs karteliai, veikiantys visoje vienoje valstybėje narėje, paprastai gali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą. Pažymėjo, jog EB teismai daugeliu atveju laikosi tos nuomonės, kad dėl susitarimų, apimančių visą vienos valstybės teritoriją, yra sustiprinamas pasidalinimas rinkomis nacionaliniu pagrindu, kadangi tokie susitarimai sudaro kliūtis ekonominiam skverbimuisi, kurį turi užtikrinti EB steigimo sutartis.

Pastebėjo, kad Europos Komisijos Paaiškinimų dėl poveikio prekybai 19 punkte yra nurodyta, jog sąvoka „prekyba“ neapsiriboja vien tik tarpvalstybiniais prekių ir paslaugų mainais. Tai platesnė sąvoka, apimanti visą tarpvalstybinę ekonominę veiklą, įskaitant įsisteigimą. Toks interpretavimas atitinka esminį EB steigimo sutarties tikslą – skatinti laisvą prekių, paslaugų, asmenų ir kapitalo judėjimą. Minėtų paaiškinimų 22 punkte sakoma, kad poveikio prekybai kriterijaus taikymas nepriklauso nuo atitinkamos geografinės rinkos apibrėžimo. Valstybių narių tarpusavio prekyba gali būti paveikta ir tais atvejais, kai atitinkama rinka yra nacionalinė ar beveik nacionalinė.

Paaiškino, kad Konkurencijos taryba pagrįstai konstatavo, jog Nutarime minimų ūkio subjektų, taip pat ir pareiškėjo, veiksmų pasekmės pasireiškė dvejopai – sumažėjo jų paskatos konkuruoti bei padidėjo kliūtys kitiems ūkio subjektams patekti į atitinkamas popieriaus rinkas. Dėl to buvo ribojama konkurencija atitinkamose rinkose. Kadangi buvo nustatyta, kad atitinkama geografinė rinka yra nacionalinė rinka, t. y. Lietuvos Respublikos teritorija, ko neginčija ir pats pareiškėjas, tai lėmė, jog visoje nacionalinėje rinkoje buvo apskintos sąlygos vystytis naujoms prekybos kreidiniu ar biuro popieriumi iniciatyvoms. Be to, taip pat ir bendras atitinkamų nacionalinių rinkų konkurencingumo sumažėjimas negali būti nepastebimas bendros rinkos kontekste. Dėl tokių veiksnių buvo susidariusi situacija, kai visoje valstybės narės – Lietuvos Respublikos – teritorijoje buvo sukurtos tokios konkurencijos sąlygos, kurios iš esmės išskyrė Lietuvos Respublikos teritoriją iš bendrojoje rinkoje vykstančios prekybos popieriumi. Tai akivaizdžiai parodo, kad dėl vykdytų informacijos mainų buvo veikiamą prekybą tarp valstybių narių EB steigimo sutarties 81 straipsnio prasme.

Pažymėjo, jog šiuo atveju buvo nustatyta, kad ūkio subjektai, taip pat ir pareiškėjas, savo veiksmais pažeidė teisės aktus, todėl nebuvo jokio pagrindo netaikyti pažeidėjams įstatyme nustatytų sankcijų.

Padarė išvadą, kad pareiškėjas nepateikė argumentų, paneigiančių Konkurencijos tarybos padarytas išvadas, jog ūkio subjektai, taip pat ir UAB „Schneidersöhne Baltija“, keisdami kasmetų ketvirtį konfidencialaus pobūdžio informacija apie savo užimamas rinkos dalis atitinkamose kreidinio ir biuro popieriaus rinkose bei informacija, iš kurios galima sužinoti ir atskiro ūkio subjekto atitinkamų rūšių popieriaus pardavimų apimtį, riboja konkurenciją šiose atitinkamose rinkose, bei tokiais veiksmais nuo 2004 m. gegužės 1 d. veikė prekybą tarp valstybių narių. Tokiu būdu šie ūkio subjektai, įskaitant ir pareiškėją, pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalį ir EB steigimo sutarties 81 straipsnio 1 dalį.

IV.

Atsakovas Konkurencijos taryba atsiliepime į pareiškėjo UAB „Libra Vitalis“ skundą nurodė, kad su skundu nesutinka, ir prašė jį atmesti.

Atsakovas paaiškino, kad pareiškėjo UAB „Libra Vitalis“ skundas grindžiamas šiais argumentais:

1) atitinkamos popieriaus rinkos nelaikytinos labai centruotomis ir oligopolinėmis, jos yra pakankamai konkurencingos, todėl apsikeitimas informacija šiose rinkose neturėtų kelti jokio pavojaus konkurencijai;

2) informacijos, kuria keitėsi bendrovės, pobūdis (jos nekonfidencialus pobūdis ir viešas prieinamumas) neleidžia teigti, kad tokio pobūdžio informacija padeda konkurentams aiškiai nuspėti vienas kito elgesį ir jį atitinkamai paveikti, juo labiau – derinti veiksmus atitinkamose rinkose;

3) apsigkeitimu informacija nebuvo daromas poveikis prekybai tarp valstybių narių, todėl neturėtų būti konstatuotas EB steigimo sutarties 81 straipsnio 1 dalies pažeidimas.

Atsakovas teigė, kad įvairiais būdais įvertinus skundžiamame Nutarime minimų ūkio subjektų užimamas atitinkamų rinkų dalis negali kilti jokių abejonių, jog Konkurencijos taryba padarė teisingą išvadą – atitinkamos kreidinio ir biuro popieriaus rinkos tiriamuoju laikotarpiu buvo santykinai didelės koncentracijos oligopolinės rinkos.

Paaiškino, kad pareiškėjo nuorodos į atskirus leidinių straipsnius šiuo konkrečiu atveju yra nereikšmingos, nes pavieniai straipsniai, kad ir apie įmonės ateities strategiją, jokiais būdais negali prilygti informacijos mainų sistemai, kurioje dalyvavo skundžiamame Nutarime minimi ūkio subjektai, o taip pat ir pareiškėjas.

Pažymėjo, jog skunde pareiškėjas bandė lyginti informacijos mainus, kuriuos vykdė ūkio subjektai, su tokiomis duomenų bazėmis kaip Juridinių asmenų registras, Paskolų rizikos duomenų baze, teigdamas, kad tai yra analogiškos informacijos mainų sistemos, tačiau atsakovo manymu, toks lyginimas yra netinkamas.

Apibendrinamas atsakovas teigė, kad Konkurencijos taryba priėjo pagrįstą išvadą, jog informacija, kuria keitėsi ūkio subjektai, yra konfidencialaus pobūdžio dėl jos neprieinamumo kitiems atitinkamų popieriaus rinkų dalyviams, o taip pat dėl jos pobūdžio aktualumo požiūriu. Apsigkeitimas tokia informacija padidino atitinkamų popieriaus rinkų skaidrumą, dėl kurio buvo neigiamai paveikta konkurencija jose.

Dėl EB steigimo sutarties 81 straipsnio taikymo pagrįstumo atsakovas paaiškino, kad pareiškėjas, remdamasis netinkamais argumentais, teigė, jog Konkurencijos taryba nepagrįstai pareiškėjo ir kitų ūkio subjektų atžvilgiu pritaikė EB sutarties 81 straipsnio 1 dalį, nes, jo nuomone, nebuvo įrodytas reikšmingo konkurencijos ribojimo sąlygos buvimas bei poveikis prekybai tarp valstybių narių. Paaiškino, kad pareiškėjas iš esmės nepateikė jokių argumentų, kurie paneigtų Konkurencijos tarybos nustatytą aplinkybę, jog ūkio subjektai, vykdę informacijos mainus, apimančius atitinkamas nacionalines kreidinio ir biuro popieriaus rinkas, paveikė prekybą tarp valstybių narių.

Atkreipė dėmesį ir į tai, kad šiuo atveju yra svarbus ir potencialus konkurencijos ribojimas bei jo poveikis prekybai tarp valstybių narių. Nurodė, jog Teisingumo Teismas yra pasisakęs (1969 m. liepos 9 d. Sprendimas *Franz Volk v S.P.R.I. Ets J. Vervaecke*, 5/69), kad, jei susitarimas gali paveikti prekybą tarp valstybių narių, tai, atsižvelgiant į objektyvių ir teisinių aplinkybių visumą, jis turi leisti pakankamai tikėtinai numatyti, kad toks susitarimas gali tiesiogiai ar netiesiogiai, realiai ar potencialiai daryti įtaką prekybai tarp valstybių narių tokiu būdu, jog gali būti kliudoma vieningos rinkos tarp valstybių narių tikslo siekimui.

Konkurencijos taryba skundžiamame Nutarime išdėstė nuomonę dėl galimo konkurencijos ribojimo, kuris būtų galėjęs lemti ir atitinkamų popieriaus rinkų pasidalinimą, dėl ko Lietuvos Respublikos teritorijoje prekybos bei konkurencijos sąlygos atitinkamose kreidinio ar biuro popieriaus rinkose dar labiau darytų įtaką prekybai tarp valstybių narių ir tokiu būdu būtų dar labiau kliudoma vieningos konkurencingos rinkos tikslo siekimui.

Atsakovas padarė išvadą, jog net ir dėl savo potencialaus antikonkurencinio poveikio prekybai tarp valstybių narių ūkio subjektų vykdytas keitimasis informacija pažeidė EB steigimo sutarties 81 straipsnyje numatytą draudimą sudaryti tokio pobūdžio susitarimus. Pažymėjo, jog tai dar kartą paneigia pareiškėjo argumentus, kad prekyba tarp valstybių narių negalėjo būti reikšmingai paveikta vien todėl, kad pažeidimą lemiantys ūkio subjektų veiksmai buvo nutraukti po kelių savaičių, kai Lietuvos Respublikoje įsigaliojo EB steigimo sutartis.

Pabrėžė, kad pareiškėjas nepateikė argumentų, paneigiančių Konkurencijos tarybos padarytas išvadas, jog ūkio subjektai, taip pat ir UAB „Libra Vitalis“, keisdami kas metų ketvirtį konfidencialaus pobūdžio informacija apie savo užimamas rinkos dalis atitinkamose kreidinio ir biuro popieriaus rinkose bei informacija, iš kurios galima sužinoti ir atskiro ūkio subjekto atitinkamų rūšių popieriaus pardavimų apimtis, ribojo konkurenciją šiose atitinkamose rinkose bei tokiais veiksmais nuo 2004 m. gegužės 1 d. veikė prekybą tarp valstybių narių. Tokiu

būdu šie ūkio subjektai, įskaitant ir pareiškėją, pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalį ir EB steigimo sutarties 81 straipsnio 1 dalį.

Kiti atsakovo Konkurencijos tarybos atsiliepime į pareiškėjo UAB „Libra Vitalis“ skundą išdėstyti argumentai yra analogiški argumentams, išdėstytiems atsakovo atsiliepime į pareiškėjo UAB „Scheidersöhne Baltija“ skundą.

V.

Vilniaus apygardos administracinis teismas 2007 m. birželio 7 d. sprendimu pareiškėjo UAB „Schneidersöhne Baltija“ skundą patenkino iš dalies, pakeitė Konkurencijos tarybos 2006 m. spalio 26 d. nutarimo Nr. 2S-13 „Dėl popieriumi prekiaujančių ūkio subjektų veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir Europos Bendrijos steigimo sutarties 81 straipsnio reikalavimams“ nutarimosios dalies 2 punktą ir nurodė, kad UAB „Schneidersöhne Baltija“ skiriama 179 450 Lt bauda. Kiti pareiškėjų UAB „Schneidersöhne Baltija“ ir UAB „Libra Vitalis“ skundų reikalavimai buvo atmesti.

Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad KĮ 5 straipsnyje nustatytas konkurenciją ribojančių susitarimų draudimas. Pažymėjo, kad šiame straipsnyje, kuris iš esmės atitinka EB steigimo sutarties 81 straipsnio nuostatas, nustatyta, jog visi susitarimai, kuriais siekiama riboti konkurenciją arba kurie riboja ar gali riboti konkurenciją, yra draudžiami ir negalioja nuo jų sudarymo momento, įskaitant toliau straipsnyje vardijamus konkrečius susitarimus. Teigė, jog iš 5 straipsnio 1 dalies formuluotės matyti, kad tai nėra baigtinis sąrašas galimų draudžiamų susitarimų. Nurodė, jog esminis draudžiamų susitarimų požymis yra tas, kad jais siekiama riboti konkurenciją ar ribojama, ar gali būti ribojama konkurencija, t. y. KĮ 5 straipsnyje nėra reikalavimo nustatyti konkrečius konkurencijos ribojimo faktus ar pasekmes, pakanka nustatyti susitarimo tikslą – siekimą riboti konkurenciją ar potencialią galimybę, kad dėl tokio susitarimo bus ribojama konkurencija. Atkreipė dėmesį į tai, kad Konkurencijos įstatymas priimtas įgyvendinant ES teisės aktą, t. y. 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamentą EB Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo, todėl aiškinant minėtą įstatymą yra svarbios šio reglamento nuostatos. Nurodė, kad atsižvelgiant į minėto reglamento sąvokas, KĮ 5 straipsnio nuostata dėl susitarimų apima ir suderintus veiksmus.

Pažymėjo, jog šio ginčo atveju pareiškėjai iš esmės neneigė Konkurencijos tarybos nustatytos aplinkybės, kad tiek pareiškėjai, tiek kiti tuo pačiu Nutarimu nubausti ūkio subjektai nuo 1999 m. iki 2004 m. gegužės 17 d. sistemingai (kas ketvirtį) ir tiesiogiai, ir netiesiogiai keitėsi informacija (elektroniniu paštu ir susitikimuose bei per rinkos tyrimus atliekančias bendroves) apie jų užimamas rinkos dalis didmeninėje prekyboje biuro ir krediniu popieriumi, o informacija buvo teikiama pagal pardavimų apimtis, išreiškiamas kiekiu bei pinigine išraiška. Pareiškėjai taip pat neneigė, kad buvo sudarę sutartis dėl rinkos tyrimų su Lietuvos Respublikos rinkos tyrimų įmone UAB „Baltijos tyrimai“, o nuo 2004 metų užsakė tokius tyrimus Latvijos įmonėje.

Pažymėjo, jog pagrindiniai pareiškėjų argumentai yra susiję su tuo, kad informacijos, kuria jie keitėsi, pobūdis neturėjo jokios įtakos konkurencijos ribojimui, nes informacija yra visuotinai prieinama, bei su tuo, jog Konkurencijos taryba nepagrįstai konstatavo, kad informacijos mainai vyko koncentruotoje ir oligopolinėje rinkoje, kartu toks pasikeitimas informacija konkurencingoje rinkoje, pareiškėjų teigimu, turėjo teigiamą poveikį konkurencijai.

Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad Konkurencijos taryba teisingai apibrėžė prekės rinką kaip kredinio ir biuro popieriaus didmeninės prekybos rinką, o geografinę rinką kaip Lietuvos teritoriją. Nurodė, kad prekės rinkos apibrėžimas atitiko KĮ 3 straipsnio 6 dalies reikalavimus bei Europos Komisijos pranešimo „Dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo Bendrijos konkurencijos tikslams“ (97/C372/03) nuostatas. KT atliko tyrimą dėl didmeninės prekybos dviem popieriaus rūšimis – krediniu ir biuro popieriumi. Rinkos pagrįstai vertintos vartotojo požiūriu, nes tiriamos buvo didmeninės prekybos rinkos (ne gamybos), o šių popieriaus rūšių vartojimas vartotojo požiūriu negali būti pakeistas kitu. Kredinis popierius gali būti panaudotas

tik žurnalų, knygų, lankstinukų ir pan. leidybai, o biuro popierius – tik kompiuterių spausdintuvuose, fakso ir kopijavimo aparatuose. Atkreipė dėmesį į tai, kad teismo bylos nagrinėjimo metu pareiškėjai pripažino, kad rinkta iš esmės apibrėžta teisingai.

Nurodė, kad pagal tokiu būdu apibrėžtą rinką 6 rinkos dalyviai, tarp jų ir pareiškėjai, dalyvavę informacijos mainuose, 2001-2004 metais biuro popieriaus didmeninėje prekyboje užėmė nuo 95 iki 96 procentų nacionalinės rinkos, o kreidinio popieriaus didmeninėje rinkoje nuo 89 iki 94 procentų. Iš tyrimo medžiagos matyti, kad KT rinkos dalis apskaičiavo pagal informaciją, gautą iš valstybės institucijų ir pagal pačių įmonių teikiamus dokumentus. Pažymėjo, jog pareiškėjai neginčijo šių faktinių aplinkybių ir nustatytų jų užimamų rinkos dalių. Taip pat pareiškėjai neginčijo KT nustatytos aplinkybės, kad visos kitos įmonės, tų pačių rinkų dalyvės, bendrai užėmė nedideles rinkos dalis – nuo 3 procentų iki 19 procentų.

Teigė, kad KT atitinkamas rinkas įvertino kaip oligopolines atsižvelgdama į tai, kad 6 pirmaujantys ūkio subjektai (kurie veikė suderintai) procentiškai užėmė dideles rinkos dalis ir toks koncentracijos vertinimas yra pripažįstamas Komisijos rekomendacijose dėl EB steigimo sutarties 81 straipsnio taikymo horizontalaus bendradarbiavimo susitarimams. Šios Rekomendacijos, pirmosios instancijos teismo manymu, gali būti taikomos aiškinant tiriamą atvejį, nors minėtų Rekomendacijų 1 punkto „Įvadas“ 1.2. papunkčio 10 dalyje nurodoma, kad susitarimai dėl keitimosi informacija yra aptariami atskirai. 1.2 punkto 10 dalyje pasisakoma tik dėl bendradarbiavimo rūšių, kurios padeda pasiekti veiksmingumą (susitarimai dėl mokslinių tyrimų ir pan.), o tokie susitarimai sudaro EB steigimo sutarties 81 straipsnyje numatytas išimtis.

Nurodė, kad tą faktą, jog nagrinėjamas atvejis priskirtinas horizontalaus bendradarbiavimo susitarimams, patvirtina Rekomendacijų dėl horizontalaus bendradarbiavimo 1.1 punktas, kuriame nustatyta, kad bendradarbiavimas yra „horizontalaus pobūdžio“, jeigu susitarimą sudaro arba suderintus veiksmus vykdo įmonės, veikiančios tuo pačiu rinkos lygmeniu, bei kad daugeliu atveju horizontalus bendradarbiavimas prilygsta bendradarbiavimui tarp konkurentų. Pažymėjo, jog šių Rekomendacijų 29 punkte nustatyta, kad be šalių padėties rinkoje ir be rinkos dalių, vertinant bendradarbiavimo poveikį konkurencijai rinkoje, papildomas veiksnys gali būti koncentracija rinkoje, t. y. konkurentų padėtis ir jų skaičius. Toliau šiame punkte rekomenduojama, kad koncentracijos rinkoje rodikliu gali būti HHI indeksas, lygus visų konkurentų atskirų rinkos dalių kvadratų sumai. Teigė, jog pareiškėjas UAB „Schneidersöhne Baltija“ nepagrįstai nurodė, kad HHI indeksui esant mažesniai nei 2000, rinkta laikytina pakankamai konkurencinga. Pažymėjo, jog šiam teiginiui pagrįsti pareiškėjas nepagrįstai vadovavosi Europos Komisijos gairėmis dėl horizontalių koncentracijų vertinimo, nes šios gairės taikytinos koncentracijos atvejais, vertinant, ar koncentracijos atveju nebus užimta dominuojanti padėtis konkrečioje rinkoje. Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad šiuo atveju reikia vadovautis Rekomendacijų dėl horizontalaus bendradarbiavimo 29 punktu, kuriame nustatyta, kad, jeigu HHI indeksas mažesnis nei 1000, koncentracija rinkoje gali būti laikoma maža, nuo 1000 iki 1800 – vidutinė, o esant HHI indeksui didesniai nei 1800 – didelė. Be to, pažymėjo, kad šiame punkte pripažįstamas ir toks rodiklis kaip pirmaujančios įmonės koncentracijos laipsnis, kurį sudaro pirmaujančių konkurentų atskirų rinkos dalių suma, o tokio rodiklio kaip HHI indeksas naudojimas nenurodomas kaip privalomas. Tačiau KT, atsižvelgdama į pareiškėjo argumentus, apskaičiavo ir HHI reikšmes ir nustatė, kad visais atvejais HHI indekso reikšmės viršijo 1000, daugeliu atvejų (išskyrus vieną) viršijo 1500, t. y. koncentracija buvo vidutinė ir didelė, bet jokių iš nagrinėjamų atvejų nebuvo maža. Teismas pažymėjo, jog pareiškėjai šių paskaičiavimų teisingumo neginčijo.

Remdamasis tais pačiais argumentais, pirmosios instancijos teismas pripažino, kad pareiškėjas UAB „Schneidersöhne Baltija“ nepagrįstai kaip įrodymą dėl oligopolinės ir koncentruotos rinkos struktūros nebuvimo teikia jau minėtą koncentracijos bylą COMP/M.3822 *Stora Enso Oyi/Schneidersöhne Papier*. Europos Komisijos išvada, kad įmonių koncentracija nesukels konkurencijos problemų ir Lietuvoje, kadangi rinkoje veikia pakankamai didelis skaičius konkuruojančių įmonių ir t. t., padaryta neturint informacijos apie egzistuojantį horizontalų susitarimą (tuo metu jis dar nebuvo konstatuotas), kuriuo iš esmės pagrindiniai

konkurentai siekė pasidalinti rinkas. Be to, šioje byloje nebuvo tiriamos atitinkamos biuro ir kreidinio popieriaus didmeninės rinkos, o buvo pasisakyta dėl popieriaus rinkos apskritai, pasisakant, kad sprendimo dėl koncentracijos tikslui prekės rinkos apibrėžimas gali būti paliekamas atviras.

Dėl to pirmosios instancijos teismas pripažino, kad KT pagrįstai nustatė, jog susitarime dalyvaujantys ūkio subjektai veikė oligopolinėje, santykinai didelės koncentracijos rinkoje.

Nurodė, kad pareiškėjai pagrįstai teigė, jog nepakanka atsižvelgti į šalių padėtį ir koncentraciją rinkoje, nes tai nurodoma ir Rekomendacijų dėl horizontalaus bendradarbiavimo 30 punkte, kuriame nustatyta, kad turi būti nagrinėjami ir kiti veiksniai, kaip rinkos dalių stabilumas per tam tikrą laiką, įėjimo kliūtys ir tikimybė, kad į rinką pateks nauji dalyviai ir kt.

Atkreipė dėmesį į tai, kad Konkurencijos taryba atlikto tyrimo metu vertino ir rinkos dalių svyravimus bei įėjimo į rinką kliūčių potencialų buvimą. Tai, kad buvo tirtas rinkos stabilumas, patvirtina KT 2006 m. birželio 30 d. pranešimo 5 ir 6 lentelės bei 1 ir 2 grafikai. Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad tyrimo metu padaryta pagrįsta išvada, jog kiekvienos bendrovės užimama biuro popieriaus rinkos dalis buvo stabili arba keitėsi nežymiai – svyravo nuo 0,8 iki 3,42 punkto, o kreidinio popieriaus – nuo 2 iki 5 punktų. Išskirtas UAB „Antalis Lietuva“ rinkos dalių svyravimas, tačiau ši bendrovė įėjo į rinką tik 2001 metais, tuomet prisijungė prie susitarimo ir siekė užimti didesnę rinkos dalį, o tai paaiškina didesnę šios bendrovės rinkos dalių svyravimą. Padarė išvadą, kad pagrindinių 6 konkurentų užimamų rinkos dalių stabilumas per 5 metus buvo pakankamas, kad būtų galima vertinti rinką kaip koncentruotą ir nekonkurencingą.

Pareiškėjas UAB „Libra Vitalis“ savo argumentams dėl rinkos pobūdžio pagrįsti pateikė Vilniaus universiteto Ekonomikos fakulteto Marketingo katedros profesoriaus habilituoto daktaro Vytauto Prano Pranulio išvadas. Jis buvo apklaustas kaip specialistas ir teisme. Teismas pažymėjo, jog specialisto išvadose, duotose tiek raštu, tiek žodžiu, nėra jokio konkretaus situacijos tyrimo, o pateiktos tik kelios teorinio pobūdžio pastabos dėl KT atlikto tyrimo ir šio tyrimo medžiagos. Jau minėta, kad tiriant oligopolinę rinką gali būti atsižvelgiama ir į kitus požymius, ne vien užimamas rinkos dalis bei tai, kad KT atsižvelgė į rinkos svyravimus. Iš tiesų, kaip teigiama ir specialisto išvadoje, nebuvo atsižvelgta į kainų svyravimus, tačiau konkurentams užimant tokią didelę tiriamos rinkos dalį, nebuvo būtinybės tirti, dėl ko tiriamuoju periodu svyravo popieriaus kainos. Kaip specialistas apklaustas Vytautas Pranas Pranulis nenurodė, kokiais moksliniais šaltiniais remdamasis jis nurodė kaip būtiną oligopolinei rinkai būdingą požymį – kainų pastovumą. Be to, iš specialisto pasisakymo teisme matyti, kad jis netyrė, kodėl viena iš bendrovių rinkoje veikė nuostolingai, o tai gali būti susiję ir su siekimu užimti kuo didesnę rinkos dalį ar su kitomis priežastimis.

Pažymėjo, jog kainų svyravimų ir oligopolinės rinkos sąveiką savo išvadose paaiškino KT atstovas, Konkurencijos tarybos narys Jonas Rasimavičius. Atkreipė dėmesį į tai, kad šio paaiškinimo teismo bylos nagrinėjimo metu apklaustas specialistas Vytautas Pranas Pranulis nepaneigė, be to, šis paaiškinimas pagrindžiamas moksline literatūra. Akivaizdu, kad santykinai didelės koncentracijos oligopolinėje rinkoje konkurencija išlieka, o tai sąlygoja konkurentų prisitaikymą prie kintančių rinkos sąlygų. Pareiškėjas UAB „Libra Vitalis“ pats tai pripažino savo skunde, teigdamas, kad kreidinio ir biuro popieriaus vidutinės kainos mažėjo, nes tam turėjo įtakos objektyvaus pobūdžio faktoriai – popieriaus atpigimas užsienio rinkose, Azijos gamintojų popieriaus atpigimas. Pirmosios instancijos teismas argumentus dėl kainų pastovumo oligopolinėje rinkoje atmetė, nes oligopolinės rinkos buvimas nepaneigia kainų svyravimo galimybės, o kainų absoliutus stabilumas nėra privalomas oligopolinės rinkos požymis.

Pažymėjo, kad pareiškėjai iš esmės pasisakė, kad ta informacija, kuria keitėsi bendrovės, savo pobūdžiu nebuvo tokia, kuria pažeidžiamos konkurencijos normos.

Nurodė, kad pareiškėjas UAB „Schneidersöhne Baltija“ dėl informacijos pobūdžio išsakė tokius argumentus:

1) informacijos apie konkurentų užimamas rinkos dalis turėjimas yra būtina išlikimo konkurencingoje rinkoje sąlyga;

2) Konkurencijos taryba savo veiksmais – 2000 04 27 nutarimu Nr. 45 – yra leidusi bendrovėms suprasti, kad ūkio subjektai gali rinkti, analizuoti, kaupti ir laisvai disponuoti informacija apie konkurentų rinkos dalis;

3) informacija yra prieinama bendrovėms iš kitų šaltinių, didelė jos dalis nėra konfidenciali;

4) informacijos, kuria keitėsi bendrovės, nepakanka, kad būtų galima nuspėti konkurento elgesį rinkoje.

Taip pat nurodė, kad pareiškėjas UAB „Libra Vitalis“ dėl informacijos pobūdžio išsakė tokius argumentus:

1) informacija apie rinkos dalyvius (jų skaičių, užimamas rinkos dalis) yra reikalinga kiekvienam ūkio subjektui, kad jis galėtų sėkmingai plėtoti verslą ir veiksmingai konkuruoti, todėl susitarimai dėl keitimosi informacija negali būti pripažinti turintys konkurencijos ribojimo tikslą savaime;

2) konkurencijos ribojimo grėsmė gali atsirasti tada, kai konkurentai keičiasi detalio, verslui svarbia (verslo strategija, kainodara, ateities planai, investicijos ir pan.) ir konfidencialia informacija;

3) šiuo atveju konkurentai keitėsi vieša ir visiems prieinama, bendro pobūdžio informacija, kuri neleidžia nuspėti konkurentų elgesio.

Pirmosios instancijos teismas atkreipė dėmesį į tai, kad bendrovės nebuvo nubaustos už informacijos rinkimą iš viešai prieinamų šaltinių, tokių kaip Juridinių asmenų registras, masinės informacijos priemonės, bankai ar pan. Konkurencijos normų pažeidimu KT pripažino tai, kad veikiančios Lietuvos geografinėje rinkoje bei didmeninės prekybos krediniu bei biuro popieriaus rinkose 6 pagrindinės bendrovės, tarp jų ir pareiškėjai, būdami pagrindiniais konkurentais, nuo 1999 metų periodiškai, maždaug kas metų ketvirtį, organizuodavo susitikimus, kuriuose buvo aptariamose ir užimamos rinkos dalys. Tų susitikimų metu bendrovės turėjo galimybę sužinoti bendrą pardavimų apimtį, bendrą atskirų rūšių popieriaus pardavimų apimtį ir konkrečios įmonės, dalyvavusios susitikime, rinkos dalį bei kitų bendrovių rinkos dalis. Taip pat buvo nustatyta, kad kas tris mėnesius 6 bendrovės viena iš kitos elektroniniu paštu gaudavo praėjusio metų ketvirčio duomenis apie savo užimamą rinkos dalį pagal bendrą popieriaus pardavimų apimtį bei atskirų popieriaus rūšių pardavimų apimtį, ir kad kartu veikiančios bendrovės nuo 2000 metų kasmet sudarinėjo sutartis su Lietuvos ir Latvijos bendrovėmis, atliekančiomis rinkos tyrimus.

Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, jog Konkurencijos tarybos atlikto tyrimo metu buvo nustatyta, kad tokiu periodiškumu ir tokia apimtimi ši informacija nebuvo prieinama kitiems atitinkamų rinkų dalyviams. Be to, pačios bendrovės tokiu būdu skleidžiamą informaciją įvertino kaip konfidencialią, t. y. sudarančią jų komercinę paslaptį. Teismas nurodė, kad pareiškėjai be pagrindo teigia, kad tokio pobūdžio informacija buvo visiems prieinama, kadangi iš pareiškėjo UAB „Libra Vitalis“ pateiktų „Verslo žinių“ spausdintų straipsnių matyti, kad juose nebuvo sistemingos informacijos apie kredinio ir biuro popieriaus didmeninio pardavimo apimtį kas ketvirtį – buvo skelbiama tik kelių bendrovių metinių pardavimų apimtys ir planuojamos užimti rinkos dalys, apyvartos augimas ar mažėjimas, taip pat bendro pobūdžio duomenys apie prekiaujančias popieriumi bendroves. Ši skelbiama informacija nebuvo tokia, kuri leistų operatyviai reaguoti į konkurentų veiksmus rinkoje.

Pirmosios instancijos teismas taip pat pažymėjo, jog pareiškėjai nepagrįstai teigia, kad Konkurencijos taryba 2000 m. balandžio 27 d. nutarimu Nr. 45 leido ūkio subjektams suprasti, kad rinkti informaciją apie konkurentus leidžiama, kadangi iš šio nutarimo turinio matyti, kad ūkio subjektai negali turėti visos informacijos apie konkurentus ir neprivalo jos turėti. Informacija apie keleto praėjusių metų rinką, bendras rinkos įvertinimas iš tiesų gali būti gaunamas iš statistinių duomenų. Be to, teismas pažymėjo, jog šis nutarimas reglamentuoja įmonių koncentracijos klausimus, jis nereglamentuoja konkurencijos taisyklių, todėl pareiškėjai be pagrindo juo remiasi.

Teigė, jog Juridinių asmenų registre kaupiami duomenys yra bendro pobūdžio ir nerodo konkrečios juridinio asmens vykdomos ekonominės veiklos (tokios, kaip tam tikros konkrečios prekės pardavimų apimtys), be to, šiame registre kaupiama metinė finansinė atskaitomybė, kuri taip pat yra bendro pobūdžio ir joje nėra duomenų apie atskirų prekių pardavimą, dėl ko ši informacija laikytina kitokio pobūdžio nei nagrinėjamu atveju keitėsi bendrovės. Be to, nė vienu atveju nebuvo nustatyta, kad bendrovės būtų rinkusios informaciją apie konkurentus iš Juridinių asmenų registro tvarkytojo. Tuo tarpu surinkti faktiniai duomenys rodo, kad informaciją jos rinko KT nurodytais būdais ir informacijos pobūdis buvo kitoks.

Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad iš aptartų viešai prieinamų šaltinių bendrovės galėjo gauti tik istorinio pobūdžio informaciją apie bendras užimamos rinkos dalis, neskirstant jų pagal atskiras prekes, duomenis apie konkurentų bendrą metinę apyvartą, ir šių duomenų negalima lyginti su tais, kuriais keitėsi bendrovės.

Nurodė, kad KT atlikto tyrimo metu buvo nustatyta, kad pareiškėjai ir kitos KT Nutarime nurodytos bendrovės nuo 2000 metų kasmet sudarinėjo sutartis su UAB „Baltijos tyrimai“, o ši bendrovė pagal šias sutartis buvo įsipareigojusi atlikti rinkos tyrimus, tačiau apklausiant tik tas bendroves, kurios sudarė sutartį; šios bendrovės sutiko teikti informaciją, o sutartyse buvo nurodyta, kad informacija laikoma konfidencialia. Nuo 2004 metų toki patį tyrimą atliko Latvijos įmonė *Market Lab. SIA*, su kuria sutartį buvo sudariusi Baltijos prekeivių popieriumi asociacija. Anot pirmosios instancijos teismo, reikšminga aplinkybė yra ta, kad ši informacija, kurią bendrovės buvo užsakiusios rinkos tyrimų bendrovėms, nebuvo prieinama kitiems rinkos dalyviams. Atkreipė dėmesį į tai, kad sutartyse tarp UAB „Baltijos tyrimai“ ir pareiškėjų buvo numatyta, kad tyrimas atliekamas ir ataskaitos teikiamos kas ketvirtį. Pažymėjo, jog KT surinko duomenų, kad informacijos mainų susitarime dalyvaujančios bendrovės užkirto galimybę kitoms rinkos dalyvėms prisijungti prie keitimosi informacija per rinkos tyrimų bendrovę. Iš KT atlikto tyrimo medžiagoje esančių duomenų matyti, kad UAB „Lirsona“ dėjo nemažas pastangas įsijungti į keitimosi informacija dalyvių tarpą – ji kartais siųsdavo elektronines žinutes apie savo pardavimų apimtis ir skolininkus susitarime dalyvaujančioms bendrovėms. Tai, kad ši bendrovė vis dėlto nebuvo priimta į bendradarbiaujančių konkurentų tarpą, įrodo, jog šešios bendrovės, kurių veikla buvo tirama, kontroliavo biuro ir kredinio popieriaus didmeninės prekybos rinkų dalyvių veiksmus ir kartu, užimdamos labai didelę rinką, turėjo reikšmingą įtaką tiriamoje rinkoje ir iš esmės buvo pasidalinusios rinkos dalis.

Akcentavo, kad be informacijos, gaunamos per rinkos tyrimų bendrovę, pareiškėjai ir kitos bendrovės, dėl kurių veiksmų buvo atliktas tyrimas, keitėsi informacija apie bendrovių rinkos dalis, išreiškiamas pardavimų apimtimi tonomis ir vertine išraiška, elektroninėmis žinutėmis bei faksu. Tokių pranešimų rasta daugiau kaip 70. Be to, nustatyta, kad bendrovės reguliariai organizuodavo susitikimus, kurių metu taip pat keitėsi informacija, rodančia užimamas rinkos dalis.

Pažymėjo, jog pareiškėjai šių faktų neginčija, bet vertina keitimąsi informacija kaip nereikšmingą, nes tokia informacija, jų manymu, neribojo konkurencijos, o priešingai, ją skatino. Pirmosios instancijos teismas su tokiu teiginiu nesutiko, nurodė, kad KT padarė teisingą išvadą, jog apsikeisdamos duomenimis apie pardavimų apimtis tonomis, procentais ir vertine išraiška kas ketvirtį, bendrovės turėjo galimybę analizuoti kiekvieno konkurento rinkos dalių pokyčius, atskirų popieriaus rūšių pardavimų dinamiką (pardavimų apimtys ir rinkos dalys kas ketvirtį yra praktiškai neprieinama informacija), be to, žinojo ir pardavimų vertinę išraišką, kas leido analizuoti ir kintančias konkurentų kainas (nors apie kainas buvo galimybė sužinoti ir kitais būdais), o tai sudarė galimybę planuoti savo veiksmus ne savarankiškai, o operatyviai įvertinant esamus pokyčius atitinkamose rinkose. Be to, pažymėjo, kad svarbu ir tai, jog šios informacijos negaudavo kiti konkurentai ir tuo jų padėtis rinkoje galimybės konkuruoti požiūriu, lyginant su 6 didžiausiomis įmonėmis, buvo apsunkinta. Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, jog negalima teigti, kad informacijos pobūdis buvo visiškai nereikšmingas konkurencijai, kadangi konkurencijos taisyklės nereikalauja, kad tokiais veiksmais konkurencija būtų visiškai apribota, pakanka potencialios galimybės, jog tokiais veiksmais konkurencija gali būti ribojama.

Konstatavo, jog apibendrinus tiriamos rinkos pobūdį ir įvertinus, kad rinka buvo oligopolinė ir santykinai didelės koncentracijos, susitarimas dėl keitimosi informacija apie pardavimų apimtis kas ketvirtį buvo pagrįstai pripažintas kaip potencialiai ribojantis konkurenciją.

Pabrėžė, jog tai, kad 6 bendrovės per 5 metų laikotarpį išlaikė palyginti stabilią padėtį rinkoje ir bendrai turėjo didžiausią rinkos dalį, rodo, kad paskatos konkuruoti, esant susitarimui dėl informacijos mainų, joms buvo gana nereikšmingos.

Dėl kliūčių patekti į atitinkamas rinkas padidėjimo taip pat pastebėjo, kad konkurencijos potencialus ribojimas nepasireiškia visišku rinkos uždarymu. Minėta, kad 6 didžiausios įmonės tiriamuoju laikotarpiu išlaikė didžiausias rinkos dalis. Nors mažų įmonių, užimančių apie 1 procentą rinkos, skaičius per tiriamą laikotarpį ir keitėsi, tačiau tai neturėjo esminės įtakos pareiškėjų ir kitų bendrovių, dalyvavusių informacijos mainuose, padėčiai rinkoje.

Pažymėjo, kad per tiriamą laikotarpį tik UAB „Antalis Lietuva“ įėjimas į rinką 2000 metais buvo gana reikšmingas, ši bendrovė iš karto užėmė sąlyginai nemažas atitinkamų rinkų dalis. Tačiau šiuo atveju KT pagrįstai atsižvelgė į tą aplinkybę, kad tam buvo specifinės priežastys. Nustatyta, kad iki 2000 metų UAB „Antalis Lietuva“ generalinis direktorius J. S. vadovavo kitai tiriamoje rinkoje dalyvaujančiai bendrovei UAB „Amerpap Poligrafija“ ir, jau vadovaudamas šiai bendrovei, pradėjo dalyvauti informacijos mainuose. Ypač reikšmingu veiksmu buvo generalinio direktoriaus žinios apie klientų poreikius, prekybos ir konkurencijos sąlygas. Nepaisant to, matyti, kad UAB „Antalis Lietuva“ tik palaipsniui iškovojo didesnes rinkos dalis. Padarė išvadą, kad šio konkurento patekimas į rinkas nerodo kliūčių patekti į rinkas nebuvimo, kadangi kiti ūkio subjektai, kurie neturėjo tokios informacijos ir ryšių, tokių galimybių negalėjo turėti.

Atkreipė dėmesį į tai, kad pareiškėjai nepagrįstai teigia, kad KT privalėjo nustatyti, ar buvo bandoma patekti į atitinkamas Lietuvos rinkas, nes tyrimu pakanka nustatyti, kad yra potencialus apribojimas. Pažymėjo, kad buvo nustatyta, jog 6 ūkio subjektai, užimantys apie 90 procentų atitinkamų rinkų, derino savo veiksmus tokiu būdu, kad jų rinkos dalys išliktų kuo stabilesnės, todėl akivaizdu, kad dar vienam konkurentui patekti į rinką ir užimti panašią rinkos dalį, nedalyvaujant susitarime, būtų buvę sudaromos kliūtys.

Dėl *Tractor* bylos pirmosios instancijos teismas nurodė, kad akivaizdu, jog faktinės aplinkybės toje byloje ir nagrinėjamoje negali visai sutapti. Pažymėjo, jog KT pagrįstai atsižvelgė į tai, kad turėjo būti įvertintas informacijos, kuria keičiamasi, pobūdis – kad ir šiuo atveju buvo keičiamasi jautria konfidencialia informacija, kad ūkio subjektai veikė oligopolinėje rinkoje, kurioje dėl keitimosi informacija didėjantis skaidrumas riboja konkurenciją ir įėjimo į atitinkamą rinką galimybes. Pažymėjo ir tai, kad nėra reikšmingas tas skirtumas, jog *Tractor* byloje buvo keičiamasi kitokio pobūdžio informacija ir informacijos mainai vyko dažniau. Nurodė, kad šiuo atveju taip pat buvo keičiamasi konfidencialia, komercinę paslaptį sudarančia, kitiems rinkos dalyviams neprieinama informacija, tai vyko taip pat periodiškai, kas 3 mėnesius ir per 5 metų laikotarpį, tokiu būdu konkurentai turėjo galimybę tiksliau žinoti apie galimus kitų konkurentų veiksmus. Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad pareiškėjų teiginiai, jog *Tractor* byloje suformuluotos taisyklės negalėjo būti taikomos šiuo atveju, yra nepagrįsti, kadangi Konkurencijos taryba įvertino konkrečias faktines šios bylos aplinkybes ir nustatė, kad šiuo atveju keitimasis informacija kitiems rinkos dalyviams neprieinama, konfidencialaus pobūdžio informacija vidutiniškos ir didelės koncentracijos rinkoje turėjo konkurenciją ribojančių požymių – paskatą konkuruoti sumažėjimą ir kliūčių patekti į atitinkamas rinkas padidėjimą.

Nurodė, kad šalys sutarė dėl duomenų, jog bendrovės informacija keitėsi iki 2004 m. gegužės 17 d., t. y. Lietuvai 2004 m. gegužės 1 d. įstojus į ES, bendrovės 2004 metų gegužės mėnesį dar vieną kartą apsikeitė anksčiau aptarto pobūdžio informacija elektroninėmis žinutėmis apie praėjusio ketvirčio pardavimų apimtis. Gairių dėl poveikio prekybai koncepcijos, esančios Sutarties 81 ir 82 straipsniuose (2004/C101/07; toliau – ir Gairės dėl poveikio prekybai) 3.2.2 punkte, kaip teisingai pastebėjo pareiškėjo UAB „Schneidersöhne Baltija“ atstovė, nurodoma,

kad horizontalaus bendradarbiavimo susitarimai vienoje šalyje, kurie tiesiogiai nesusiję su importu ir eksportu, nepriklauso susitarimų kategorijai, kurie pagal savo prigimtį gali paveikti prekybą tarp Bendrijos narių. Pirmosios instancijos teismo nuomone, šioje byloje buvo nagrinėtas horizontalaus bendradarbiavimo atvejis, susijęs su importu, nes informacija buvo keičiamasi siekiant išlaikyti kuo stabilesnes užimamos rinkos dalis, o visa prekyba kreidiniu ir biuro popieriumi vyko tik per jo importą. Pažymėjo, kad KT teisingai nurodė, jog keitimosi informacija poveikis buvo nukreiptas į ateitį. Nurodė, kad atsižvelgiant į ankstesnių metų patirtį, šis poveikis galėjo tęstis dar mažiausiai vieną metų ketvirtį. Tai rodo, kad šį periodą buvo potencialus antikonkurencinis poveikis prekybai tarp valstybių narių, todėl keitimasis informacija pažeidė EB steigimo sutarties 81 straipsnyje numatytą draudimą sudaryti tokio pobūdžio susitarimus. Rėmėsi Gairių dėl poveikio prekybai 77 ir 78 punktų nuostatomis ir padarė išvadą, jog esant tokiems požymiams kaip galimybės patekti į vienos valstybės nacionalinę rinką apsunkinimas, kai susitarimas apima visą vienos valstybės rinką, yra pagrindo pripažinti, kad veikiama prekyba tarp valstybių narių. Todėl KT pagrįstai pripažino, kad tiriamų ūkio subjektų veiksmams taikomos ir EB steigimo sutarties 81 straipsnio 1 dalies nuostatos. Pažymėjo, kad tokį sprendimą KT galėjo priimti vadovaudamasi 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo 5 straipsniu, nustatančiu, kad valstybių narių konkurencijos institucijos turi teisę atskirose bylose taikyti Sutarties 81 ir 82 straipsnius.

Pastebėjo, kad 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo 23 straipsnio 2 dalyje numatytas maksimalus baudos, kurį taiko Komisija, dydis – vienai įmonei ar įmonių asociacijai – pažeidimo dalyvei, t. y. skiriama bauda negali viršyti 10 procentų jos bendrosios apyvartos praėjusiais ūkiniais metais. Taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad Konkurencijos įstatymas baudos dydį pirmiausia sieja su procentine atitinkamo ūkio subjekto bendrųjų metinių pajamų praėjusiais ūkiniais metais išraiška, o toliau šis dydis turi būti diferencijuojamas atsižvelgiant į teisės aktuose nurodytus kriterijus.

Nurodė kad KT savo Nutarime, motyvuodama skiriamos baudos dydį, pirmiausiai pasisakė, jog įvertino pažeidimo pavojingumą, t. y. atsižvelgė į tai, kad pažeidimas iš esmės visiškai apėmė atitinkamas nacionalinės kreidinio ir biuro popieriaus rinkas bei kad pažeidimu nuo 2004 metų gegužės 1 dienos buvo paveikta prekyba tarp valstybių narių. Taip pat Nutarime nurodoma, kad buvo atsižvelgiama į KĮ 5 straipsnio 1 dalies pažeidimo trukmę – nuo 1999 metų iki 2004 metų gegužės mėnesio bei į tai, kad nenustačius pažeidimo iniciatorių baudos dydžiai nebuvo diferencijuojami.

Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, jog nėra pagrindo sutikti su pareiškėjo UAB „Schneidersöhne Baltija“ argumentu dėl teisinio tikrumo principo taikymo ir baudos neskyrimo apskritai, kadangi nei KĮ 5 straipsnio 1 dalyje, nei EB steigimo sutarties 81 straipsnio 1 dalyje neišvardytas visas draudžiamų susitarimų sąrašas (81 straipsnio 3 dalyje nurodytos išimtys), todėl pareiškėjas galėjo suprasti, kad daro pažeidimą, o esant abejonėms, turėjo galimybę kreiptis į KT dėl išaiškinimo.

Pabrėžė, jog į tai, kad bendrovė veikė nuostolingai, atsižvelgti neįpareigoja nei Lietuvos, nei Bendrijos konkurencijos taisyklės. Be to, pats pareiškėjas skunde paaiškino, kad tiek UAB „Schneidersöhne Baltija“, tiek UAB „Papyrus Distribution“ naudojo agresyvią konkuravimo strategiją, siekdami didinti rinkos dalis, ir todėl veikė rinkoje nuostolingai, t. y. tokį veiklos pobūdį pasirinko pats pareiškėjas, siekdamas įsitvirtinti rinkoje, todėl KT, skirdama baudą, neprivalėjo atsižvelgti į šią aplinkybę.

Dėl atsakomybę lengvinančių aplinkybių pirmosios instancijos teismas pažymėjo, jog pareiškėjai tokiomis aplinkybėmis laikė tai, kad teisei priešinga veikla buvo nutraukta iš karto po Lietuvos įstojimo į ES. Nurodė, kad buvo nustatyta, jog veika buvo nutraukta dėl to, kad pareiškėjams tapo žinoma apie pradėtą tyrimą, todėl, teismo nuomone, priešingos teisei veiklos nutraukimas nebūtinai turėjo būti pripažintas atsakomybę lengvinančia aplinkybe.

Pirmosios instancijos teismas pripažino, kad pareiškėjas UAB „Schneidersöhne Baltija“ padėjo KT tyrimo metu ir tai laikytina jo atsakomybę lengvinančia aplinkybe, tačiau atsižvelgęs į tai, kad visos pažeidime dalyvavusios bendrovės vienodai padėjo tyrimui, teismas laikėsi pozicijos, kad KT, skirdama 0,4 procentų bendrųjų metinių pajamų dydžio baudą, į šią aplinkybę atsižvelgė, nors Nutarime to ir nenurodė. Taip pat pažymėjo, jog šio pažeidimo tyrimas nereikalauja nustatyti realiai pažeidimu padarytų pasekmių.

Nurodė, kad pareiškėjas UAB „Schneidersöhne Baltija“ per visą laikotarpį nuo 1999 metų iki 2004 metų gegužės mėn. dalyvavo pažeidime, todėl ta aplinkybė, kad vienu iš keitimosi informacija būdų jis nuo 2000 metų nesinaudojo, nepašalina paties pažeidimo fakto.

Dėl senaties termino pirmosios instancijos teismas rėmėsi KĮ 40 straipsnio 3 dalimi ir nurodė, kad šiuo atveju buvo daromas tęstinis pažeidimas, pasibaigęs 2004 m. gegužės mėnesį, taigi 2006 m. spalio 26 d. dar nebuvo praėjęs KĮ 40 straipsnio 3 dalyje numatytas 3 metų senaties terminas. Atkreipė dėmesį į tai, kad senaties terminas dėl Europos Komisijos skiriamų baudų, kaip numatyta Tarybos Reglamento (EB) Nr. 1/2003, priimto 2002 m. gruodžio 16 d., 25 straipsnyje, yra 5 metai.

Pirmosios instancijos teismas konstatavo, jog baudos skyrimo senaties terminai nebuvo pažeisti.

Nurodė, kad Lietuvos Respublikos teisės aktai nenumato galimybės įskaityti į baudą kitam ūkio subjektui skirtiną baudą, todėl skundžiamas Konkurencijos tarybos Nutarimas buvo pakeistas – pareiškėjui UAB „Schneidersöhne Baltija“ skirtos baudos dydis buvo sumažintas 55 880 Lt suma, kuri buvo įskaityta į baudą kaip UAB „Papyrus Distribution“ skirtina bauda. Pabrėžė, kad pažeidimo padarymo metu UAB „Papyrus Distribution“ buvo savarankiškas ūkio subjektas, kuris 2006 metais buvo prijungtas prie pareiškėjo UAB „Schneidersöhne Baltija“. Atkreipė dėmesį į tai, kad KT galėjo diferencijuoti baudos dydžius ir pagal užimamos rinkos dalį, tačiau to nepadarė. Nurodė, kad toks atvejis, kai kitam ūkio subjektui apskaičiuotos baudos įskaitomos kitam ūkio subjektui dėl to, kad jie susijungė, teisės aktuose nenumatytas. Padarė išvadą, kad baudų skyrimo atveju negalima įstatymo nuostatų traktuoti plečiamai, nes tokiu būdu bus pažeidžiamas teisinio tikrumo principas.

Pažymėjo, kad Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 5 straipsnis nustato, jog valstybių narių konkurencijos institucijos gali skirti vienkartines (ar kitas) nacionaliniuose įstatymuose numatytas baudas netgi nustačius EB steigimo sutarties 81 straipsnio pažeidimą. Atkreipė dėmesį į tai, kad pareiškėjo UAB „Libra Vitalis“ nurodomos Europos Komisijos baudų apskaičiavimo gairės reglamentuoja Komisijos skiriamų baudų dydžius. Be to, akcentavo, kad šiose gairėse nėra vienareikšmiškai pasakyta, kad baudos dydis apskaičiuojamas tik pagal su pažeidimu susijusios pardavimo vertės dydį.

Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad iš esmės pareiškėjams paskirtos baudos atitinka KĮ 41 ir 42 straipsnio reikalavimus, todėl reikalavimų sumažinti pareiškėjams paskirtas baudas netenkino, tačiau iš pareiškėjo UAB „Schneidersöhne Baltija“ paskirtos baudos dydžio teismas pašalino UAB „Papyrus Distribution“ skirtiną baudą.

VI.

Pareiškėjas UAB „Schneidersöhne Baltija“ apeliaciniu skundu prašo Vilniaus apygardos administracinio teismo 2007 m. birželio 7 d. sprendimo ta apimtimi, kuria pareiškėjo UAB „Schneidersöhne Baltija“ skundas buvo atmestas, panaikinti ir priimti naują sprendimą, kuriuo būtų panaikintas ginčijamas Konkurencijos tarybos Nutarimas ta apimtimi, kuria pareiškėjai UAB „Schneidersöhne Baltija“ ir UAB „Papyrus Distribution“ buvo pripažinti pažeidusiais KĮ 5 straipsnio 1 dalį ir EB steigimo sutarties 81 straipsnio 1 dalį, dėl ko pareiškėjui UAB „Schneidersöhne Baltija“ buvo paskirta 235 330 Lt dydžio bauda.

Apelacinis skundas grindžiamas tokiais argumentais:

1. Pirmosios instancijos teismas nepagrįstai nurodė, kad Konkurencijos taryba teisingai apibrėžė atitinkamą rinką, kadangi neatsižvelgė į Konkurencijos tarybos 2000 vasario 24 d.

nutarimu Nr. 17 patvirtintų Paaiškinimų dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo 10 punktą, kuriame nustatyta, jog atitinkama rinka gali būti apibrėžiama ne tik vartotojo, bet ir tiekėjo požiūriu. Nurodo, kad atitinkama taisyklė yra įtvirtinta ir Europos Komisijos pranešimo „Dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo Bendrijos konkurencijos tikslams“ (97/C372/03) 20-23 punktuose. Pažymi, jog pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė į EB institucijų praktiką ir jų išaiškinimus. Pabrėžia, kad teismo išvada, jog pareiškėjas UAB „Schneidersöhne Baltija“ neginčijo Konkurencijos tarybos skaičiavimų dėl jo užimamų atitinkamų dalių, yra neteisinga.

2. Pirmosios instancijos teismas padarė nepagrįstą išvadą, kad pareiškėjas UAB „Schneidersöhne Baltija“ veikė oligopolinės, didelės koncentracijos rinkose. Nurodo, kad tiek KT, tiek teismas HHI indeksas buvo skaičiuojamas neteisingai apibrėžtose atitinkamose rinkose. Be to, pasisakydamas dėl HHI indekso reikšmių, pirmosios instancijos nepagrįstai vadovavosi Europos Komisijos gairėmis dėl EB steigimo sutarties 81 straipsnio taikymo horizontalaus bendradarbiavimo susitarimams, kadangi šis dokumentas nėra taikomas informacijos mainų susitarimams.

3. Pirmosios instancijos teismas nepagrįstai konstatavo, jog rinkos, kuriose veikė pareiškėjas UAB „Schneidersöhne Baltija“, yra koncentruotos ir nekonkurencingos, ūkio subjektų dalys tirtu laikotarpiu buvo sąlyginai stabilios ir egzistavo įėjimo į rinką kliūtys, kadangi, kaip matyti iš byloje esančių įrodymų, Lietuvoje popieriaus rinka smarkiai auga, yra dinamiška, todėl ji negali būti laikoma koncentruota, oligopoline bei nekonkurencinga. Pabrėžia, jog teismas ignoravo pareiškėjo UAB „Schneidersöhne Baltija“ argumentus, kad pareiškėjai ne tik kad konkuravo tarpusavyje, bet taip pat susidūrė su konkurencija iš tiekėjų pusės.

4. Pirmosios instancijos teismas veikė *ultra vires*, kadangi pasisakė dėl tokių pareiškėjo UAB „Schneidersöhne Baltija“ padarytų pažeidimų, kurie nebuvo konstatuoti Konkurencijos tarybos Nutarime: pasisakė dėl pareiškėjo UAB „Schneidersöhne Baltija“ veiksmų sudarant sutartį su tyrimų agentūra vertinimo kaip pažeidimo bei UAB „Lirsona“ kliūčių gauti informaciją; konstatavo, kad pareiškėjas UAB „Schneidersöhne Baltija“ su kitomis bendrovėmis buvo pasidalinęs rinką, derino savo veiksmus tokiu būdu, kad jų rinkos dalys išliktų kuo stabilesnės. Teigia, jog vien todėl pirmosios instancijos teismo sprendimas yra neteisėtas, kadangi pareiškėjas UAB „Schneidersöhne Baltija“ dėl minėtų aplinkybių apskritai neturėjo galimybės pasisakyti ir pateikti įrodymų.

5. Nurodydamas, kad pirmosios instancijos teismas nepaaiškino, kaip praeityje buvusių konkurento rinkos dalių sužinojimas leidžia stebėti konkurentų elgesį, todėl priimtas sprendimas remiasi neįrodytomis aplinkybėmis bei išvadomis. Pabrėžė, jog argumentai dėl to, kad kiti rinkos dalyviai, nedalyvavę informacijos mainuose, atsidūrė blogesnėje konkurencinėje situacijoje, taip pat yra nepagrįstos prielaidos.

6. Pirmosios instancijos teismas nepagrįstai nusprendė, kad pareiškėjas UAB „Schneidersöhne Baltija“ pažeidė EB steigimo sutarties 81 straipsnio 1 dalį, kadangi pareiškėjo UAB „Schneidersöhne Baltija“ vykdoma veikla ir susitarimas buvo nepagrįstai sutapatintas su prekių importu ir /ar eksportu. Pabrėžia, kad nors pareiškėjo UAB „Schneidersöhne Baltija“ veikla yra susijusi su importu, tačiau susitarimas apėmė tik informacijos apie rinkos dalis pasikeitimą, kas neturi nieko bendro su prekių importu.

7. Pirmosios instancijos teismas, konstatuodamas, kad susitarimas dėl keitimosi informacija darė įtaką prekybai tarp valstybių ES narių, taikė EB steigimo sutarties 81 straipsnį atgaline data ir taip pažeidė *lex retro non agit* principą. Pažymi, jog įmonės negali būti baudžiamos už veiksmų pasekmes, kurios tebetrunka įsigaliojus naujai teisės normai.

8. Pirmosios instancijos teismas nepagrįstai neatsižvelgė į pareiškėjo UAB „Schneidersöhne Baltija“ argumentus dėl baudos dydžio nepagrįstumo ir jos apskaičiavimo neteisėtumo. Teigia, jog Konkurencijos tarybos nutarimas, kuriame pirmą kartą ūkio subjektams yra suformuluota nauja elgesio taisyklė, negali nustatyti sankcijų ūkio subjektams už šios taisyklės pažeidimą, taip yra pažeidžiamas teisinio tikrumo principas. Be to, akcentuoja, kad teismas nepagrįstai nurodė, kad Konkurencijos taryba, skirdama baudą, atsižvelgė į lengvinančias aplinkybes, kadangi Nutarime nenurodyta, jog apskaičiuotos baudos dydis,

atsižvelgiant į lengvinančias aplinkybes, yra mažinamas. Atkreipia dėmesį į tai, kad pirmosios instancijos teismas visiškai nepasisakė dėl pareiškėjų argumentų, kad baudos dydis turėjo būti skaičiuojamas ne nuo visų ūkio subjekto bendrųjų pajamų sumos, o nuo bendrųjų pajamų, gautų iš tos veiklos, kuri buvo tyrimo objektu, sumos, kaip yra ES institucijų praktikoje.

Kiti pareiškėjo UAB „Schneidersöhne Baltija“ apeliaciniame skunde išdėstyti argumentai yra analogiški argumentams, išdėstytiems pareiškėjo UAB „Schneidersöhne Baltija“ skunde pirmosios instancijos teismui.

VII.

Pareiškėjas UAB „Libra Vitalis“ apeliaciniu skundu prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2007 m. birželio 7 d. sprendimą. Tuo atveju, jeigu sprendimas nebus panaikintas, sprendimą pakeisti ir sumažinti pareiškėjui UAB „Libra Vitalis“ paskirtos baudos dydį iki 1000 Lt. Apeliaciniame skunde pareiškėjas UAB „Libra Vitalis“ taip pat prašo iš atsakovo jo naudai priteisti bylinėjimosi išlaidas.

Apelacinis skundas grindžiamas tokiais argumentais:

1. Pirmosios instancijos teismas neteisingai aiškino ir taikė KĮ 5 straipsnio 1 dalį ir EB steigimo sutarties 81 straipsnio 1 dalį, nukrypo nuo EB teismų suformuotos praktikos, dėl ko nepagrįstai konstatavo šių nuostatų pažeidimą, nors byloje visos būtinosios šių teisės normų taikymo sąlygos nebuvo nustatytos.

2. Pirmosios instancijos teismo išvada, kad bendrovės veikė oligopolinėse santykinai didelės koncentracijos didmeninės prekybos kreidiniu ir biuro popieriumi rinkose, prieštarauja jo taikytam teisės aktui, t. y. Komisijos rekomendacijomis dėl EB steigimo sutarties 81 straipsnio taikymo horizontalaus bendradarbiavimo susitarimams (2001/C3/02), kuriame aiškiai nurodoma, kad koncentracija yra didelė tik tada, kai HHI indeksas viršija 1800, o ne tada, kai šis rodiklis yra didesnis nei 1500. Pabrėžia, kad tokia teismo išvada yra prieštaringa ir neteisinga.

3. Pirmosios instancijos teismas, nenurodęs jokių motyvų, nepagrįstai atmetė galimybę taikyti Horizontaliųjų susijungimų vertinimo pagal Tarybos reglamentą dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės gaires (2004/C 31/03, toliau – ir Horizontaliųjų susijungimų gairės; Gairės dėl horizontaliųjų susijungimų vertinimo), kuriose nurodoma, kad grėsmė konkurencijai yra mažai tikėtina, jei po susijungimo HHI indeksas yra tarp 1000 ir 2000.

4. Pirmosios instancijos teismas nepagrįstai nurodė, kad Europos Komisijos sprendimas byloje COPM/M.3822 *Stora Enso/Schneidersöhne Papier* nėra reikšmingas šioje byloje, kadangi jame konstatuotos aplinkybės galėtų būti laikomi prejudiciniai faktai, be to, tai dar vienas įrodymas, kad atitinkamos popieriaus rinkos Lietuvoje buvo pakankamai konkurencingos.

5. Nesutinka su pirmosios instancijos teismo išvada, jog prie pareiškėjo UAB „Libra Vitalis“ skundo pateiktuose „Verslo žinių“ straipsniuose pateikiama informacija pagal pobūdį neprilygsta informacijai, dėl kurios keitimosi bendrovės buvo sudariusios susitarimą, kadangi minėtuose straipsniuose buvo pateikiama informacija apie visas didžiausias popierių parduodančias įmones, tarp jų ir pareiškėjus, be to, šiuose straipsniuose buvo skelbiama popierių parduodančioms įmonėms aktuali informacija ir ne tik apie susitarimą dėl keitimosi informacija sudariusias įmones. Atsižvelgiant į tai, pareiškėjas UAB „Libra Vitalis“ teigia, jog teismas padarė neteisingą išvadą, kad informacija, kuria keitėsi bendrovės, neturėtų būti laikoma slapta ir neprieinama kitiems ūkio subjektams.

6. Skundžiamame sprendime pirmosios instancijos teismas nepakankamai atsižvelgė į tą aplinkybę, kad keitimasis informacija tarp konkurentų yra įprasta ir netgi teisės aktais įteisinta praktika. Teismas taip pat neįvertino Konkurencijos tarybos 2000 m. balandžio 27 d. nutarimo Nr. 45 14 punkto svarbos.

7. Pirmosios instancijos teismas, sprendime remdamasis Europos Komisijos gairėmis dėl EB steigimo sutarties 81 straipsnio taikymo horizontalaus bendradarbiavimo susitarimams, visiškai nenagrinėjo jose nurodyto svarbaus aspekto, t. y., ar susitarimas dėl keitimosi informacija bent potencialiai galėjo paveikti rinką taip, kaip tai yra nurodyta minėtų gairių 19 ir

27 punktuose, t. y. ar susitarimo dalyviai galėjo išlaikyti, įgauti arba padidinti rinkos galią dėl bendradarbiavimo, ar jie galėjo sukelti ir ar sukėlė neigiamą rinkos poveikį kainoms, gamybos apimtims, naujovėms ar prekių ir paslaugų įvairovei. Teigia, jog buvo nustatyta netgi priešingai, t. y. kad kainos tam tikrais laikotarpiais netgi mažėjo.

8. Pirmosios instancijos teismas visiškai neįvertino *Tractor* bylos svarbos ir įtakos nagrinėjamai bylai, nors Konkurencijos taryba ginčijamame Nutarime pažodžiui rėmėsi šioje byloje priimtu sprendimu. Teigia, kad teismas formaliai konstatavo, jog nagrinėjamoje byloje ir *Tractor* byloje faktinės aplinkybės nėra identiškos, tačiau tai nereiškia, kad šiuo atveju nereikia remtis *Tractor* byloje suformuota praktika, ir nesutinka su tokia teismo išvada. Pabrėžia, kad *Tractor* byloje priimtame sprendime suformuluotos taisyklės nagrinėjamoje byloje netaikytinos, kadangi jos netinka nagrinėjamai situacijai, kas, pareiškėjo UAB „Libra Vitalis“ teigimu, reiškia, jog tiek KT Nutarimas, tiek pirmosios instancijos sprendimas, kuriuo šis nutarimas buvo paliktas galioti, yra iš esmės neteisingi ir nepagrįsti.

9. Nurodo, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai taikė EB steigimo sutarties 81 straipsnį, kadangi pareiškėjų veiksmai, kurie buvo nutraukti 2004 m. gegužės 17 d., negalėjo paveikti prekybos tarp ES valstybių narių. Pabrėžė, kad teismas nesiaiškino, kokios prekybos sąlygos nagrinėjamoje byloje laikytinos įprastomis ir normaliomis bei kaip pasireiškė ar galėjo pasireikšti nukrypimas nuo jų, nors pagal Europos Komisijos gaires dėl poveikio prekybai ir EB teismų suformuotą praktiką prekyba tarp ES valstybių narių yra paveikiama, jeigu keičiasi prekybinių srautų intensyvumas ar kryptis, arba kitaip nukrypstama nuo įprastų, normalių prekybos sąlygų. Taip pat pirmosios instancijos teismas atmetė minėtų gairių 3.2.2 punkto taikymo galimybę, nors jis galėtų būti taikomas ir nagrinėjant horizontalų susitarimą tarp bendrovių. Be to, teismas neturėjo pagrindo remtis minėtų gairių 77 ir 78 punktais, nes įmonių susitarimas dėl keitimosi informacija nelaikytinas karteliu, įmonių susitarimo tikslas nebuvo konkurencijos ribojimas.

10. Pareiškėjui UAB „Libra Vitalis“ paskirtos baudos dydis buvo neteisingai apskaičiuotas, nes jos skaičiavimo pagrindu turėjo būti ne visos įmonės bendrosios pajamos, o tik įmonės bendrosios pajamos, gautos iš kreidinio ir biuro popieriaus pardavimo. Tokiu atveju paskirtos baudos dydis turėtų būti sumažintas nuo 194 850 Lt iki 54 328 Lt. Teigia, jog dėl to bauda buvo paskirta neteisėtai ir nepagrįstai. Be to, nurodo, kad net ir pareiškėjo UAB „Libra Vitalis“ apskaičiuotas baudos dydis neatitinka jos padaryto pažeidimo pavojingumo, proporcingumo ir teisingumo principų. Teigė, kad Konkurencijos taryba, skirdama baudą pareiškėjui UAB „Libra Vitalis“, nesilaikė teisės aktuose nustatytų baudų skyrimo taisyklių, todėl pirmosios instancijos teismas neteisingai pripažino Konkurencijos tarybos pareiškėjui UAB „Libra Vitalis“ paskirtos baudos dydį pagrįstu.

Kiti pareiškėjo UAB „Libra Vitalis“ apeliaciniame skunde išdėstyti argumentai yra analogiški argumentams, išdėstytiems pareiškėjo UAB „Libra Vitalis“ skunde pirmosios instancijos teismui bei pareiškėjo UAB „Schneidersöhne Baltija“ apeliaciniame skunde išdėstytiems argumentams.

VIII.

Atsakovas Konkurencijos taryba atsiliepime į pareiškėjų UAB „Schneidersöhne Baltija“ ir UAB „Libra Vitalis“ apeliacinius skundus nurodo, kad su apeliaciniais skundais nesutinka, ir prašo juos atmesti kaip nepagrįstus. Nurodo, kad pirmosios instancijos teismas teisingai konstatavo, jog kreidinis ir biuro popierius negali būti pakeičiami dėl šių popierių rūšių skirtingos paskirties, todėl šiuo atveju netaikytina KĮ 3 straipsnio 6 dalis ir pareiškėjo UAB „Schneidersöhne Baltija“ argumentas, kad, apibrėžiant prekės rinką, reikia atsižvelgti ir į pasiūlos pakeičiamumą nėra pagrįstas. Pažymi, jog pareiškėjas UAB „Schneidersöhne Baltija“ nepateikė jokių įrodymų, patvirtinančių, jog popieriaus tiekėjų perėjimas nuo vienos rūšies ar kokybės popieriaus prie kitos, iš tiesų būtų toks paprastas, kad būtų galima daryti išvadą dėl esančios pasiūlos pakeičiamumo, todėl jo teiginys vertintinas kaip prielaida, nepaneigianti KT

išvadų dėl atitinkamų atskirų kreidinio ir biuro popieriaus rinkų išsiskyrimo. Pabrėžia, jog teiginys, kad Konkurencijos tarybos pateiktas atitinkamų popieriaus rinkų apibrėžimas prieštarauja Europos Komisijos praktikai, yra neteisingas ir nepagrįstas. Atkreipia dėmesį į tai, kad šiuo atveju net ir platesnis prekės rinkos apibrėžimas įtakos keitimuisi informacija kaip konkurencijos taisyklių pažeidimo kvalifikavimui neturi. Teigia, jog pirmosios instancijos teismas padarė teisingą išvadą, kad apie atitinkamų rinkų struktūrą galima spręsti vadovaujantis koncentracijos rodikliu, t. y. atsižvelgiant į objektyviai egzistuojančius faktus – rinkos dalyvių skaičių bei jų užimamas rinkos dalis. Pažymi, jog nagrinėjamu atveju neproporcingas atitinkamų rinkų dalių pasiskirstymas tarp didžiųjų rinkos dalyvių ir kitų – mažųjų – rinkos dalyvių leidžia daryti pagrįstą išvadą, kad atitinkamos rinkos – oligopolinės rinkos, kurios yra ir santykinai didelės koncentracijos. Nurodo, kad bandymai paneigti Konkurencijos tarybos ir pirmosios instancijos teismo išvadas dėl rinkos struktūros, teigiant, kad atitinkamose rinkose kainos nebuvo pastovios, vyko rinkos dalių svyravimai, nepagrįsti. Kadangi šios aplinkybės negali būti laikomos oligopolinės rinkos požymiais, jų buvimas ar nebuvimas niekaip negali paveikti rinkos struktūros. Laikosi pozicijos, kad teismas teisingai patvirtino, jog santykinai didelės konkurencijos rinkose konkurencija išlieka, nes rinkos dalių nestabilumas ir kainų nepastovumas iš esmės rodo, jog atitinkamoje rinkoje veikiantys dalyviai nėra sudarę atitinkamo konkurenciją ribojančio susitarimo dėl kainų nustatymo ar rinkų pasidalijimo. Dėl Europos Komisijos 2005 m. liepos 25 d. sprendimo Nr. COPM/M.3822 *Stora Enso/Schneidersöhne Papier* pasisako, kad šiame sprendime nebuvo atskirai nagrinėtos kreidinio ir biuro popieriaus rinkos, jame taip pat nėra pasisakyta ir dėl to, kad Lietuvos Respublikos rinkos nėra oligopolinės, todėl jis nagrinėjamu atveju yra netinkamas atitinkamų popieriaus rinkų struktūros ir koncentruotumo vertinimui. Teigia, jog pareiškėjai neteisingai interpretuoja Europos Komisijos horizontalių susijungimų gairių 20 pastraipoje nurodytą reikalavimą atsižvelgti ne tik į HHI indekso reikšmę po susijungimo, bet ir susijungimo sukeltą HHI indekso pokytį. Nurodo, kad dėl šių priežasčių pirmosios instancijos teismas pagrįstai vadovavosi ne Horizontalių susijungimų gairėmis, o Rekomendacijomis dėl horizontalaus bendradarbiavimo. Be to, teigia, jog Horizontalių susijungimų gairėse nėra nurodyta, kad į jų taikymo sritį patenka susitarimai dėl keitimosi informacija. Pabrėžia, kad pareiškėjai nepagrįstai bando paneigti informacijos aktualumą ar svarbą konkurentams tuo, jog iš tokios informacijos, kuria keitėsi ūkio subjektai, negalima nuspėti konkurentų veiklos strategijos ar ateities planų, nes informacija nebūtinai turi būti susijusi tik su ateities veiklos planais, kad būtų sukeltos neigiamos pasekmės konkurencijai. Daro išvadą, jog iš pareiškėjų teiginių galima konstatuoti, kad informacijos mainais buvo siekiama sekti konkurentų elgesį. Atkreipia dėmesį į tai, kad patys informacijos mainų dalyviai suvokė informacijos, kuria buvo keičiamasi, svarbą, nes dėjo pastangas, kad ji netaptų žinoma kitiems ūkio subjektams, kurie nepriklausė minėtai informacijos mainų grupei. Nesutinka su pareiškėjų argumentais, kad inicijuoti informacijos mainai neriboja ar negali riboti konkurencijos. Teigia, jog pareiškėjų teiginys, kad informacijos mainai niekaip nesuteikia ūkio subjektams galimybės kontroliuoti savo konkurentų elgesio, yra nepagrįstas, kadangi ūkio subjektai, besikeičiantys informacija, apribojo savo pačių elgesį vieni kitų atžvilgiu bei, atitinkamai veikdami, sudarė kliūtis patekti į atitinkamas rinkas naujiems ar mažiems ūkio subjektams. Be to, nei Konkurencijos taryba, nei pirmosios instancijos teismas nenurodė, kad informacijos mainai visiškai eliminavo konkurenciją atitinkamose rinkose. Pažymi, kad Konkurencijos taryba nelaikė informacijos mainų kaip kito konkurencijos taisyklių pažeidimo elemento. Akcentuoja, jog pareiškėjų nurodyti argumentai nepaneigia to fakto, jog dėl keitimosi informacija konkurencija tarp didžiųjų rinkos dalyvių buvo mažesnė, negu būtų buvusi, jeigu nebūtų vykę informacijos mainai, todėl laikytina, kad keitimasis informacija riboja konkurenciją. Pažymi, jog tam, kad būtų galima taikyti KĮ 5 straipsnio ir EB steigimo sutarties 81 straipsnio taikymas negali būti apribotas vien tik tais atvejais, kai tam tikri susitarimai absoliučiai riboja konkurenciją atitinkamose rinkose. Mano, kad pirmosios instancijos teismas teisingai konstatavo, jog dėl vykdytų informacijos mainų buvo dirbtinai padidintas skaidrumas rinkoje. Akcentuoja, jog Konkurencijos taryba neteigė, kad buvo sudarytos absoliučios patekimo į

atitinkamas rinkas kliūtys, tačiau nurodo, kad, nepaisant dalyvių skaičiaus rinkoje svyravimo, didžiausi ūkio subjektai išliko tie patys šeši, ir būtent šioms įmonėms atiteko didžiosios atitinkamų rinkų dalys. Sutinka su pirmosios instancijos teismo išvada, jog UAB „Antalis Lietuva“ šiuo atveju nėra tinkamas pavyzdys, kadangi šios įmonės galimybės įeiti į rinką skyrėsi nuo kitų subjektų galimybių. Teigia, jog pareiškėjų argumentai dėl įrodymų trūkumo konstatuojant, kad konkurencija buvo apribota, yra nepagrįsti, kadangi konkrečių įrodymų dėl pasireiškusio konkurencijos ribojimo nereikalauja ir EB steigimo sutarties 81 straipsnio taikymo praktika. Pažymi, kad pareiškėjų argumentai dėl rėmimosi *Tractor* byla nepagrįstumo yra neteisingi, kadangi nėra būtina, kad faktinės abiejų bylų aplinkybės būtų identiškos, be to, buvo remiamasi minėtoje byloje suformuluotomis taisyklėmis nagrinėjamos bylos kontekste. Nurodo, kad dėl keitimosi informacija ūkio subjektai prarado savo sprendimų dėl elgesio atitinkamose rinkose nepriklausomumą, kas pagal ETT praktiką yra neleistina. Dėl poveikio prekybai tarp ES valstybių narių laikosi pozicijos, kad bendras atitinkamų nacionalinių rinkų konkurencingumo sumažėjimas negali būti nepastebimas bendrosios rinkos kontekste. Pažymi, kad visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje buvo sukurtos tokios konkurencijos sąlygos, kurios iš esmės išskyrė Lietuvą iš bendrojoje rinkoje vykstančios prekybos kreidiniu ir biuro popieriumi, o tai rodo, kad buvo veikama prekyba tarp valstybių narių EB steigimo sutarties 81 straipsnio prasme. Be to, niekur nėra užfiksuota, kad poveikį prekybai tarp valstybių narių gali daryti tik tokie susitarimai, kurie absoliučiai riboja konkurenciją. Taip pat nėra nurodyta, kad reikšmingumas siejamas tik su laikotarpiu, kurį truko pažeidimas. Pabrėžia, kad ūkio subjektams baudos buvo skiriamos remiantis KĮ, o ne Europos Tarybos 2002 m. gruodžio 16 d. reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo 23 straipsniu, kuriame dėl baudų skyrimo yra nuoroda į nacionalinius teisės aktus, be to, šiomis gairėmis vadovautis negalima dar ir todėl, kad jos neatitinka Lietuvos Respublikos teisės aktų. Remiasi Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006 m. gruodžio 6 d. sprendimu administracinėje byloje Nr. A¹-686/2006, kuriame nurodyta, jog pažeidimo pobūdis ir geografinės rinkos plotas yra esminiai kriterijai sprendžiant apie pažeidimo pavojingumą, ir teigia, kad paskirtos baudos dydis atitinka padarytu pažeidimu sukeltas konkurencijos ribojimo pasekmes. Taip pat remiasi Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.97 straipsnio 3 dalimi ir nurodo, kad už UAB „Papyrus Distribution“ veiksmų sukeltas pasekmes turi atsakyti šios įmonės teisių ir pareigų perėmėjas UAB „Schneidersöhne Baltija“. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 136 straipsniu, prašo apeliacinės instancijos įvertinti pirmosios instancijos teismo argumentus dėl baudos pareiškėjui UAB „Schneidersöhne Baltija“ sumažinimo. Dėl pareiškėjo UAB „Schneidersöhne Baltija“ teiginio, kad pirmosios instancijos teismas, sprendime pasisakęs dėl tų pažeidimų, kurių nenustatė Konkurencijos taryba, veikė *ultra vires* nurodo, kad jis yra nepagrįstas, kadangi teismas nepadarė galutinės išvados, jog ūkio subjektai, keisdamiesi informacija, pasidalino rinkas, o tik pateikė apibendrintą nuomonę šiuo klausimu, kuri buvo reikšminga vertinant Konkurencijos tarybos Nutarime konstatuotus pareiškėjų pažeidimus. Tą patį teigia ir dėl pareiškėjo UAB „Schneidersöhne Baltija“ argumento, jog pirmosios instancijos teismas pažeidimu pripažino tą aplinkybę, kad informacijos mainų dalyviai užkirto kelią kitiems subjektams prisijungti prie informacijos mainų per rinkos tyrimų bendrovę.

Kiti atsakovo Konkurencijos tarybos atsiliepime į pareiškėjų UAB „Schneidersöhne Baltija“ ir UAB „Libra Vitalis“ apeliacinius skundus išdėstyti argumentai yra analogiški argumentams, išdėstytiems atsiliepimuose į pareiškėjų skundus pirmosios instancijos teismui.

Pareiškėjas UAB „Libra Vitalis“ atsiliepime į pareiškėjo UAB „Schneidersöhne Baltija“ apeliacinį skundą nurodo, kad sutinka su pareiškėjo UAB „Schneidersöhne Baltija“ jame išdėstyta pozicija.

IX.

2008 m. rugsėjo 2 d. nutartimi Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nutarė kreiptis į Europos Bendrijų Komisiją, kad ji pateiktų nuomonę teismo suformuluotais ir bylai aktualiais klausimais.

2009 m. liepos 27 Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme buvo gautas Europos Komisijos atsakymas į paklausimą.

Išplėstinė teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

Nagrinėjamoje byloje yra kilęs ginčas dėl to, ar apeliantai savo veiksmais padarė konkurencijos teisės (Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies ir Europos bendrijos steigimo sutarties (toliau – ir Sutartis) 81 straipsnio 1 dalies) pažeidimą.

Išplėstinė teisėjų kolegija visų pirma pažymi, kad nors teismas paprastai turi išsamiai įvertinti Konkurencijos 5 straipsnio ir Sutarties 81 straipsnio taikymo sąlygas, tačiau vertindamas sudėtingų ekonominio pobūdžio tyrimų išvadas, teismas iš esmės turi (ir gali) patikrinti tik tai, ar Konkurencijos taryba laikėsi procedūrinių taisyklių, ar visos išvados buvo motyvuotos, ar nebuvo iškraipytos faktinės aplinkybės, ar nebuvo padaryta akivaizdi vertinimo klaida, ar nebuvo piktnaudžiauta įgaliojimais (žr., pvz., Europos Bendrijų Teisingumo Teismo (toliau – ir EBTT) 1998 m. gegužės 28 d. sprendimas byloje *John Deere Ltd. prieš Komisiją*, Nr. C-7/95 P, par. 34; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2008 m. gruodžio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A²⁴⁸-715/2008).

Išplėstinė teisėjų kolegija taip pat pastebi, kad pirmosios instancijos teismas priimdamas sprendimą nagrinėjamoje byloje nurodė išsamius motyvus, kodėl turėtų būti atmesti pareiškėjų skundai. Todėl apeliacinės instancijos teismas šioje byloje iš esmės pasisakys tik dėl apeliaciniuose skunduose išdėstytų argumentų, nes absoliučių pirmosios instancijos teismo sprendimo negaliojimo pagrindų nenustatyta.

X.

Dėl atitinkamų rinkų apibrėžimo

UAB „Papyrus Lietuva“ (ankstesnis įmonės pavadinimas – UAB „Schneidersöhne Baltija“) apeliaciniame skunde kelia klausimą dėl Konkurencijos tarybos pateikto rinkos apibrėžimo.

Nagrinėjamoje byloje Konkurencijos Taryba apibrėžė dvi atskiras rinkas – didmeninės prekybos kreidiniu popieriumi Lietuvos Respublikoje rinką ir didmeninės prekybos biuro popieriumi Lietuvos Respublikoje rinką.

Pagal Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 6 ir 7 dalis, prekės rinka – visuma prekių, kurios pirkėjų požiūriu yra tinkamas pakaitalas viena kitai pagal jų savybes, naudojimą ir kainas; geografinė teritorija (geografinė rinka) – teritorija, kurioje visi ūkio subjektai susiduria su iš esmės panašiomis konkurencijos sąlygomis tam tikroje prekės rinkoje ir kuri, atsižvelgiant į tai, gali būti atskiriama lyginant su greta esančiomis teritorijomis.

Konkurencijos taryba skundžiamame nutarime pažymėjo, jog tyrimo metu buvo vertinamos dvi popieriaus rūšys, kurios turi skirtingą paskirtį: kreidinis popierius yra naudojamas žurnalų, knygų, žemėlapių ir panašių produktų spausdinimui, o biuro popierius yra naudojamas kopijavimo, fakso aparatams, spausdintuvams ir kitokioms prekėms. Konkurencijos taryba padarė išvadą, jog dėl skirtingos popieriaus rūšių paskirties, šios popieriaus rūšys pirkėjo (vartotojo) požiūriu negali būti pakaitalai viena kitai, o taip pat ir kitoms popieriaus rūšims. Atsižvelgus į prekybos popieriumi pobūdžio skirtumą, buvo atskirta didmeninė prekybos

popieriumi rinka. Įvertinusi tai, kad įmonės labiau orientuodavosi į klientų poreikius, kuriems buvo svarbus popieriaus paskirstymo operatyvumas bei kaina, geografinę rinką konkurencijos taryba apibrėžė kaip Lietuvos Respublikos teritoriją.

Išplėstinė teisėjų kolegija sprendžia, kad neturi pagrindo nesutikti su aukščiau paminėtomis Konkurencijos tarybos išvadomis. Europos Komisijos Vyriausiajam administraciniam teismui pateiktoje nuomonėje, be kita ko, nurodoma, kad galima konstatuoti, jog, atsižvelgiant į vartotojų poreikius, spausdinimo popierius negali būti pakeičiamas biuro popieriumi ir atvirkščiai. Apeliantas šioje byloje nepateikė pakankamų įrodymų, kad, vertinant paklausos pakeičiamumo požiūriu, Konkurencijos tarybos atliktas rinkų apibrėžimas yra netinkamas. Tuo tarpu, kaip matyti iš Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2000 m. vasario 24 d. nutarimu Nr. 17 patvirtintų „Konkurencijos tarybos paaiškinimų dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo“ (toliau – ir Paaiškinimai), taip pat Komisijos pranešimo dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo Bendrijos konkurencijos teisės tikslams (toliau – ir Komisijos pranešimas dėl rinkų), būtent paklausos pakeičiamumo įvertinimas yra pagrindinis kriterijus apibrėžiant atitinkamas rinkas.

Paaiškinimuose ir Komisijos pranešime dėl rinkų išties nurodoma, kad esant tam tikroms sąlygoms, apibrėžiant rinkas yra galimas ir pasiūlos pakeičiamumo įvertinimas (Paaiškinimų 10-11 p., Komisijos pranešimo dėl rinkų 20-21 p.). Tačiau, išplėstinės teisėjų kolegijos nuomone, ši aplinkybė nesudaro pagrindo teigti, kad nagrinėjamu atveju rinkos buvo apibrėžtos visiškai netinkamai, kad Konkurencijos taryba padarė akivaizdžią vertinimo klaidą, iškraipė ar rėmėsi netiksliais faktinėmis aplinkybės arba piktnaudžiavimo savo įgaliojimais. Juo labiau kad tik vienas iš apeliantų ginčija Komisijos pateiktą rinkų apibrėžimą. Kitas apeliantas, nors teisme šiuos apibrėžimus jau ginčija, tačiau, kaip matyti iš UAB „Schneidersöhne Baltija“ paaiškinimų dėl atlikto tyrimo, pateiktų Konkurencijos tarybai, ikiteisminėje bylos nagrinėjimo stadijoje jokių reikšmingų pastabų dėl rinkų apibrėžimo Konkurencijos tarybai jis neturėjo (Konkurencijos tarybos medžiagos 29 t., l. 3-15). Kita vertus, net ir šio apelianto atstovės pozicija pirmosios instancijos teisme buvo nevienareikšmė, nes teismo posėdžio protokole užfiksuotas jos pasisakymas, kad „dėl rinkos apibrėžimo prieštaravimo nėra“, kad „jei teismas palaikys mūsų poziciją, tai neprieštaraujame dėl rinkos apibrėžimo“ (III t., b. l. 47).

Išplėstinė teisėjų kolegija taip pat pastebi, kad Komisijos pranešime dėl rinkų, be kita ko, atkreipiamas dėmesys, kad atitinkamos rinkos sąvoka glaudžiai susijusi su tikslais, kurių siekiama Bendrijos konkurencijos politika. Atitinkamos rinkos apibrėžimo kriterijai paprastai taikomi analizuojant tam tikrą elgesį rinkoje bei analizuojant struktūrinius prekių pasiūlos pakitimus. Tačiau tokia metodika gali duoti skirtingus rezultatus priklausomai nuo tiriamo konkurencijos klausimo pobūdžio (Komisijos pranešimo dėl rinkų 10, 12 p.). Taigi, išplėstinės teisėjų kolegijos nuomone, ta aplinkybė, kad Komisija savo praktikoje nėra apibrėžusi atitinkamų rinkų taip kaip tai padarė nagrinėjamoje byloje Konkurencijos taryba, kad Komisija savo sprendimuose dėl susijungimų yra išskyrusi prekybos popieriumi rinką (pvz., Komisijos 2000 m. gruodžio 15 d. sprendimas byloje Nr. COMP/M.2245-Metsä-Serla/Zanders), neskaidydama jos į atskiras prekybos popieriumi rinkas pagal popieriaus rūšis ir naudojimo paskirtį, nesudaro pagrindo kitokioms išvados dėl rinkos apibrėžimo šioje byloje padaryti. Vyriausiajam administraciniam teismui pateiktoje Komisijos nuomonėje aptariant Konkurencijos tarybos pateiktą rinkų apibrėžimą, galimybė apibrėžti rinkas taip, kaip tai nagrinėjamoje byloje padarė Konkurencijos taryba, taip pat nėra kategoriškai atmetama.

Išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, ginčijamame nutarime geografinė rinka taip pat yra tinkamai nustatyta. Šiuo aspektu pastebėtina, kad Europos Komisija ne kartą yra pažymėjusi jog prekybos popieriumi rinka yra nacionalinė rinka (Europos Komisijos 2000 m. gruodžio 15 d. sprendimas byloje Nr. COMP/M.2245-Metsä-Serla/Zanders, Europos Komisijos 2003 m. spalio 10 d. sprendimas COMP M.3227 Paperlinx/Buhurmann Paper Merchanting Division), kadangi vertinant geografinę rinką yra atsižvelgiama į greitą pristatymą, transporto išlaidas ir būtinybę palaikyti glaudžius santykius tarp prekybininko ir kliento.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstyta, apelianto UAB „Papyrus Lietuva“ argumentai dėl atitinkamų rinkų apibrėžimo atmetini kaip nepagrįsti.

XI.

Dėl oligopolinės santykinai didelės koncentracijos rinkos

Apeliantai iš esmės ginčija Konkurencijos tarybos išvadą, kad nagrinėjamos rinkos buvo oligopolinės santykinai didelės koncentracijos rinkos. UAB „Libra Vitalis“ pagrįsdamas šią savo poziciją atkreipia dėmesį į šias pagrindines aplinkybes: 1) rinkoje veikė nemažai didelių rinkos dalyvių; 2) HHI indeksas rodo, kad koncentracija rinkoje buvo vidutinė; 3) kainos rinkoje nepasižymėjo pastovumu; 4) rinkos dalys nepasižymėjo pastovumu; 5) įėjimas į rinką nebuvo apsunkintas; 6) bendrovės nuolat tarpusavyje konkuravo, ką parodo jų vieši pareiškimai ir kai kurių bendrovių nuostolinga veikla; 7) Europos Komisija 2005 m. liepos 25 d. sprendime patvirtino, kad Lietuvos rinka buvo konkurencinga ir nebuvo įėjimo į šias rinkas kliūčių. UAB „Schneidersöhne Baltija“ apeliaciniame skunde, be jau paminėto, pastebima, kad: 1) rinkos buvo augančios ir turinčios potencialą augti ateityje, dinamiškos; 2) smarkiai svyravo rinkos dalyvių skaičius.

Šioje byloje jau atkreiptas dėmesys į tai, kad teismas paprastai turi išsamiai įvertinti Konkurencijos 5 straipsnio ir Sutarties 81 straipsnio taikymo sąlygas, tačiau vertindamas sudėtingų ekonominio pobūdžio tyrimų išvadas, teismas iš esmės turi (ir gali) patikrinti tik tai, ar Konkurencijos taryba laikėsi procedūrinių taisyklių, ar visos išvados buvo motyvuotos, ar nebuvo iškraipytos faktinės aplinkybės, ar nebuvo padaryta akivaizdi vertinimo klaida, ar nebuvo piktnaudžiauta įgaliojimais.

Aukščiau paminėti apeliančių argumentai, kuriais jie kvestionuoja Konkurencijos tarybos išvadą, kad nagrinėjamos rinkos buvo oligopolinės santykinai didelės koncentracijos, iš esmės beveik išimtinai susiję su ekonominiais klausimais. Todėl teismo atliekamo patikrinimo apimtis šiuo atveju yra pakankamai ribota. Atsižvelgiant į paminėtas ribas įvertinusi apeliančių pateiktus argumentus, išplėstinė teisėjų kolegija neturi pakankamo pagrindo nesutikti su Konkurencijos tarybos išvadomis.

Pirma, kaip rodo Europos Bendrijų Pirmosios Instancijos Teismo (toliau – ir PIT) praktika, didelių rinkos dalyvių skaičius nagrinėjamoje byloje negali būti vienareikšmiškai laikomas tokiu dideliu, kad sukeltų teismui akivaizdžias abejones dėl oligopolinės rinkos struktūros. PIT yra pripažinęs oligopolinę rinkos struktūrą ten, kur 10 rinkos dalyvių užėmė vos du trečdalius atitinkamos rinkos (PIT 1999 m. kovo 11 d. sprendimas *Thyssen Stahl AG prieš Komisiją*, Nr. T-141/94, par. 400).

Antra, net jei atsižvelgtume į Komisijos rekomendacijų dėl EB steigimo sutarties 81 straipsnio taikymo horizontalaus bendradarbiavimo susitarimams 29 punktą kaip bendro pobūdžio gairę, pagrindo teigti, kad Konkurencijos taryba padarė akivaizdžią vertinimo klaidą, taip pat nebūtų. Pagal minėtų Komisijos rekomendacijų 29 punktą, be šalių padėties rinkoje ir be rinkos dalių, vertinant bendradarbiavimo poveikį konkurencijai rinkoje papildomas veiksnys gali būti koncentracija rinkoje, t. y. konkurentų padėtis ir jų skaičius. Toks rodiklis gali būti Herfindahl-Hirshmano indeksas (HHI), lygus visų konkurentų atskirų rinkos dalių kvadratinei sumai. Jeigu HHI mažesnis nei 1000, koncentracija rinkoje gali būti laikoma maža, nuo 1000 iki 1800 – vidutine, o esant didesniai nei 1800 – didelė. Kitas galimas rodiklis galėtų būti pirmaujančios įmonės koncentracijos laipsnis, kurį sudaro pirmaujančių konkurentų atskirų rinkos dalių suma.

Taigi, kaip matyti iš paminėto, HHI indeksas yra tik vienas iš galimų rinkos koncentracijos vertinimo rodiklių. Visais atvejais jis nėra vienintelis ir lemiamas. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad šeši pirmaujantys ūkio subjektai kartu užėmė iki 94 proc. kredinio popieriaus ir iki 97 proc. biuro popieriaus rinkos. HHI indeksas šiose rinkose taip pat niekada nebuvo toks, kad rinka galėtų būti laikoma mažos koncentracijos ir tam tikrais laikotarpiais

viršijo 1800 vertę, kas, atsižvelgiant į aukščiau paminėtų Komisijos rekomendacijų 29 punktą, sudaro pagrįstas prielaidas laikyti rinkas didelės koncentracijos. Pastebėtina ir tai, kad trijų pirmaujančių rinkos dalyvių vidutinė bendra rinkos dalis biuro popieriaus rinkoje paprastai viršijo 70 proc. (kai kuriais metais siekė 80 proc.), o kredinio popieriaus rinkoje – 60 proc. Savo ruožtu pagal Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 11 dalį, jeigu neįrodoma priešingai, laikoma, kad kiekvienas iš trijų ar mažesnio skaičiaus ūkio subjektų, kuriems tenka didžiausios atitinkamos rinkos dalys, kartu sudarančios 70 procentų ar didesnę atitinkamos rinkos dalį, užima dominuojančią padėtį. Išplėstinė teisėjų kolegija taip pat pastebi, kad šioje byloje Konkurencijos taryba atitinkamas rinkas apibūdino ne kaip „labai koncentruotas“, o kaip „santykinai didelės koncentracijos“, kas, išplėstinės teisėjų kolegijos manymu, išreiškia mažesnę atitinkamų rinkų koncentracijos laipsnį nei pirmasis žodžių junginys („labai koncentruota rinka“).

Išplėstinė teisėjų kolegija taip pat pažymi, kad apeliantai šioje byloje įtikinamai nepagrindė, kad vertinant HHI indekso reikšmę rinkų koncentracijoms apibūdinti, šiuo atveju pirmiausia turėtų būti vadovujamasi (kaip bendro pobūdžio gairėmis) Komisijos gairėmis dėl horizontaliųjų susijungimų vertinimo. Teismui pateiktoje nuomonėje Komisija taip pat atkreipė dėmesį, kad horizontaliųjų susijungimų vertinimo gairės nėra pritaikytos vertinti rinkos struktūrą.

Trečia, išplėstinė teisėjų kolegija vertina, kad apeliantai nepateikė pakankamai įtikinamų argumentų ir įrodymų, kad kainų, rinkos dalių ir rinkos dalyvių skaičiaus stabilumas yra būtinas oligopolinės didelės koncentracijos rinkos požymis. Juolab kad tirtų ūkio subjektų bendrai užimamų rinkų dalys išliko pakankamai stabilios, o tam tikra konkurencija negali būti kategoriškai atmesta ir oligopolinėse rinkose. Pastebėtina, kad rinkos dalyvių skaičiaus kitimas nebuvo pastovus, t. y. atitinkamais laikotarpiais jis tai augo, tai mažėjo. Be to, kitų rinkos dalyvių (išskyrus pirmaujančias šešias įmones) užimamos rinkų dalys išliko pakankamai nedidelės per visą tiriamąjį laikotarpį. UAB „Antalis Lietuva“ įėjimas į rinką buvo sąlygotas išskirtinių aplinkybių, kurias nurodė ir pagrindė Konkurencijos taryba. Be to, PIT yra pažymėjęs, kad pavienio atvejo, kai į atitinkamą rinką pateko stambus gamintojas, nepakanka Komisijos išvadai, kad rinkai būdingas santykinis konkurentų pozicijų stabilumas ir dideli patekimo į rinką barjerai, susilpninti (PIT 1994 m. spalio 27 d. sprendimas byloje *John Deere Ltd* prieš *Komisiją*, Nr. T-35/92, par. 78).

Ketvirta, rinkos augimas ir dinamiškumas, nuostolinga kai kurių bendrovių veikla taip pat nesudaro pagrindo išplėstinei teisėjų kolegijai pripažinti, kad Konkurencijos taryba padarė akivaizdžią vertinimo klaidą. Juolab kad nagrinėjamas konkurencijos teisės pažeidimas gali būti konstatuotas ne tik didelės koncentracijos oligopolinėje rinkoje (žr., pvz. Europos Bendrijų Teisingumo Teismo (toliau – ir EBTT) 2003 m. spalio 2 d. sprendimas *Thyssen Stahl AG* prieš *Komisiją*, Nr. C-194/99 P, par. 86-87).

Penkta, įmonių vieši pareiškimai apie planuojamus veiksmus rinkoje ir numatomą konkurencinę kovą dėl rinkų dalių padidinimo nebūtinai visais atvejais atspindi tai, ką šios įmonės realiai atlieka ar gali atlikti rinkoje.

Šešta, išplėstinė teisėjų kolegija neturi pagrindo abejoti teismui pateiktoje Komisijos nuomonėje išdėstyta pozicija dėl Komisijos 2005 m. liepos 25 d. sprendimo vertinimo šioje byloje. Komisija nurodo, kad minėto sprendimo išvados dėl „didelio konkurentų skaičiaus“ ir kt. turėtų būti interpretuojamos su išlyga, kad šis tyrimas nebuvo susijęs su susitarimu. Be to, Komisija pažymi, kad tai, jog ištyrusi jai praneštą koncentraciją Komisija leido ją vykdyti, netrukdo konkurencijos institucijai, vertinančiai Sutarties 81 straipsnio taikymą, manyti, kad nagrinėjama rinka yra oligopolinė ir (arba) koncentruota. Tokiu būdu Komisijos 2005 m. liepos 25 d. sprendimas šioje byloje negali turėti jokios prejudicinės galios bei lemiamos reikšmės.

XII.

Dėl informacijos, kuria buvo keičiamasi, pobūdžio

Apeliantas UAB „Libra Vitalis“ apeliaciniame skunde, be kita ko, nesutinka su pirmosios instancijos teismo išvada, kad ta informacija apie bendrovės, kuri buvo viešai prieinama, negali būti prilyginta tai informacijai, už kurios keitimąsi bendrovės buvo nubaustos.

Byloje iš esmės nėra ginčo, kad šešios Konkurencijos tarybos apibrėžtose rinkose pirmavusios bendrovės tarpusavyje keitėsi informacija, kuri leido žinoti ne tik apie savo ir konkurentų užimamas rinkos dalis kreidinio ir biuro popieriaus rinkose, bet taip pat, atlikus nesudėtingus skaičiavimus, bendrus konkurentų pardavimus tonomis, atskirai kreidinio ir biuro popieriaus pardavimų tonomis bei popieriaus pardavimus pinigine išraiška. Šia informacija apie konkrečių ūkio subjektų rinkos dalis ir pardavimų apimtis buvo keičiamasi maždaug kas ketvirtį, siunčiant pranešimus elektroniniu būdu, taip pat organizuojant susitikimus.

Išplėstinė teisėjų kolegija, įvertinusi UAB „Libra Vitalis“ apeliaciniame skunde išdėstytus argumentus dėl informacijos pobūdžio, neturi jokio pagrindo abejoti dėl aukščiau paminėtos pirmosios instancijos teismo išvados. Apeliantas nepateikė įrodymų, kad kiti atitinkamų popieriaus rinkų dalyviai ir (arba) vartotojai (pirkėjai) galėjo tokiu pat dažnumu gauti tokio pat turinio, detalumo ir aktualumo informaciją, kad kiti rinkos dalyviai, ypač patys rodantys suinteresuotumą dalyvauti informacijos mainuose, būtų kviečiami dalyvauti informacijos mainuose ar jiems sudarytos tinkamos sąlygos prie analogiškos informacijos lengvai prieiti. Dėl šios priežasties išplėstinė teisėjų kolegija negali laikyti nagrinėjama informaciją viešai prieinama (vieša). Pastebėtina, kad kito apelianto atstovė posėdžio Konkurencijos taryboje metu pripažino, kad nagrinėjama informacija buvo konfidencialaus pobūdžio (Konkurencijos tarybos bylos medžiagos 29 t., l. 38)

Išplėstinė teisėjų kolegija taip pat nesutinka su UAB „Libra Vitalis“ argumentais, kad buvo keičiamasi bendro pobūdžio informacija. Turint omenyje, kad buvo keičiamasi informacija apie konkrečių rinkos dalyvių rinkos dalis ir pardavimų apimtis pagal atskiras popieriaus rūšis, laikyti tokią informaciją bendro pobūdžio būtų klaidinga. Nagrinėjama informacija yra akivaizdžiai individualaus pobūdžio. Ji negali būti sulyginta su statistine, aukšto apibendrinimo lygio informacija, iš kurios nėra įmanoma nustatyti atskirų (individualių) asmenų duomenų. Be to, ši informacija negali būti laikoma ir istorine, nes joje buvo pakankamai aktualios (nepasenusios) informacijos apie ūkio subjektų užimamas rinkos dalis ir pardavimų apimtis. Šiuo atveju buvo keičiamasi informacija apie praėjusio metų ketvirčio rezultatus ir toks apsikeitimas vykdavo pakankamai operatyviai.

Nėra pagrįsti ir UAB „Libra Vitalis“ argumentai, kad keitimasis ginčo informacija yra teisės aktais įteisinta praktika. Konkurencijos tarybos 2000 m. balandžio 27 d. nutarimu Nr. 45 patvirtinta Pranešimo apie koncentraciją pateikimo, nagrinėjimo ir bendrųjų pajamų apskaičiavimo tvarka ir Tipinės pranešimo apie koncentraciją formos 14 punktas jokiais būdais negali būti interpretuojamas kaip leidžiantis keistis tokio pobūdžio informacija ir tokiu dažnumu, koks buvo nustatytas šioje byloje. Be to, jei minėtas teisės aktas tokį keitimąsi leistų (įteisintų), galėtų būti keliamas klausimas dėl to, ar atitinkamos Konkurencijos tarybos patvirtinto teisės akto nuostatos neprieštarauja Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 daliai ir (arba) Sutarties 81 straipsnio 1 daliai.

XIII.

Dėl Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies pažeidimo

Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad visi susitarimai, kuriais siekiama riboti konkurenciją arba kurie riboja ar gali riboti konkurenciją, yra draudžiami ir negalioja nuo jų sudarymo momento <...>. Pagal Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 10 dalį, susitarimas – bet kuria forma (raštu ar žodžiu) dviejų ar daugiau ūkio subjektų sudarytos sutartys arba ūkio subjektų suderinti veiksmai, įskaitant bet kurio ūkio subjektų junginio (asociacijos, susivienijimo, konsorciumo ir pan.) arba šio junginio atstovų priimtą sprendimą.

Sutarties 81 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kaip nesuderinami su bendrąja rinka yra draudžiami: visi įmonių susitarimai, įmonių asociacijų sprendimai ir suderinti veiksmai, kurie gali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą ir kurių tikslas ar poveikis yra konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškraipymas bendrojoje rinkoje.

Išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, tiek Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje, tiek Sutarties 81 straipsnio 1 dalyje nustatytas teisinis reguliavimas yra pakankamai panašus (savo turiniu, tikslais ir kt.), kad šiuo atveju aiškinant Konkurencijos įstatymo 5 straipsnyje nustatyto draudimo turinį ir esmę būtų galima atsižvelgti į Europos Bendrijų Teisingumo Teismo ir Pirmosios Instancijos Teismo praktiką konkurencijos teisės, taip pat ir keitimosi informacija kaip konkurencijos teisės pažeidimo srityje, kaip bendro pobūdžio gaire.

Kaip matyti iš Sutarties 81 straipsnio, konkurencijos teisės pažeidimai gali būti konstatuoti arba pagal susitarimų, asociacijų sprendimų ar suderintų veiksmų antikonkurencinį tikslą, arba pagal poveikį konkurencijai. Toks išskyrimas pripažįstamas ir Europos Bendrijų Teisingumo Teismo praktikoje (žr., pvz., EBTT 2009 m. liepos 4 d. sprendimą *T-Mobile Netherlands BV ir kt.* byloje, Nr. C-8/08, par. 28).

Išplėstinė teisėjų kolegija pastebi, kad nors papildomuose paaiškinimuose, pateiktuose apeliacinės instancijos teismui, Konkurencijos taryba mėgina įrodinėti, kad nagrinėjamas susitarimas gali būti vertinamas kaip susitarimas, kurio tikslas riboti konkurenciją (IV t., b. l. 67-71), tačiau skundžiamo Konkurencijos tarybos nutarimo turinys nesudaro pagrindo manyti, kad būtent tokio pobūdžio pažeidimą Konkurencijos taryba inkriminavo apeliantams ir atitinkamai už būtent tokio pobūdžio pažeidimą nubaudė. Konkurencijos tarybos nutarime konkrečiai nenurodoma, kad buvo padarytas konkurencijos teisės pažeidimas pagal tikslą. Analogišką išvadą padarė ir pirmosios instancijos teismas (III t., b. l. 84). Savo ruožtu, tokio pobūdžio bylą nagrinėjant apeliacinės instancijos teisme galioja principas *non reformatio in peius*, todėl apeliacinės instancijos teismas, nagrinėdamas bylą vien tik pagal nubaustų asmenų apeliacinius skundus, negali svarstyti ir atitinkamai pripažinti, kad buvo padarytas kitokio ir, beje, sunkesnio pavojingumo pobūdžio ir laipsnio konkurencijos teisės pažeidimas. Išplėstinės teisėjų kolegijos manymu, pripažinus tokio pobūdžio pažeidimo padarymą apeliacinės instancijos administraciniame teisme, kai toks pažeidimas nebuvo konstatuotas skundžiamame Konkurencijos tarybos nutarime, be kita ko, būtų iš esmės suvaržytos asmens teisės į gynybą, taip pat teisė būti išklausytam. Todėl šioje byloje nėra jokio pagrindo svarstyti, ar buvo padarytas konkurencijos teisės pažeidimas pagal tikslą.

Pagal Europos Bendrijų Teisingumo Teismo praktiką, apsikeitimas informacija gali būti pripažintas Sutarties 81 straipsnio pažeidimu pagal poveikį. Taip gali būti tuo atveju, kai keitimasis informacija sumažina arba pašalina abejones dėl konkrečios rinkos veikimo, todėl apribojama įmonių konkurencija (EBTT 1998 m. gegužės 28 d. sprendimas byloje *John Deere Ltd prieš Komisiją*, Nr. C-7/95 P, par. 90; 2003 m. spalio 2 d. sprendimas byloje *Thyssen Stahl AG prieš Komisiją*, Nr. C-194/99 P, par. 81). Iš tiesų iš pačios Sutarties konkurencijos nuostatų prigimties matyti, kad kiekvienas ūkio subjektas turi savarankiškai spręsti, kokios politikos laikysis bendrojoje rinkoje (PIT 2008 m. liepos 8 d. sprendimas byloje *BPB plc prieš Komisiją*, T-53/03, par. 107). Pagal Teisingumo Teismo praktiką toks savarankiškumo reikalavimas draudžia bet kokius tiesioginius ar netiesioginius kontaktus tarp ūkio subjektų, kurie galėtų arba daryti įtaką esamo ar galimo konkurento veiklai rinkoje, arba atskleisti tokiam konkurentui, kaip toks ūkio subjektas ketina toliau elgtis rinkoje arba kokių naujų veiksmų joje imtis, kai tokių kontaktų tikslas arba pasekmė yra nenormalių konkurencijos sąlygų atitinkamoje rinkoje atsiradimas, atsižvelgiant į tiekiamų produktų ar paslaugų pobūdį, įmonių skaičių ir dydį bei rinkos apimtį (EBTT 2006 m. lapkričio 23 d. sprendimas byloje *Asnef-Equifax*, Nr. C-238/05, par. 52). Tačiau bet kokių atveju šis savarankiškumo reikalavimas neatima iš ūkio subjektų teisės protingai prisiderinti prie savo konkurentų esamo ar numanomo elgesio (EBTT 1999 m. liepos 8 d. sprendimas *Komisija prieš Anic Partecipazioni*, Nr. C-49/92 P, par. 117).

Kalbant apie informacijos mainų teisėtumą, iš Europos Bendrijų teismų praktikos aišku, kad tikrai konkurencingoje rinkoje aplinkybė, jog ūkio subjektas, siekdamas pritaikyti savo

elgesį rinkoje, atsižvelgia į informaciją apie rinkos veikimą, kurią gauna pasinaudodamas informacijos mainų sistema, negali, atsižvelgiant į dekoncentruotą pasiūlos pobūdį, sumažinti ar pašalinti kitų ūkio subjektų netikrumo dėl savo konkurentų elgesio numatomumo. Tačiau labai koncentruotoje oligopolinėje rinkoje informacijos mainai rinkoje leidžia ūkio subjektams sužinoti savo konkurentų pozicijas rinkoje ir prekybos strategijas ir taip gerokai susilpninti tarp ūkio subjektų egzistuojančią konkurenciją (EBTT 1998 m. gegužės 28 d. sprendimas byloje *John Deere Ltd prieš Komisiją*, Nr. C-7/95 P, paras. 88, 90). Kita vertus, Europos Bendrijų teismai nėra atmetę galimybės keitimasi informacija laikyti neteisėtu ir tais atvejais, kai rinka nėra labai koncentruota oligopolinė rinka (žr. Komisijos 2009 m. liepos 20 d. nuomonę ir jos 29-30 p. nurodytą teismų praktiką (IV t., b. l. 55-56).

Pastebėtina, kad jei nėra priešingų įrodymų, kuriuos privalo pateikti suinteresuotieji ūkio subjektai, daroma prielaida, kad suderintuose veiksmuose dalyvaujantys ir rinkoje tebeveikiantys ūkio subjektai, nustatydami savo elgesį šioje rinkoje, atsižvelgia į informaciją, kuria keičiasi su savo konkurentais. Ypač tai taikytina tuo atveju, kai įmonės reguliariai ilgą laiką derina savo veiksmus (pvz., PIT 2002 m. kovo 20 d. sprendimas byloje *HFB Holding für Fernwärmetechnik Beteiligungsgesellschaft mbH & Co. KG ir kt. prieš Komisiją*, Nr. T-9/99, par. 216).

Taigi pagal Teisingumo Teismo praktiką, bylose dėl keitimosi informacija ši veikla pažeidžia konkurencijos taisykles, kai ji sumažina arba panaikina tam tikrą netikrumą dėl nagrinėjamos rinkos veikimo ir to pasekmė yra, kad konkurencija tarp įmonių yra apribojama (EBTT 2006 m. lapkričio 23 d. sprendimas byloje *Asnef-Equifax*, Nr. C-238/05, par. 51). Pabrėžtina, kad Sutarties 81 straipsniu draudžiamas tiek realus, tiek potencialus antikoncepcinis poveikis (Komisijos 2009 m. liepos 20 d. nuomonės 26 p. ir jame nurodyta teismų praktika (IV t., b. l. 54-55).

Keitimosi informacija sistema, siekiant nustatyti, ar ji atitinka Bendrijos konkurencijos taisykles, paprastai negali būti įvertinta abstrakčiai. Toks vertinimas dažniausiai priklauso nuo ekonomikos sąlygų nagrinėjamosiose rinkose ir pačios sistemos charakteristikų, ypač nuo jos tikslo, prieigos ir dalyvavimo keičiantis informacija sąlygų, o taip pat informacijos, kuria keičiamasi, pobūdžio – ji gali būti, pavyzdžiui, vieša arba konfidenciali, detali arba apibendrinta, apie praeitį arba apie dabartį – jos dažnumo ir reikšmės nustatant kainas, apimtis ar paslaugų sąlygas (EBTT 2006 m. lapkričio 23 d. sprendimas byloje *Asnef-Equifax*, Nr. C-238/05, par. 54).

Kaip minėta, bendrovės šioje byloje keitėsi individualaus pobūdžio, neapibendrinta, ne statistinio ir ne istorinio pobūdžio, o individualizuota ir pakankamai detalioje informacija apie konkrečių ūkio subjektų (konkurentų) rinkos dalis ir pardavimų apimtis. Ši informacija nebuvo sena ir nebeaktuali, nes lietė metų ketvirčio rezultatus, ir šia informacija, pasibaigus atitinkamam ketvirčiui, buvo apsieikiama pakankamai operatyviai. Be to, ji nebuvo vieša, nes ji nebuvo tokiu pat mastu, dažnumu ir turinio detalumu prieinama kitiems rinkos dalyviams ir (arba) vartotojams (pirkėjams). Pastebėtina, kad Komisijos praktika leidžia manyti, kad panašaus aktualumo ir turinio informacijos apsieikitumui tokiu dažnumu, kuris nustatytas šioje byloje, Komisija iš esmės prieštaravo (pvz., Komisijos pranešimas *CEPI-Cartonboard* byloje (Oficialus leidinys, 1996 C 310, p. 3); Komisijos 1986 m. gruodžio 2 d. sprendimas byloje Nr. IV/31.128 - *Fatty Acids* (Oficialus leidinys, 1987 L 003, p. 17). Teisės doktrinoje, remiantis gausia Komisijos ir teismų praktika, taip pat nurodoma, kad aktualios (naujos) ir detalios informacijos apie individualius ūkio subjektus apsieikimas tikėtina, kad gali pažeisti Sutarties 81 straipsnio 1 dalį (Van Bael, Ivo; Bellis, Jean-François. *Competition law of the European Community*. Kluwer Law International, 2005, p. 429), pabrėžiama, kad Komisija yra laikiusi Sutarties pažeidimu keitimasi informacija apie gamybos ir pardavimų apimtis, rinkos dalis (Capobianco, A. Information Exchange under EC Competition Law. *Common Market Law Review*, 2004, nr. 41, p. 1263-1264).

Išplėstinė teisėjų kolegija, visapusiškai įvertinusi pagrindines informacijos, kuria keitėsi bendrovės, charakteristikas, keitimosi ja dažnį, jos neprieinamumą kitiems rinkos dalyviams ir kitas su ja susijusias aplinkybes, neturi pakankamo pagrindo nesutikti su Konkurencijos tarybos nutarime padaryta išvada, kad keitimasis informacija galėjo veikti įmonių elgesį rinkoje, nes jos

galėjo stebėti ir atsižvelgdamos į turimus duomenis per tris ataskaitinius mėnesius priimti atitinkamus komercinius sprendimus ir pakankamai greitai sužinoti, koks yra tokių sprendimų rezultatas bendrame atitinkamų popieriaus rinkų kontekste. Kitaip tariant, byloje surinkti įrodymai leidžia daryti išvadą, jog nagrinėjamas keitimasis informacija sumažino arba panaikino tam tikrą netikrumą dėl nagrinėjamų rinkų veikimo.

Skundžiamame nutarime Konkurencijos taryba nurodė, kad nagrinėjamo pobūdžio informacijos mainų konkurencijos ribojimo poveikis galėjo pasireikšti dviem būdais: 1) paskatų konkuruoti sumažėjimu ir 2) kliūčių patekti į atitinkamas rinkas padidėjimu. Išplėstinės teisėjų kolegijos manymu, tiek skundžiamame Konkurencijos tarybos nutarime, tiek kituose šios institucijos teismui pateiktuose procesiniuose dokumentuose, pirmosios instancijos teismo sprendimo motyvuose yra pakankamai įtikinamų, nuoseklių ir logiškų argumentų dėl nagrinėjamo keitimosi informacijos galimo antikonkurencinio poveikio. Jis negali būti laikomas ir nereikšmingu, nes, be kita ko, lieté pirmaujančius atitinkamų rinkų dalyvius, kurių veiksmai galėjo daryti didžiausią įtaką joms. Taigi atsižvelgdama į nagrinėjamų rinkų struktūrą, jų veikimo ekonominį kontekstą ir informacijos, kuria buvo keičiamasi, charakteristikas, keitimosi dažnį ir aplinkybes, išplėstinė teisėjų kolegija sprendžia, kad Konkurencijos tarybos išvados apie informacijos mainų antikonkurencinį poveikį yra padarytos nepažeidžiant esminių procedūrinių taisyklių, yra pakankamai išsamiai ir įtikinamai motyvuotos, byloje nėra duomenų apie tai, kad darant šias išvadas buvo remiamasi netiksliomis ar iškreiptomis faktinėmis aplinkybėmis ar piktnaudžiauta įgaliojimais.

Išplėstinė teisėjų kolegija, atsižvelgdama į Europos Komisijos nuomonę ir Bendrijos teismų praktiką, neturi pagrindo abejoti tuo, kad ne fragmentiškos, o pakankamai koncentruotos ir (arba) oligopolinės rinkos skaidrumo dirbtinis padidinamas, kuris pasiekiamas konkurentams keičiantis informacija, kuri yra detali, individuali, aktuali (nesena) ir kitiems viešai neprieinama, gali reikšmingai sumažinti vidinę konkurenciją tarp keitimosi informacija dalyvių, o taip pat apriboti išorinę konkurenciją tarp keitimosi informacija dalyvių ir naujų rinkos dalyvių. Keitimosi informacija sistemos dalyviai, turėdami išsamią ir aktualią informaciją apie kitus rinkos dalyvius, tokioje rinkoje paprastai praranda suinteresuotumą aktyviai tarpusavyje konkuruoti, nes bet kokie jų reikšmingesni veiksmai gali būti greitai pastebėti ir į tai operatyviai sureaguota priimant atsakomuosius sprendimus (veiksnius). Be to, nauji ar kiti rinkos dalyviai, neprisijungę arba dėl besikeičiančių informacija dalyvių valios neprijungti prie keitimosi informacija sistemos, nedisponuotų ta pakankamai reikšmingo pobūdžio ir aktualumo informacija, kuria disponuoja besikeičiantys informacija dalyviai, kas lemtų nepalankią jų konkurencinę padėtį, lyginant su keitimosi informacija dalyviais, ir trukdytų efektyviai konkuruoti su jais. Savo ruožtu, prisijungę prie keitimosi informacija sistemos, jie taip pat atsidurtų nepalankesnėje padėtyje, nes kiti (senesni) rinkos dalyviai, pasinaudodami gaunama informacija, galėtų atitinkamai reaguoti į naujo konkurento veiksmus, užkirsdami kelią ar trukdydami jam užimti jų turimas rinkų dalis. Taigi keitimosi informacija sistema tam tikrais atvejais gali reikšmingai sumažinti rinkos dalyvių priimamų sprendimų savarankiškumą, tokiu būdu pakeičiant normalios konkurencijos riziką praktiniu bendradarbiavimu. Žinoma, minėto antikonkurencinio poveikio (galimo poveikio) nustatymas, kaip minėta, iš esmės negali būti sprendžiamas abstrakčiai. *Inter alia* gali (turi) būti įvertinta rinkos struktūra ir jos veikimo ekonominis kontekstas, informacijos, kuria buvo keičiamasi, charakteristikos ir kitos su ja (apsikeitimu ja) susijusios aplinkybės (keitimosi dažnis ir pan.). Tačiau kad šiai bylai reikšmingos aplinkybės buvo neįvertintos ar įvertintos akivaizdžiai klaidingai, išplėstinės teisėjų kolegijos manymu, šioje byloje konstatuoti negalima.

Pastebėtina, kad UAB „Libra Vitalis“ apeliaciniame skunde akcentuoja, kad per keturis keitimosi informacija metus potencialus konkurencijos apribojimo poveikis turėjo kažkaip realiai pasireikšti. Šiuo aspektu išplėstinė teisėjų kolegija pastebi, kad, kaip minėta, Sutarties 81 straipsniu draudžiamas tiek realus, tiek potencialus antikonkurencinis poveikis. Tą patvirtina ir Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje esanti nuostata, kad „visi susitarimai, <...> kurie <...> gali riboti konkurenciją, yra draudžiami <...>“. Be to, negali būti vienareikšmiškai atmesta

tai, kad jei keitimosi informacija nebūtų buvę, bendrovių, kurios keitėsi informacija, rinkos dalys ar prekių kainos būtų buvusios kitokios. Tai, savo ruožtu, jau būtų realus poveikis konkurencijai. Tačiau akivaizdu, kad pateikti tiesioginių įrodymų, kokia būtų situacija, jei keitimosi informacija nebūtų buvę, taip pat koks galėtų būti atitinkamų susitarimų, suderintų veiksmų ar asociacijų sprendimų potencialus antikonkurencinis poveikis, yra praktiškai neįmanoma ir iš Konkurencijos tarybos to negali būti reikalaujama.

Apibendrinama aukščiau paminėta, išplėstinė teisėjų kolegija sprendžia, kad Konkurencijos taryba pagrįstai konstatavo Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies pažeidimą. Šią išvadą, be jau paminėto, sustiprina ir tai, kad didžioji dalis ūkio subjektų, dalyvavusių nagrinėjamame informacijos keitimose, neskundė Konkurencijos tarybos nutarimo, o pačios įmonės apsikeitimą informacija nutraukė netrukus po Lietuvos įstojimo į Europos Sąjungą.

XIV.

Dėl pirmosios instancijos teismo veikimo ultra vires

UAB „Papyrus Lietuva“ (buvusi – UAB „Schneidersöhne Baltija“) apeliaciniame skunde teigia, kad pirmosios instancijos teismas veikė *ultra vires* ir todėl priėmė neteisėtą sprendimą.

Pirma, išplėstinė teisėjų kolegija pastebi, kad skirtingai nei nurodo apeliantas, pirmosios instancijos teismas nekonstatavo savarankiško konkurencijos teisės pažeidimo dėl veiksmų UAB „Lirsona“ atžvilgiu, o tiesiog atkreipė dėmesį į Konkurencijos tarybos byloje užfiksuotą ir apeliantui jau seniai žinomą faktinę aplinkybę, apie kurią buvo užsiminta dar Konkurencijos tarybos Kartelių skyriaus pranešime (I t., b. l. 59) ir diskutuojama posėdžio Konkurencijos taryboje metu (Konkurencijos tarybos bylos medžiagos 29 t., l. 34, 38).

Antra, pirmosios instancijos teismo sprendime išdėstyti teiginiai, kad „šešios bendrovės, <...> iš esmės buvo pasidalinusios rinkos dalis“, „kad 6 ūkio subjektai, užimantys apie 90 procentų atitinkamų rinkų, derina savo veiksmus tokiu būdu, kad jų rinkos dalys išliktų kuo stabilesnės“, išplėstinės teisėjų kolegijos manymu, iš esmės atspindi tik pirmosios instancijos teismo nuomonę dėl galimų bendrovių veiksmų tikslų, vertinant per išorinio ir objektyvaus stebėtojo prizmę. Nors formaliai jie gali būti traktuojami kaip išeinantys už Konkurencijos tarybos pateiktų kaltinimų ir konstatuotų pažeidimų ribų (Konkurencijos tarybos nutarimas, kaip minėta, neleidžia teigti, kad buvo nustatytas konkurencijos teisės pažeidimas pagal tikslą), tačiau, atsižvelgiant į pirmosios instancijos teismo sprendimo motyvų visumą, nesudaro pagrindo naikinti šio teismo sprendimo.

XV.

Dėl Sutarties 81 straipsnio 1 dalies pažeidimo

Sutarties 81 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kaip nesuderinami su bendraja rinka yra draudžiami: visi įmonių susitarimai, įmonių asociacijų sprendimai ir suderinti veiksmai, kurie gali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą ir kurių tikslas ar poveikis yra konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškraipymas bendrojoje rinkoje. Atsižvelgiant į Bendrijos teismų ir Europos Komisijos praktiką, Sutarties 81 straipsnio taikymui *inter alia* būtina, kad pakankamai tikėtinai būtų nustatyta, jog nagrinėjamas susitarimas gali tiesiogiai ar netiesiogiai, realiai arba potencialiai paveikti prekybą tarp valstybių narių (Komisijos gairių dėl poveikio prekybai sąvokos, vartojamos EB sutarties 81 ir 82 straipsniuose (toliau – ir Komisijos gairės dėl poveikio prekybai), 23 p.). Be to, toks poveikis turi būti reikšmingas (Komisijos gairių dėl poveikio prekybai 13 p.).

Pastebėtina, kad Sutarties 81 straipsnio 1 dalis visų pirma kalba apie atitinkamus veiksmus (įmonių susitarimus, suderintus veiksmus ir asociacijų sprendimus) ir, jei tenkinamos

minėtoje teisės normoje nustatytos sąlygos, juos draudžia. Taigi poveikis prekybai tarp valstybių narių negali būti vertinamas visiškai atsiribojant nuo pačių veiksmų, kurie jį (poveikį) ir gali sukelti. Tačiau Sutarties 81 straipsnis Lietuvoje įsigaliojo nuo 2004 m. gegužės 1 d. Taigi asmenų veiksmai, atlikti iki šios datos, negali būti kvalifikuojami kaip Sutarties 81 straipsnio pažeidimas (*lex retro non agit*). Išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, šių aplinkybių Konkurencijos taryba tinkamai neįvertino. Kaip matyti iš jos pateiktų procesinių dokumentų, pagrįsdama savo poziciją dėl Sutarties 81 straipsnio pažeidimo, ji akcentavo, jog šiuo atveju ypatingai svarbus yra ne tik pats veiksmas, kai ūkio subjektai apsieičia informacija, bet taip pat ir to apsieitimo *bei prieš tai buvusių apsieitimų* poveikis (pvz., I t., b. l. 115). Taigi Konkurencijos taryba neskyrė reikiamo dėmesio tam, kad nustatytų, ar tie veiksmai, kurie buvo atlikti po 2004 m. gegužės 1 d., vertinant juos izoliuotai nuo veiksmų, atliktų iki 2004 m. gegužės 1 d., pakankamai tikėtinai galėjo nulemti reikšmingą poveikį prekybai tarp valstybių narių. Išplėstinė teisėjų kolegija, nekartodama jau aukščiau išdėstytų argumentų, susijusių su informacijos mainų vertinimu Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio kontekste, turi pagrindo abejoti, ar tie veiksmai, kurie buvo atlikti po 2004 m. gegužės 1 d. (po šios datos informacija buvo apsieista tik vieną kartą), patys savaime galėjo padaryti reikšmingą poveikį prekybai tarp valstybių narių.

Be to, pastebėtina, kad vertinant poveikį prekybai tarp valstybių narių *inter alia* reikšmės gali turėti susitarimų ar suderintų veiksmų pobūdis, prekių, kurias apėmė susitarimas ar veiksmai, savybės, nagrinėjamų ūkio subjektų padėtis ir reikšmingumas (Komisijos gairių dėl poveikio prekybai 28 p.). Būtina atsižvelgti ir į teisinę bei ekonominę aplinką (Komisijos gairių dėl poveikio prekybai 32, 49 p.). Ši analizė negali būti grindžiama nutolusiu ar hipotetiniu efektu (poveikiu) (Komisijos gairių dėl poveikio prekybai 43 p.). Poveikio reikšmingumas gali būti matuojamas ir absoliučiais dydžiais (apyvarta) (Komisijos gairių dėl poveikio prekybai 47 p.). Komisija yra nurodžiusi, kad susitarimai tarp smulkių ir vidutinių įmonių, kaip jos apibrėžtos Komisijos 1996 m. balandžio 3 d. rekomendacijos dėl smulkių ir vidutinių įmonių apibrėžimo (96/280/EB) priede, paprastai negali paveikti prekybos tarp valstybių narių (Komisijos gairių dėl poveikio prekybai 50 p.). Vienas iš kriterijų, pagal kurį nustatoma, ar įmonė gali būti priskirta prie smulkių ir vidutinių įmonių, yra jos metinės apyvartos dydis, kuris negali būti didesnis kaip 40 mln. eurų. Kai susitarimas apima tik vienos valstybės narės teritoriją, gali būti reikalinga atlikti detalesnį tyrimą dėl tokio susitarimo galimybės paveikti prekybą tarp valstybių narių (Komisijos gairių dėl poveikio prekybai 77 p.). Horizontalaus bendradarbiavimo susitarimai, kurie apsiriboja viena valstybe nare ir nėra tiesiogiai susiję su importu ir eksportu, nepriklauso tai susitarimų kategorijai, kurie vien tik pagal savo pobūdį jau gali paveikti prekybą tarp valstybių narių. Labai kruopštus tyrimas gali būti reikalingas tokiais atvejais (Komisijos gairių dėl poveikio prekybai 83 p.).

Išplėstinė teisėjų kolegija, atsižvelgdama į aukščiau paminėtus kriterijus ir aplinkybes, nagrinėjamų veiksmų pobūdį ir jų trukmę po Lietuvos įstojimo į Europos Sąjungą, taip pat įvertinusi Konkurencijos tarybos pateiktus argumentus dėl poveikio prekybai tarp valstybių narių, sprendžia, kad turi pagrindą abejoti dėl Konkurencijos tarybos išvadų šiuo klausimu. Konkurencijos tarybos pateikti argumentai nėra pakankamai įtikinami ir visapusiški, kad leistų teigti, jog šiuo atveju nėra kalbama apie iš esmės hipotetinį ir pernelyg nutolusį poveikį prekybai tarp valstybių narių. Nors skundžiamame nutarime Konkurencijos taryba nurodo, kad nagrinėjami veiksmai turėjo *tiesioginę* įtaką importo į Lietuvą apimtims, tačiau įtikinamai to jokiais įrodymais ir argumentais nepagrindžia. Apskritai nagrinėjami veiksmai negali būti vienareikšmiškai priskiriami prie tiesiogiai susijusių su importu ar eksportu, po 2004 m. gegužės 1 d. jie truko neilgai, bendrovių apyvartos, vertinant Bendrijos lygmeniu, taip pat pakankamai nedidelės, Lietuvos rinka santykinai maža. Išplėstinė teisėjų kolegija mano, kad taikyti Sutarties 81 straipsnio 1 dalį šioje byloje nebuvo pakankamo pagrindo.

Atsižvelgdama į paminėtą principą, kad visos pagrįstos abejonės turi būti vertinamos kaltinamojo naudai, išplėstinė teisėjų kolegija sprendžia, kad Konkurencijos tarybos nutarimas, kuriuo buvo pripažinta, kad apeliančiai (taip pat ir UAB „Papyrus Distribution“, kurios teisės ir

pareigas perėmė UAB „Schneidersöhne Baltija“) pažeidė Sutarties 81 straipsnio 1 dalį, nėra teisėtas ir pagrįstas, jis naikintinas. Atitinkamai keistinas ir pirmosios instancijos teismo sprendimas.

XVI.

Dėl baudų dydžių

Išplėstinė teisėjų kolegija, atsižvelgdama į tai, kad šioje byloje nebuvo pagrindo taikyti ir pripažinti Sutarties 81 straipsnio pažeidimo, mano, kad yra pagrindas persvarstyti apeliantams paskirtų baudų dydžius. Toks sprendimas *inter alia* grįstinas tuo, kad Konkurencijos taryba, parinkdama baudos dydį, vertino ir tai, kad buvo padarytas Sutarties 81 straipsnio pažeidimas. Atsižvelgdama į tai, kad Konkurencijos taryba buvo konstatavusi Sutarties 81 straipsnio pažeidimą tik nuo 2004 m. gegužės 1 d., kai tuo tarpu Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimas buvo konstatuotas 1999 metų – 2004 metų gegužės mėn. laikotarpiu, išplėstinė teisėjų kolegija sprendžia, kad yra pagrindas sumažinti apeliantui UAB „Libra Vitalis“ paskirtos baudos dydį vienu aštuntadaliu (12,5 procento), t. y. nuo 194 850 Lt iki 170 494 Lt. Kitų pagrindų mažinti baudos dydį teismas nenustatė. Apelianto UAB „Libra Vitalis“ argumentai šiuo klausimu nėra įtikinami ir pakankamai pagrįsti. Šiam apeliantui skirtos baudos procentinis dydis, turint omenyje, kad jo maksimalus dydis gali siekti net iki 10 procentų bendrųjų metinių pajamų praėjusiais ūkiniais metais (Konkurencijos įstatymo 41 str. 1 d.), nėra toks didelis, kad galėtų būti laikomas aiškiai neproporcingu. Remtis šio apelianto nurodomomis Komisijos gairėmis šiuo atveju nėra teisinio pagrindo ir būtinybės.

Pirmosios instancijos teismas nagrinėjamoje byloje nusprendė sumažinti kitam apeliantui, t. y. UAB „Papyrus Lietuva“ (ankstesnis įmonės pavadinimas – uždaroji akcinė bendrovė „Schneidersöhne Baltija“), skirtą baudą nuo 235 330 Lt iki 179 450 Lt. Šį sprendimą teismas grindė tuo, kad įstatymai nenumato galimybės įskaityti į baudą kitam ūkio subjektui skirtiną baudą, o nagrinėjamu atveju UAB „Papyrus Distribution“, kuri taip pat buvo pripažinta padariusi konkurencijos teisės pažeidimą, buvo prijungta prie UAB „Schneidersöhne Baltija“. Konkurencijos taryba, atsiliepiame į apeliacinį skundą, remdamasi Administracinių bylų teisenos įstatymo 136 straipsniu, prašo šį pirmosios instancijos teismo sprendimą peržiūrėti (III t., b. 1. 160).

Išplėstinė teisėjų kolegija pastebi, kad, kaip minėta, nagrinėjant tokio pobūdžio bylas apeliacinės instancijos teisme turi būti laikomasi *non reformatio in peius* (draudimo bloginti skundą padavusio asmens padėti) principo, kuris reiškia, kad skundą padavusio asmens padėtis negali būti bloginama, jei kiti suinteresuoti asmenys skundo nepateikė. Tad padidinti skirtos baudos dydį, nesant Konkurencijos tarybos skundo, teismas negali. Kita vertus, tai neapriboja teismo galių vertinti, ar yra pagrindas dar labiau mažinti paskirtos baudos dydį, kurį pirmosios instancijos teismas jau ir taip sumažino.

Išplėstinė teisėjų kolegija pažymi, kad Lietuvos įstatymai išties konkrečiai nenumato galimybės įskaityti į baudą kitam ūkio subjektui skirtiną baudą. Kita vertus, Lietuvos įstatymai nedraudžia ūkio subjektui, perėmusiam kito juridinio asmens, kuris teisiniu požiūriu pasibaigė, teises ir pareigas, priskirti atsakomybę už to asmens, kurio teises ir pareigas jis perėmė, padarytus konkurencijos teisės pažeidimus. Šiuo aspektu pastebėtina, jog pagal Pirmosios Instancijos Teismo praktiką, kai tarp pažeidimo padarymo ir momento, kai nagrinėjamas ūkio subjektas turi atsakyti už jį, asmuo, atsakingas už šio ūkio subjekto veiklą, teisiškai pasibaigė, visų pirma būtina nustatyti fizinių ir žmogiškųjų elementų junginį, kuris prisidėjo prie pažeidimo padarymo, o po to nustatyti asmenį, kuris tapo atsakingu už jų veikimą, taip išvengiant to, kad dėl asmens, atsakingo už jų veikimą tada, kai pažeidimas buvo padarytas, išnykimo ūkio subjektas išvengtų atsakomybės už jį (PIT 1991 m. gruodžio 17 d. sprendimas byloje *Enichem Anic SpA* prieš *Komisiją*, Nr. T-6/89, par. 237). Konkurencijos taisyklės pažeidusio subjekto teisinės ar organizacinės reformos nebūtinai lemia tai, kad sukurta nauja įmonė nėra atsakinga už

pirmtakės padarytus konkurencijos taisyklių pažeidimus, jei ekonominiu požiūriu abu subjektai sutampa (EBTT 2009 m. rugsėjo 24 d. sprendimas sujungtoje byloje *Erste Group Bank AG ir kt. prieš Komisiją*, Nr. C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P ir C-137/07 P, par. 79). Kada nagrinėjamas ūkio subjektas nustoja egzistuoti sujungiant jį su pirkėju, pastarasis perima jo turtą ir atsakomybę už Bendrijos teisės pažeidimus (PIT 2006 m. gruodžio 14 d. sprendimas sujungtoje byloje *Raiffeisen Zentralbank Österreich AG prieš Komisiją*, Nr. nuo T-259/02 iki T-264/02 ir T-271/02, par. 326). *Suiker Unie* byloje Europos Bendrijų Teisingumo Teismas, atsižvelgdamas į tai, kad naujas subjektas perėmė visas anksčiau egzistavusių ūkio subjektų teises ir pareigas, neprieštaravo tam, kad Komisija priskyre atsakomybę už konkurencijos teisės pažeidimą naujam ūkio subjektui (EBTT 1975 m. gruodžio 14 d. sprendimas sujungtoje byloje *Coöperatieve Vereniging „Suiker Unie” UA ir kt. prieš Komisiją*, Nr. nuo 40 iki 48, 50, nuo 54 iki 56, 111, 113 ir 114/73, par. 80, 84).

Konkurencijos taryba nustatė ir dėl to byloje nėra ginčo, kad UAB „Papyrus Distribution“, kuri taip pat buvo pripažinta pažeidusia Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalį, buvo prijungta prie UAB „Schneidersöhne Baltija“ (dabartinis pavadinimas – UAB „Papyrus Lietuva“), kuri perėmė visas šios įmonės teises ir pareigas. Todėl išplėstinė teisėjų kolegija mano, kad Konkurencijos taryba galėjo UAB „Schneidersöhne Baltija“ priskirti atsakomybę už UAB „Papyrus Distribution“ konkurencijos teisės pažeidimus, padarytus iki jos prijungimo prie UAB „Schneidersöhne Baltija“. Tačiau, kaip minėta, apeliacinės instancijos teismas, nagrinėdamas bylą pagal nubausto asmens apeliacinį skundą, padidinti baudos jau nebegali.

Išplėstinė teisėjų kolegija taip pat pastebi, kad pirmosios instancijos teismas pripažino, kad UAB „Schneidersöhne Baltija“ padėjo Konkurencijos tarybos tyrimo metu ir tai laikytina jos atsakomybę lengvinančia aplinkybe, tačiau nusprendė, kad į tai jau buvo atsižvelgta skiriant baudą. Tačiau bylos medžiaga neleidžia teigti, kad Konkurencijos taryba laikė, jog šios įmonės veikoje yra lengvinančių aplinkybių, ir į tai atsižvelgė. Apie lengvinančias aplinkybes skundžiamame nutarime nenurodoma. Kartelių skyriaus pranešime pažymėta, kad tyrimo metu lengvinančių aplinkybių nenustatyta (I t., b. l. 71). Taigi pirmosios instancijos teismas, pripažinęs lengvinančios aplinkybės egzistavimą, turėjo pagrindą sumažinti šiam apeliantui paskirtą baudą. Tačiau įvertinus tai, kad Konkurencijos taryba galėjo šiai įmonei priskirti atsakomybę už UAB „Papyrus Distribution“ konkurencijos teisės pažeidimus, padarytus iki jos prijungimo prie UAB „Schneidersöhne Baltija“, išplėstinė teisėjų kolegija sprendžia, kad šiuo atveju nėra pagrindo dar labiau mažinti šiai įmonei pirmosios instancijos teismo sprendime nurodytą baudos dydį (179 450 Lt). Dėl šios priežasties pirmosios instancijos teismo nustatytas baudos dydis nemažinamas ir vienu aštuntadaliu (12,5 proc.) kaip tai padaryta UAB „Libra Vitalis“ atžvilgiu. Šiuo aspektu taip pat pastebėtina, kad pirmosios instancijos teismas iš esmės nemotyvavo savo sprendimo dėl lengvinančios aplinkybės buvimo (padėjimo Konkurencijos tarybai tyrimo metu), kas apskritai sudaro pagrįstas prielaidas manyti, kad ši lengvinanti aplinkybė galėjo būti nustatyta nepagrįstai. Išplėstinė teisėjų kolegija pažymi, kad kiti UAB „Schneidersöhne Baltija“ (dabar – UAB „Papyrus Lietuva“) nurodyti argumentai dėl baudos dydžio mažinimo nėra teisiškai pagrįsti ir todėl atmetami.

XVII.

Dėl išlaidų atlyginimo

Apeliantas UAB „Libra Vitalis“ apeliaciniame skunde išdėstė teismui prašymą dėl išlaidų atlyginimo, kuriuo prašo priteisti iš atsakovo Konkurencijos tarnybos žyminį mokestį, atstovavimo išlaidas, išlaidas susijusias su bylos nagrinėjimu ir kitas apelianto patirtas išlaidas. Kartu su apeliaciniu skundu buvo pateikti dokumentai, patvirtinantys tam tikras UAB „Libra Vitalis“ išlaidas advokato teisinei pagalbai.

ABTĮ 44 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad proceso šalis, kurios naudai buvo priimtas sprendimas, turi teisę gauti iš kitos šalies savo išlaidų atlyginimą. To paties straipsnio 6 dalyje taip pat numatyta, kad proceso šalis, kurios naudai priimtas sprendimas, turi teisę reikalauti atlyginti jai ir atstovavimo išlaidas. Atstovavimo išlaidų atlyginimo klausimas sprendžiamas Civilinio proceso kodekso ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

Apeliantas pateikė tris advokato sąskaitas faktūras su ataskaitomis apie suteiktų teisinių paslaugų turinį, kurių bendra vertė yra 12 567 Lt. Tačiau apmokėta iš šios sumos yra tik 10 443 Lt (III t., b. l. 126), todėl tik šios sumos priteisimas gali būti svarstomas. Dėl šios priežasties teismas nesprenžia dėl 2007 m. gegužės 31 d. sąskaitoje faktūroje ir ataskaitoje nurodytų sumų už paslaugas priteisimo (III t., b. l. 124-125).

Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą teisinę pagalbą (paslaugas) maksimalaus dydžio (toliau – ir Rekomendacijos) 7 punkte nustatyta, jog priteistini užmokesčio už advokato teikiamas teises paslaugas maksimalūs dydžiai apskaičiuojami taikant jose nustatytus koeficientus, kurių pagrindu imama Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinta minimali mėnesinė alga (toliau – ir MMA). Nagrinėjamu atveju apskaičiuojant priteistiną užmokesį už advokato pareiškėjui suteiktas paslaugas, turi būti vadovaujama Vyrtausybės 2006 m. kovo 27 d. nutarimu Nr. 298 „Dėl minimaliojo darbo užmokesčio didinimo“ ir pagrindu imamas 600 Lt dydžio MMA, nes būtent toks dydis galiojo paslaugų teikimo metu.

Rekomendacijų 2 punkte nustatyta, jog, nustatant priteistino užmokesčio už teikiamas paslaugas dydį, rekomenduojama atsižvelgti į šių rekomendacijų 8 punkte nurodytus maksimalius dydžius ir 2.1-2.8 papunkčiuose išvardintus kriterijus. Išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, atsižvelgus į Rekomendacijų 2.1; 2.2; 2.5; 2.7 bei 11 punktus, nuo rekomenduojamų maksimalių dydžių, sprendžiant dėl svarstomose sąskaitose faktūrose nurodytų paslaugų, gali būti nukrypta, juos padidinant 50 proc., kadangi byla teisės aiškinimo ir taikymo aspektu buvo itin sudėtinga.

Apeliantas už skundo apygardos administraciniam teismui parengimą prašo 5400 Lt + 18 procentų PVM, tačiau pagal Rekomendacijų 8.2 punktą, už skundo pirmosios instancijos teismui parengimą nagrinėjamu atveju galėtų būti priteista 2 700 Lt (3 x 1,5 x 600). Kitos 2006 m. gruodžio 11 d. sąskaitoje faktūroje ir ataskaitoje (III t., b. l. 120-121) nurodytos sumos, išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, neatsiejamos nuo skundo parengimo, yra prie jų priskiriamos ir atskirai nepriteisiamos.

2007 m. balandžio 2 d. sąskaitoje faktūroje ir ataskaitoje nurodomos teisinės paslaugos, išskyrus susitikimą su prof. V. Pranuliu, gali būti įvertinamos taikant koeficientą, nustatytą atstovavimui teisme (Rekomendacijų 10 p.). Tačiau šiuo atveju reikia pastebėti, kad 2007 m. kovo 21 d. teismo posėdis truko 20 min. (II t., b. l. 136-138). Todėl, vadovaujantis Rekomendacijų 9 ir 10 punktais, atstovavimo išlaidų galima būtų priteisti už 4 val. Atstovavimo išlaidos už susitikimą su prof. V. Pranuliu negali būti priteisiamos, nes šis asmuo buvo kviečiamas byloje specialistu, t. y. nešališku teismo pagalbininku sprendžiant klausimus, kuriems reikalinga specialių žinių. Dėl šios priežasties išplėstinė teisėjų kolegija neturi pakankamo pagrindo manyti, kad šis advokato susitikimas buvo būtinas tinkamam atstovavimui teisme. Juolab kad toks advokato elgesys gali kelti abejonių ir dėl to, ar šiuo atveju nebuvo pažeista advokato etika. Taigi pagal 2007 m. balandžio 2 d. sąskaitą faktūrą ir atskaitą apeliantui galėtų būti priteista 540 Lt (0,15 x 1,5 x 600 x 4).

Atsižvelgus į tai, kad patenkinta iš viso 12,5 proc. reikalavimų, apeliantui UAB „Libra Vitalis“ priteisiama 405 Lt atstovavimo išlaidų ((2700 + 540) x 12,5 proc./100 proc.) ir 18,75 Lt žyminio mokesčio ((100 + 50) x 12,5 proc./100 proc.). Duomenų apie kitas išlaidas, kurios galėtų būti priteisiamos, nėra.

Vadovaudamasi aukščiau išdėstytu ir Administracinių bylų teisenos įstatymo 140 straipsnio 1 dalies 3 punktu, išplėstinė teisėjų kolegija

n u t a r i a:

UAB „Papyrus Lietuva“ (ankstesnis įmonės pavadinimas – UAB „Schneidersöhne Baltija“) ir UAB „Libra Vitalis“ apeliacinius skundus patenkinti iš dalies.

Vilniaus apygardos administracinio teismo 2007 m. birželio 7 d. sprendimą pakeisti.

Panaikinti Konkurencijos tarybos 2006 m. spalio 26 d. nutarimo Nr. 2S-13 „Dėl popieriumi prekiaujančių ūkio subjektų veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir Europos Bendrijos steigimo sutarties 81 straipsnio reikalavimams“ dalį, kuria buvo pripažinta, kad UAB „Libra Vitalis“, UAB „Schneidersöhne Baltija“ ir UAB „Papyrus Distribution“ 2004 m. gegužės mėnesį atliktais veiksmais pažeidė Europos Bendrijos steigimo sutarties 81 straipsnio 1 dalį.

Sumažinti UAB „Libra Vitalis“ Konkurencijos tarybos 2006 m. spalio 26 d. nutarimu Nr. 2S-13 „Dėl popieriumi prekiaujančių ūkio subjektų veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir Europos Bendrijos steigimo sutarties 81 straipsnio reikalavimams“ skirtą baudą iki 170 494 Lt (vieno šimto septyniasdešimties tūkstančių keturių šimtų devyniasdešimt keturių litų).

Kitą Vilniaus apygardos administracinio teismo 2007 m. birželio 7 d. sprendimo dalį, taip pat ir dėl baudos sumažinimo UAB „Schneidersöhne Baltija“ (dabar – UAB „Papyrus Lietuva“) iki 179 450 Lt, palikti nepakeistą.

Priteisti UAB „Libra Vitalis“ naudai iš Konkurencijos tarybos 405 Lt (keturis šimtus penkis litus) atstovavimo išlaidų ir 18,75 Lt (aštuoniolika litų ir septyniasdešimt penkis centus) žyminio mokesčio, iš viso – 423,75 Lt (keturis šimtus dvidešimt tris litus ir septyniasdešimt penkis centus).

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai

Laimė Baltrūnaitė

Artūras Drigotas

Ričardas Piličiauskas

Dainius Raižys

Vaida Urmonaitė-Maculevičienė